

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Veronika Janková

Sociální sítě a jejich role v trávení volného času u adolescentů

Olomouc 2022

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jiří Kropáč Ph.D., LL.M.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila veškeré zdroje citované v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne

.....

Veronika Janková

Poděkování

Nejprve bych chtěla mockrát poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Jiřímu Kropáčovi, Ph.D., LL.M. za skvělé odborné vedení, rychlou komunikaci, podporu, cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří se účastnili výzkumného šetření. Také bych chtěla poděkovat mé rodině, příteli a přátelům za podporu při studiu.

OBSAH

ÚVOD	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Období adolescence.....	9
1.1 Psychický vývoj a sociální vývoj	9
1.2 Fyzický vývoj.....	10
1.3 Fáze adolescence	10
1.4 Vztahy	11
2 Online sociální sítě.....	12
2.1 Vymezení sociálních sítí	13
2.2 Profily a účty	14
2.3 Uživatelé	14
2.4 Rozmach sociálních sítí.....	15
2.5 Kategorizace sociálních sítí.....	15
2.6 Funkce sociálních sítí	16
2.7 Popis sociálních sítí	16
2.7.1 Instagram.....	16
2.7.2 TikTok.....	18
2.7.3 LinkedIn	18
2.7.4 YouTube.....	19
2.7.5 Facebook a Messenger	19
2.7.6 Twitter	20
2.7.7 Tinder	20
2.8 Oblíbenost sociálních sítí u adolescentů	20
2.9 Příležitosti na sociálních sítích nejen ve vzdělávání	21
2.10 Psychosociální aspekty využívání sociálních sítích	21
3 Negativa a pozitiva sociálních sítí.....	23
3.1 Rizika a nebezpečí na sociálních sítích	23
3.1.1 Závislost na internetu (netolismus)	24
3.1.2 Nadměrné užívání sociálních sítí	25
3.1.3 Sexting.....	25
3.1.4 Revenge porn.....	25
3.1.5 Dezinformace a hoax.....	26
3.1.6 Kybergrooming	26
3.1.7 Kyberstalking	26
3.1.8 Kyberšikana.....	27

3.1.9 Webcam trolling.....	27
3.2 Pozitiva sociálních sítí.....	27
4 Volný čas.....	29
4.1 Volný čas.....	29
4.2 Historické proměny přístupu k volnému času.....	30
4.3 Funkce volného času	31
4.4 Pojetí volného času	31
4.5 Postoje k volnočasovým aktivitám.....	32
4.6 Pozitivní a negativní vlivy ovlivňující volný čas	32
4.7 Volný čas na internetu.....	33
II. EMPIRICKÁ ČÁST	34
5 Aktuální stav zkoumané problematiky.....	35
5.1 Sekundární analýza zdrojů, odborných publikací a výzkumů.....	36
5.1.1 Zahraniční publikace a výzkumy	36
5.1.2 České publikace, kvalifikační práce a výzkumy	36
6 Výzkumné šetření/ Metodologie výzkumu	40
6.1 Výzkumné cíle	40
6.2 Výzkumné otázky:.....	41
6.3 Výzkumná metoda.....	41
6.4 Výzkumný soubor	42
6.5 Způsob zpracování dat	42
7 Výsledky výzkumného šetření	43
8 Vyhodnocení a diskuse výsledků výzkumného šetření	94
ZÁVĚR	97
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	99
ZDROJE OBRÁZKŮ.....	104
SEZNAM ZKRATEK.....	105
SEZNAM OBRÁZKŮ	106
SEZNAM GRAFŮ	107
SEZNAM TABULEK.....	108
SEZNAM PŘÍLOH.....	109
Příloha č. 1 - Dotazník.....	110
ANOTACE.....	118

ÚVOD

Sociální sítě jsou pro nás stále aktuálním tématem, možná ještě více než dříve. V dnešní době nás každodenně doprovázejí. V této práci se věnuji adolescentům a roli sociálních sítí v jejich volném čase. Zajímá mě tato problematika, což bylo hlavním důvodem pro napsání této bakalářské práce. Druhým důvodem byla aktuálnost tématu ve všech věkových kategoriích. V mém budoucím zaměstnání bych chtěla pracovat s touto cílovou skupinou, což také ovlivnilo výběr tématu práce. Dále považuji sociální sítě jako běžnou náplň volného času u dnešních adolescentů. Tento fakt nám může potvrdit autorka Boydová v jedné ze svých publikací kde píše, že „*Soc. média hrají v online životě teenagerů naprosto zásadní roli*“ (2017, s.16).

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, a to teoretické a empirické. Celá práce má za hlavní cíl **deskriptivní analýzu vlivu sociálních sítí na volný čas adolescentů**. K efektivnímu naplnění hlavního cíle práce jsem definovala dílčí cíle práce. Dílčí cíle jsem vytyčila pro obě části práce následovně.

Dílčí cíle teoretické části:

- Vymežit a charakterizovat období adolescence.
- Shrnout definice a popsat pojmy sociálních sítí a volného času.
- Uvést negativa a pozitiva používání sociálních sítí.

Dílčí cíle empirické části:

- Zjistit, kolik volného času adolescenti tráví na sociálních sítích.
- Zjistit, které sociální sítě jsou nejčastěji využívány.
- Zjistit nejčastější prováděné aktivity na sociálních sítích ve volném čase.
- Zjistit, jak často sledují své účty na sociálních sítích.

V první části práce se věnuji teoretickému ukotvení tématu. Začátek této části je věnován charakteristice vývojového období adolescence. Obdobím dospívání se zabývá celá první kapitola. Zde popisují, jakým vývojem adolescenti procházejí. Dále se zde zabývám jednotlivými fázemi adolescence. Na závěr kapitoly jsem zahrнула krátkou část o vztazích dospívajících. Další kapitola se zabývá sociálními sítěmi. V této části se věnuji známým definicím sociálních sítí, následovně profilům, účtům, uživatelům a rozmachu sociálních sítí. Dále zde zmiňuji jejich kategorizaci. Také popisují vybrané sociální sítě jako

Facebook/Messenger, TikTok, Instagram a tomu podobné. Dále se věnuji oblíbenosti, příležitostem a psychosociálním aspektům, které sociální sítě přinášejí. Třetí kapitola popisuje negativa a pozitiva sociálních sítí. Jelikož se dospívajícími běžně využívají, tak považuji za důležité zmínit jejich světlé, ale i temné stránky. Myslím si, že sociální sítě s sebou přináší spoustu pozitiv, které jsem uvedla na konci této kapitoly. Poslední kapitola teoretické části se věnuje volnému času.

Druhá část práce je empirická. Na začátku této části se věnuji zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky. Zhodnocení následně poslouží k porovnání s výsledky výzkumného šetření. V šesté kapitole definuji cíle výzkumu, pokládám výzkumné otázky, popisuji výzkumnou metodu, výzkumný soubor a způsob zpracování zjištěných dat. Další kapitola se věnuje výsledkům výzkumného šetření. Výsledky uvádím v tabulkách a grafech. Poslední kapitola se týká vyhodnocení a diskusi výsledků.

Výzkumné šetření probíhalo pomocí elektronické dotazníku přes Google Forms. Sběr dat probíhal od 15. března do 24. března 2022. Dotazník byl distribuován přes sociální síť Facebook. Dále byl distribuován přes mail na střední školu v Olomouckém kraji v okrese Přerov. Výzkumného šetření se celkem zúčastnilo 291 respondentů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Období adolescence

Obdobím adolescence je označováno vývojové období mezi 15. a 22. rokem. Dítě se stává dospělým jedincem, kdy v 18 letech dosáhne plnoletosti. V jiných literárních pramenech toto období končí již 21. rokem. Jedinci v tomto věkovém období bývají nazýváni jako dospívající, mladiství, dorost. Během toho období dozraje tělesná stránka. Dovyvinou se pohlavní orgány, končí tělesný růst (v tomto období je růst již pomalejší) a jsou viditelnější pohlavní sekundární znaky. **Dívky** začínají mít zaoblené tvary a **chlapci** svalnatější postavu. Období adolescence se týká žáků 9.tříd základních škol, studentů středních a vysokých škol. V tomto období poznávají spoustu nových prostředí a lidí, a tak se rychle mění i jejich společenské postavení. Jedinci navazují nové vztahy, objevují se první lásky (Langmeier, Krejčířová, 2006, s.143).

1.1 Psychický vývoj a sociální vývoj

Oproti Langmeierovi Vágnerová za období adolescence uvádí věk mezi 10. a 20. rokem. V této životní etapě se jedinci komplexně mění osobnost, a to v psychické, sociální a somatické oblasti. Tyto změny ovlivňují sociální a psychické faktory, ale nesmíme opomenout i primárně podmíněné biologické faktory. Tyto faktory jsou mezi sebou ve vzájemné interakci. Adolescence je obdobím hledání, přehodnocování. V rámci těchto změn se jedinci mění jeho sebepojetí, sebepřijetí, sebehodnocení. Jedinec se v této fázi života stále hledá, ztrácí, nalézá své pravé já, vyvíjí se. Během této fáze se adolescent snaží zvládnout svou proměnu, ale také si vytváří vlastní formu identity, která je subjektivně uspokojivá. Dále je tato fáze dospívání ovlivněna společností a kulturou, ve které jedinec žije. Jedinec se snaží najít přijatelné sociální postavení. Zvyky kulturních tradic ve společnosti preferují určité podmínky, očekávání, které má jedinec splnit (Vágnerová, 2012, s.367–369).

Adolescenti se chtějí zbavit podřízenosti starších, chtějí se co nejdříve stát dospělými a vládnout sami nad sebou. Chtějí už mít svou svobodu, „dělat si co chci, kdy chci“. Touží i po svých právech, např. pít alkohol, dělat aktivity povolené až od osmnáctého roku. Je to typické pro toto věkové období. Svých práv vesele využívají, ale jen málo jedinců ochotně přijímá své povinnosti a svou odpovědnost, což následná dospělost vyžaduje. V této fázi dospívání je tudíž důležitá větší volnost, kterou poskytují rodiče. Adolescent se tak má šanci stát samostatný a získává potřebné dovednosti a kompetence (Vágnerová, 2012, s.369–370).

1.2 Fyzický vývoj

Důležité je zmínit také tělesný vývoj adolescentů. Chlapci výrazně rostou do výšky. Například průměrně patnáctiletý chlapec vyroste o 7 centimetrů za 3 roky. Mezi další změny u chlapců patří mutace hlasu, větší produkce potních žláz a výraznější pach, četnější ochlupení a sním spojené i akné. U dívek růst do výšky již není tak dramatický. Dívky se více vyvíjí do ženských tvarů, rostou jim prsa, boky a zaoblují se. Díky těmto změnám se dívky a chlapci začínou více tělesně odlišovat (Macek, 2003, s.193).

Se změnami tělesnými souvisejí i změny psychické. Někteří adolescenti se svým novým tělem nejsou ihned spokojeni, a tak se učí tyto změny přijmout a pracovat na své spokojenosti s vlastním tělem. Někteří začínají více cvičit nebo se jinak stravovat (Macek, 2003, s.194).

1.3 Fáze adolescence

Vágnerová dělí adolescenci na dvě fáze. První fází je **raná** adolescence a druhou fází je **pozdní** adolescence.

V **rané** adolescenci je významně viditelné tělesné dospívání. Tuto fází doprovází hormonální změny a vytváření emoční inteligence. V tomto období se tvoří nová přátelství s vrstevníky, objevují se první zamilování a hlubší vztahy. Adolescenti se snaží odlišovat od dospělých a od dětí, často proto nosí jiné oblečení, účesy, aby se odlišili. Mají svůj specifický životní styl, hlášky, hodnoty a zájmy. Tato fáze končí dokončením povinné školní docházky čili patnáctým rokem (Vágnerová, 2012, s.369).

Pozdní fáze je v období přibližně mezi 15. až 20. rokem života. Musím upozornit, že všechny fáze dospívání jsou velmi individuální, protože každý jedinec se vyvíjí svým tempem, rozdíly jsou hlavně viditelné při pozorování sociální a psychické stránky adolescenta. Tuto fází můžeme nazvat fází osamostatnění se. Navazují se nová a pevnější partnerství. Primárně v této fázi dochází ke komplexní psychosociální proměně. Proměnou prochází osobnost jedince. V pozdní fázi má čas i možnost porozumět sám sobě. A tak prochází obdobími, kdy se stále sebepoznává a hledá své pravé já. Hledá i to, co by ho v budoucnosti naplňovalo, bavilo, a snaží se najít to, co od života chce. Někdy takové hledání probíhá přemrštěně a chaoticky. Dále adolescent nalézá své místo ve společnosti a často již dokončuje své střední vzdělávání ve školských zařízeních, pokračuje studiem na vyšším stupni vzdělávání anebo nastupuje do prvního zaměstnání. V tomto období se dostává ke spoustě nových

sociálních rolí, a tak se rozvíjí i jeho identita vlastního já. Další důležitým milníkem je nabytí ekonomické samostatnosti. Setkáváme se i s pohledem autorů, že by se adolescenti již měli postarat sami o sebe (komunikace, práce, vlastní bydlení). V naší kultuře převládá mínění, že ekonomická samostatnost je potvrzením pravé dospělosti. Adolescent už dosáhl všech svých práv a rozhoduje za sebe a je zodpovědný za své jednání (Vágnerová, 2012, s.370–372).

Můžeme setkat i s jiným rozdělením adolescence, a to podle Macka, který ji dělí do tří fází. První fází časná adolescence, druhou fází označuje za střední adolescenci a poslední třetí fází označuje za pozdní adolescenci. První fází na rozdíl od předešlých autorů ohraničuje již 10. rokem života. Druhá fáze dle Macka začíná 14. rokem a poslední fáze 17. rokem. (Macek, 2003, s. 10).

1.4 Vztahy

V rané adolescenci roste vliv vrstevníků na jedince. Tvoří se nová přátelství, party. Se svými vrstevníky se ztotožňuje, proto se pro něj tato přátelství stávají více důležitá. Vznikají počáteční pokusy o partnerské vztahy. Jedinec se začíná osamostatňovat a oddalovat se od každodenní potřeby mít rodiče po ruce. Adolescent začíná trávit více času se svými vrstevníky, u kterých cítí, že ho akceptují a chápou (Vágnerová, 2012, s.369).

2 Online sociální sítě

Druhá kapitola se věnuje online sociálním sítím. Jsou zde prezentovány základní definice sociálních sítí. Zabýváme se jejich rozmachem, kategorizací, funkcemi. Dále uvádíme a popisujeme příklady sociálních sítí, které jsou oblíbené v České republice. Následně se věnujeme oblíbenosti sociálních sítí a příležitostmi, které poskytují. V poslední části této kapitoly se zabýváme psychosociálními aspekty.

Existuje již spousta definic, které vysvětlují pojem sociální sítě. V této kapitole si pár významných definic představíme. Z generalizovaného pojetí sociálních sítí lze tvrdit, že sociální síť je stránkou nebo aplikací, kde se lidé spojují a tvoří i nová přátelství, kde mezi sebou denně komunikují, sdílí o sobě informace, fotky, videa, vtipné obrázky a giphy. Místem kde se sebezprezentují a ukazují svůj život. Ovšem většina uživatelů sdílí jen ty pozitivní stránky jejich života, nebo si svůj život idealizují a prezentují v lepším světle, než doopravdy je.

Současné století je doba, kdy se mobilní telefony a sociální sítě staly běžnou součástí našich životů. Rodiče dávají dětem telefony, aby se zabavily, nezlobily nebo usnuly. Často nechávají děti doma, aby je uchránily před nebezpečím, které číhá venku. Ale neuvědomují si, že nebezpečí číhá i na internetu. Děti se přestávají hýbat a trávit čas venku s přáteli. Místo toho jsou na sociálních sítích a komunikují s přáteli online, nebo si tvoří nové virtuální přátele, které osobně neznají (Dočekal a kol., 2019. s.10).

Sociální sítě se staly rychle součástí našich životů. Nejen mladé generace, ale již i menších dětí, kdy jim rodiče dávají tablety na hraní, kde si později nebo dříve založí účty na sociálních sítích, aby mohly prostřednictvím těchto sítí hrát hry. Dále se stávají stále více součástí života dospělých, ale i seniorů. Mladá generace učí starší generaci používat sociální sítě a moderní technologie. Mladí především komunikují přes sociální sítě, a tak se i jejich rodiče a prarodiče snaží držet v kontaktu, tímto způsobem (Sloboda, 2020, s.17).

Čas strávený na sociálních sítích považujeme za část denní rutiny dnešních mladých lidí. Sociální sítě ráno po probuzení ihned kontrolujeme, sdělují nám nové informace, které se udály, když jsme my již spali. Doprovází nás během dne, kdy ve volných i zaneprázdněných chvílích kontrolujeme, co nového se děje ve světě. V noci opět děláme, to samé. Dalo by se říct, že mnoho sociálních sítí nahradilo tištěné noviny, ale i internetové novinové stránky.

Kožíšek a Písecký (2016, s.26) v publikaci uvádějí mezi atraktivní mezinárodní sociální sítě:

- Facebook (Messenger),
- Instagram,
- Twitter,
- Ask.fm,
- LinkedIn,
- YouTube.

Mezi další nyní oblíbené sociální sítě lze zařadit:

- TikTok,
- Spotify,
- Viber,
- Snapchat,
- WhatsApp,
- Tumblr.

2.1 Vymezení sociálních sítí

V některých zdrojích se můžeme setkat se zkratkou SNS¹. Jevem sociálních sítí se zabývá Boyd a Ellison. Sociální sítě spojují neznámé lidi na základě stejných nebo podobných zájmů, ale především udržují již existující vztahy. O SNS hovoří jako o webových službách, na kterých si lidé mohou vytvořit svůj účet, který je buďto veřejný nebo přístupný jen určitým lidem. Lidé si zde vytvářejí seznamy svých přátel nebo sledujících, se kterými své příspěvky nebo zprávy sdílí. Na sociálních sítí o sobě sdílí spoustu informací jako je např. jméno, pohlaví, věk, oblíbené aktivity a zájmy, poloha (bydliště nebo kde se nachází), svou profilovou fotografii a ostatní své fotky. Soukromí na svých účtech nastavují sami uživatelé. Uživatelé si mohou udělat své skupiny blízkých přátel, ve které sdílí obsah pouze pro tuto skupinu (Boyd a Ellison, 2007).

Definici sociálních sítí uvádí Kohout a Karchňák (2016, s.40) „*Sociální síť v rámci počítačového pojetí můžeme definovat jako online službu, která na základě registrace umožní vytvořit profil uživatele, pod kterým lze tuto službu využívat zejména ke komunikaci, sdílení*

¹ SNS je zkratka označující stránky sociálních sítí.

informací, fotografií, videa atd. s dalšími registrovanými uživateli.“ (Kohout a Karchňák, 2016, s.40).

Sociální sítě jsou definovány autory jako „*internetové služby sloužící k vzájemnému propojování uživatelů internetu, a především pak k udržování a navazování různých druhů kontaktů napříč celým světem*“ (Mikulcová a Kopecký, 2020, s.11).

Nesmíme opomenout i definici od Kožíška a Píseckého, kteří sociální síť popisují následovně „*Je to internetová služba, která umožňuje svým členům vytvářet veřejné, uzavřené nebo i firemní profily, prezentace, diskuzní fóra, a nabízí prostor pro sdílení fotografií, videí, obsahu a dalších aktivit.*“ Tyto obsahy je možné dále sdílet. Sdílet můžete obsah i jiných uživatelů. Obsah na sociálních sítích vytvářejí nejčastěji jejich uživatelé (Kožíšek a Písecký, 2016, s.24).

Sociální sítě se staly ve velmi krátkém čase fenoménem dnešní doby. Využívají je již děti, adolescenti, dospělí i senioři. Největší oblibu v nich však mají mladí lidé. Využívají ji ke komunikaci s kamarády, k práci, k trávení volného času a dalším aktivitám. Sociální sítě využívají i firmy, a to díky dobré možnosti reklamy.

2.2 Profily a účty

Z právního hlediska je možné založit uživatelský účet na sociálních sítích v Evropské unii od 13 let, ale v jiných zemích to je možné až od 16 let. Ve věku od 13 do 15 je nutný pro založení účtu souhlas zákonného zástupce. Když se podíváme na uživatelské podmínky vybraných sociálních sítí, tak se věkové hranice liší. Například u sociální sítě Instagram je uváděn věk od 13 let. U Tik Toku je věková hranice vyšší, a to 16 let (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679).

2.3 Uživatelé

Převládá názor, že sociální sítě jsou hlavně záležitostí mladých lidí. Tento názor, ale není úplně pravdivý. Vyvrací ho např. výzkumná zpráva Starci na netu, ve které zjistili, že sociální sítě aktivně používají i senioři (Kopecký, Szotkowski, Kožíšek, Kasáčková, 2018). Dospělí uživatelé jsou nejčastěji aktivní na nejrozšířenějších sociálních sítích. Existují ovšem sociální sítě s cílovou skupinou mladých lidí. Do této skupiny lze zařadit např. TikTok (Kožíšek a Písecký, 2016, s.24).

Na sociálních sítích se setkáváme s několika označeními propojených uživatelů. Mezi nejznámější patří uživatel, přítel, sledující, divák. Na sociální síti Facebook se používá označení přátelé (pokud jste propojeni) a pokud osoba není v seznamu vašich přátel, tak se označuje jako uživatel. Na Instagramu se spojení jedinci označují jako sledující. Na Twitteru se označují jako followers. V práci dále jen synchronizujeme a budeme používat pojem sledující.

2.4 Rozmach sociálních sítí

Vzestup sociálních sítí se pojí s obdobím „*neomezeného internetu*“. V historii byl internet velmi drahý, a tak i málo dostupný (Kožíšek a Písecký, 2016, s.24). Postupem času se začal internet šířit mezi více a více lidí. V dnešní době je internet dostupný všem lidem a jeho cena již není tak vysoká. V této době má v České republice připojení k internetu téměř každá domácnost. Infrastruktura poskytuje připojení k internetu na veřejných místech, jako jsou kavárny, restaurace, knihovny, dopravní prostředky. Dalším autorem, který uvádí vzestup sociálních sítí je Boyd, která vzestup sociální sítí datuje od roku 2003 (2017, s.19).

V roce 2016 byl největší celosvětovou sociální sítí Facebook, v té době měl již 1,5 miliardy uživatelů. Dříve, než se Facebook dostal na první místo v počtu uživatelů, tak u nás v České republice lidé využívali české sociální sítě. Mezi takové patřily Lidé.cz, Spolužáci.cz, Libimseti.cz, Xchat.cz. Tyto sítě měly v době jejich nejvyšší popularity až milionové počty uživatelů. V dnešní době, kdy je internet dostupný, každý má svůj telefon a v něm aplikace sociálních sítí, tak jsou také sociální sítě dostupné všem a všude. Většina sociálních sítí má i své aplikace pro mobilní telefony nebo tablety. Tyto aplikace lidé využívají častěji než webové stránky (Kožíšek a Písecký, 2016, s.24).

2.5 Kategorizace sociálních sítí

Kategorie	Příklad sociální sítě
Profilově založené	Facebook, LinkedIn
Komunikačně založené	Facebook Messenger, Viber
Obsahově založené	Instagram, YouTube
Virtuálně založené	Second Life
Micro-blogově založené	Twitter, Teidu

Tabulka 1 - Kategorizace sociálních sítí (Internetem bezpečně, 2018)

2.6 Funkce sociálních sítí

Sociální sítě nabízejí vytvoření uživatelských profilů, které slouží k prezentaci uživatelů. Mezi základní funkce patří chatování, vkládání různých obsahů, tedy příspěvků, fotografií, videí, komentářů. (Mikulcová a Kopecký, 2020, s.11). Některé sociální sítě nabízejí funkce k živému vysílání, archivaci sdílených obsahů, k hraní her, k vytváření skupin uživatelů, k vytvoření a účasti na událostech, které probíhají jak online, tak i offline (např. stránka události koncertu). Všechny obsahy je možné neomezeně sdílet, a tak k nim může mít každý snadný přístup. Každý uživatel má možnost si sám nastavit, komu obsah bude zobrazován a komu ne. (Boyd, 2017, s.25). Dále na sociálních sítích můžeme uskutečňovat hovory, videohovory, které mohou probíhat v soukromé konverzaci nebo v široké skupině uživatelů. Na některých sítích (např. Facebook) se můžeme setkat s nabídkami k prodeji, nabídkami práce, předpověďmi počasí. V poslední době se setkáváme s častou reklamou na sociálních sítích.

2.7 Popis sociálních sítí

Ve 20. letech 21. století máme k dispozici nepřehledné množství sociálních sítí a podobných médií. Jsem si jistá, že každý jedinec, vyjímaje seniory, má alespoň jeden účet na některé sociální síti. V České republice bychom mezi nejoblíbenější zařadili Facebook, Instagram, TikTok a další. Dále některé ze sociálních sítí blíže představím.

2.7.1 Instagram

Instagram se stal u adolescentů fenoménem, se kterým přichází do každodenního kontaktu. Ve zkratce Instagram propojuje jak kamarády, ale i dosud neznámé lidi. Adolescenti mají v oblíbenosti sledovat blogery, influencery² a známé osobnosti. V posledních letech slouží čím dál více i pro podnikatelské a reklamní účely. Působí přímo na své potenciální zákazníky.

Založení Instagramu se datuje od roku 2010. Zakladateli jsou Mike Krieger a Kevin Systrom. Společnost Facebook 9. dubna 2012 odkoupila Instagram. Společnost se v současné době jmenuje Meta. Nyní jsou tyto dvě sociální sítě propojené. Instagram si získal velkou oblíbenost. V roce 2017 měl Instagram přes 400 milionů uživatelů (Mattern, 2017, str.4–5). V roce 2020 byl počet uživatelů o hodně vyšší. Bylo zaznamenáno až přes miliardu aktivních

² Influencer – „Uživatel internetu, který dokáže s využitím obsahu, který vytváří, a počtu svého publika, ovlivnit chování dalších uživatelů na internetu“ (Mikulcová a Kopecký, 2020, s.11)

uživatelů. S tímto počtem uživatelů se uchytila na šestém místě v žebříčku sociálních sítí dle počtu uživatelů (Aran Ali, 2020).

V následující kapitole vycházíme z osmiletých uživatelských zkušeností autorky práce. Instagram je sociální sítí, kde je hlavním cílem publikovat své příspěvky, sdílet a sledovat fotky nebo videa ostatních uživatelů. Na Instagramu můžete sdílet fotky pomocí běžného příspěvku, který když přidáte, zůstává být viditelný, tak dlouho, jak ho tam ponecháte. Ale můžete ho kdykoliv odstranit. Další možností, jak přidat obsah, je sdílení přes příběh. Příběh slouží pro krátkodobé sdílení obsahu, a to po dobu 24 hodin, poté zmizí. U této možnosti si můžete nastavit archivaci. V archivu si později můžete prohlížet, co jste v minulosti sdíleli a také to můžete sdílet jako vzpomínku. A vy si tak můžete zavzpomínat, co jste před rokem dělali nebo co se Vám například líbilo/nelíbilo. Novou možností, jak sdílet obsah, je sdílení pomocí reels³. Reels sdílí video, podobně jako např. na YouTube. Můžete se k nim později vracet, přeskakovat části videa. Tyto videa bývají většinou delšího charakteru. V poslední době se můžeme setkat i s kratšími reels, kdy uživatelé sdílí stejná videa, která sdílejí i na TikToku. Poslední možnou variantou, jak sdílet obsah, je živě. Je to živé vysílání, kdy mluví uživatel sám nebo si může přizvat hosta (druhý instagramový účet). Diváci se mohou kdykoliv přidat a kdykoliv odejít. V aplikaci Instagram je možné fotografie sdílet pomocí nahrání fotografie z uložště nebo pořízením fotografie. Oblíbenou funkcí je úprava fotografií. Uživatelé k tomu používají nabízené filtry nebo jiné aplikace, sloužící k úpravě fotek (About.instagram.com).

Se sdílením příspěvků se pojí i pojem hashtag. Pojem hashtag znamená klíčové slovo, které je vyjádřené pomocí symbolu „#“ (např. #holiday). Uživatelé mohou k příspěvkům přidávat hashtagy k jejich zvýraznění na této sociální sítí. Některé jiné sociální sítě prvek hashtag používají také, např. Twitter. Do hashtagu lidé píšou slova, někdy i slovní spojení, které s fotkou souvisejí. Uživatelé dále mohou „lajkovat“, komentovat a sdílet příspěvky druhých uživatelů. Musíme také zmínit problematiku mylného užívání hashtagů. Nezletilí a mladiství v některých případech mylně užívají hashtagy sloužící k označení komerčního obsahu (reklamy). Hashtag můžeme najít definovaný také jako formu odkazu sloužícího k označení produktů nebo služeb, nebo profilu uživatele. Hashtag umožňuje jednoduché a rychlé přesměrování na službu, zboží nebo osobu (Kropáč, 2020, s.109).

Tuto sociální sít' je možné využívat přes online stránky nebo přes mobilní aplikace. Založení účtu je možné přes aplikaci Instagram nebo přes webové stránky

³ Reels – Jedná s o 60sekundové video na platformě Instagram.

www.instagram.com. Pro založení je potřebné vyplnit celé jméno a emailovou adresu nebo telefonní číslo, poté si zvolit originální uživatelské jméno a heslo k účtu. V dalším kroku je potřebné uvést datum narození. Podmínkou pro založení účtu je splnění věkové hranice 13 let (Instagram, 2020). V posledním kroku Vám bude zaslán kód na mail/mobil potřebný pro dokončení založení účtu.

Uživatel si může zvolit, zda jeho účet bude veřejný (přístupný všem uživatelům) nebo soukromý, který uvidí pouze jeho sledující, které si sám schvaluje. Soukromý účet má zajistit větší soukromí a bezpečí. Dále je také možnost profesionálního účtu, kterých využívají známé osobnosti, např. Anna Šulcová, Karel Kovář (Kovy) a Nikola Čechová (Shopaholic Nicol).

2.7.2 TikTok

V posledních třech letech se dostal TikTok na vysokou příčku oblíbenosti. V roce 2020 byla tato sociální síť považována za největší trend a stala se nejrychleji rostoucí sociální sítí. TikTok nejvíce používají žáci základních škol, studenti středních škol, ale i vysokých škol. Uživatelé zde publikují svá krátká videa, ve kterých tancují, zpívají, vtipkují nebo něco předvádějí. Tato videa se podobají příběhům na Instagramu. Uživatelé, kteří se aktivně zabývají tvorbou těchto videí se nazývají „Tiktokeři“, mívají až půl milionu sledujících.⁴ Dalším podobným prvkem, který je i na Instagramu, je nastavení účtu, buď to jako veřejný nebo soukromý účet. Aplikace má jednoduché ovládání, a proto je sympatická pro děti. Atraktivní je i díky algoritmům, které filtrují a poskytují obsah, který by se uživateli měl líbit. Objevuje se i myšlenka, že TikTok bude více používán než doposud oblíbený YouTube (Tech.instory.cz, 2020).

TikTok je možné si založit až od 16let. Registrace je velmi jednoduchá, a proto se na tuto sociální síť dostávají jedinci mladšího věku. Na TikToku se přihlašují děti již ve věku okolo deseti let. Tráví zde velké množství času (Štiková, 2020).

2.7.3 LinkedIn

LinkedIn patří mezi největší celosvětové sociální sítě. Tato síť má podobné funkce jako Facebook. Facebook je spíše pro zábavu a udržování kontaktů s přáteli. Na rozdíl od Facebooku se LinkedIn soustředí na oblast businessu a pracovních vztahů. Dalším rozdílem je komunikace, ta zde probíhá na vyšší úrovni. Orientuje se především na udržování a navazování pracovních kontaktů. Je zde možné hledat zaměstnání nebo nabízet volné

⁴ Tiktokeři jsou známí uživatelé, kteří se zabývají tvorbou videí.

pracovní místo. Personalisté ve firmách nebo personální agentury využívají této sítě k hledání nových zaměstnanců (LinkedIn, 2021).

Uživatelé si zde tvoří své životopisy a spravují si účet tak, aby byl reprezentativní. Profil uživateli pomáhá v budování jeho profesní kariéry. Díky těmto veřejným informacím si uživatelé může najít potencionální zaměstnavatel a nabídnout mu vhodnou a atraktivní nabídku práce, kterou by jinde nezískal (Černá, 2012).

2.7.4 YouTube

YouTube je jednou z nejpoužívanějších sociálních sítí, která především slouží k vydávání a sledování obsahů, především videí, videoklipů, filmů atd. YouTube je největší videoslužbou na světě (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 26). Existuje široká nabídka různých typů videí. S fenoménem YouTube se pojí i nový pojem Youtuber. Youtuber je „*osoba, která aktivně i pasivně sdílí audiovizuální obsah*“ (Kropáč, 2020, s.12). Většina uživatelů netvoří žádný obsah, ale je pouze sledujícími. Tuto síť využívají děti, tak i dospělí. Vytvoření účtu je podobné jako u většiny sociálních sítích.

2.7.5 Facebook a Messenger

Dle Pospíšilové je nejznámější sociální sítí současnosti Facebook. Facebook založil v roce 2003 Mark Zuckerberg jako privátní sociální síť s názvem thefacebook.com. Mark Zuckerberg je bývalý student Harvardské univerzity. Zakládal ji se záměrem, že Facebook bude přístupný pouze pro studenty Harvardu. Později se začal šířit mimo univerzitu a dostal se do celého světa. V dnešní době je již přístupný komukoliv na internetu (Pospíšilová, 2016, s. 10–11).

V roce 2021 měl Facebook přibližně přes 2,89 miliard aktivních uživatelů měsíčně. (Statista.com, 2021, 27.9.2021). V České republice má téměř 100% populace do 24 let účet na Facebooku (Pospíšilová, 2016, s.12).

K Facebooku patří také aplikace Messenger. Jde vlastně o jednu z funkcí Facebooku, a to o zprávy. Tedy Messenger je aplikace se zprávami. Díky Messengeru je možné si rychle otevřít zprávy, aniž by uživatel musel najíždět přímo na Facebook. Messenger částečně nahradil SMS posílané z mobilních telefonů. Aplikace je typická pro telefony, tablety, počítače.

2.7.6 Twitter

Definice Twitteru „*An online microblogging site where users can find and share information and messages in 280-character increments.*“.⁵ Twitter bývá označován jako sociální síť. Sdílené příspěvky se označují jako Tweety. Uživatelé mají možnost využít funkce hashtagu, stejně tak fungujícího jako na Instagramu. Sledující uživatelé se zde označují jako followers. Tato sociální síť již nepatří mezi nejoblíbenější sociální sítě u adolescentů, ale přes to se Twitter drží jako jedna z nejznámějších sociálních sítí (Sítěvhrsti.cz, 2021).

2.7.7 Tinder

Tinder je sociální síť určená k seznamování lidí starších 18 let a hledání potencionálních partnerů. Na Tinderu uživatel uvádí svou lokalitu, kde se nachází a vkládá své fotografie. Algoritmus podle uvedených údajů nabízí uživateli vhodné uživatele k seznámení. Uživatel hodnotí ostatní uživatele, jestli se mu líbí nebo ne. Pokud oba uživatelé budou mít společnou shodu, tedy se budou sobě navzájem líbit, tak si budou moci spolu dopisovat (Dočekal a kol., 2019. s.96–97).

Tyto sítě s sebou nesou mnoho rizik. Uživatel nikdy neví, na koho může narazit. Nemusí rozpoznat, zda se jedná o pravý účet nebo falešný. Na druhé straně komunikace mohou být podvodníci, zloději, stalkeri (Dočekal a kol., 2019. s.97). Což může být velkým nebezpečím. Nebezpečím na sociálních sítích se budeme zabývat později v této práci.

2.8 Oblíbenost sociálních sítí u adolescentů

Téma sociálních sítí jsme si vybrali z důvodu oblíbenosti u adolescentů. Dospívající tráví čím dál více času online. Online svět se stal jejich součástí. Sociálními sítěmi téměř žijí. Tráví zde většinu volného času. Celosvětově využívá internet okolo 35% populace a sociální síť využívá přes 26% obyvatel světa. Tedy větší část uživatelů internetu využívá sociální síť. Oblíbenost sociálních sítí se udává ve více měřících (např. dle aktivně využívaných profilů dané sítě, a to měsíčně nebo denně). (Pospíšilová, 2016, s. 11–12). Sociální sítě si získaly oblibu hlavně kvůli umožnění spojení s přáteli a možné rychlé komunikaci (Boyd, 2017, s.19). Výše popsané sociální sítě patří právě k těm nejpoužívanějším u dospívajících.

⁵ V překladu jde o mikroblogovací stránku, kde uživatelé mohou najít nebo sdílet informace a zprávy dlouhé až 280 znaků.

2.9 Příležitosti na sociálních sítích nejen ve vzdělávání

Příležitostí na sociálních sítích se skrývá mnoho. Mohou sloužit ke vzdělávání. Na sítích najdeme spoustu vzdělávacích obsahů (obrázky, videa, sdílené dokumenty). Často si žáci a studenti tvoří skupiny svých školních tříd, kde řeší třídní záležitosti a sdílí si vzdělávací materiály. Další příležitostí je komunikace. Tato komunikace může rozšiřovat komunikační dovednosti v rodném, ale i cizím jazyce. Další příležitostí je učení se sebe prezentace. Každý se chce v tomto prostředí, co nejlépe sebe prezentovat. Jedinec přemýšlí, které informace o sobě zveřejní, jak je bude prezentovat a kdo je uvidí. S tímto souvisí i příležitost k rozvoji kreativity. Kreativitu může jedinec využít a rozvíjet i při tvorbě videí, fotek, tvorbě obrázků, psaní blogu, ale i při tvorbě stránek např. na Facebooku (Ševčíková, 2014, s. 31). Další příležitost sociálních sítích zmiňuje Boyd, teenageři se tak zapojují do veřejného života (2017, s.23).

Teenageři si mohou osvojit velké množství sociálních prostředí. Láká je možnost se spolupodílet na stanovování norem, které na těchto sítích platí. Další příležitostí je rozvoj dalších aktivit, jako je např. naučení se prezentovat, tak jak chtějí být teenageři viděni (Boyd, 2017, s. 61).

Další příležitost adolescenti vidí v možnosti komunikace s více lidmi najednou. Sítě jsou dobrým místem k popovídání si s přáteli, flirtování, vzájemnému postěžování si, vtipkování. A také jsou místem, kde je možné sdílet své koníčky, zájmy, záliby s dalšími uživateli (Boyd, 2017, s.35–36).

2.10 Psychosociální aspekty využívání sociálních sítích

Sociální sítě slouží hlavně ke komunikaci mezi uživateli. Čím jsou uživatelé starší (v našem případě adolescenti), tím roste jejich potřeba komunikovat s ostatními, a to i v online prostředí. Potřeba komunikovat odpovídá jejich vývojovým potřebám (Ševčíková, 2014, s. 25).

Čas strávený na sociálních sítích má vliv na psychosociální vývoj jedince. Sociální sítě podporují již zmíněnou komunikaci. Díky možnosti komunikovat s kýmkoliv, komunikace může probíhat v rámci jednoho státu, mezi uživateli jiných států, kontinentů, ale i mezi jinými kulturami. Dále se na sociálních sítích tvoří různé skupiny, které jsou zaměřené např. na společné zájmy nebo koníčky. Např. skupina sdružující lidi, kteří rádi čtou knihy. V takové skupině může jedinec navázat nové vztahy, smysluplně trávit svůj volný čas a rozvíjet své schopnosti, znalosti a dovednosti. Ve skupinách platí určitá pravidla a normy, kterých se člen skupiny musí

držet. Tak se jedinec naučí chápat potřebu a důležitost pravidel a norem. Uživatelé také mají možnost se spolupodílet na vytváření online prostředí, např. aby bylo prostředí příjemné a kamarádské. Jedinec má také možnost spoluvytvářet obsah na těchto sítích. Tvorba může v jedinci rozvíjet například kreativitu (Ševčíková, 2014, s.31).

Pomocí chatování (dopisování si) se jedinci učí popisovat své emoce. A to je dovednost budoucnosti. Ještě rodiče současných adolescentů se neučili popisovat a sdílet své emoce a drželi je v sobě (Dočekal a kol., 2019. s.20).

V minulosti lidé rozdělovali fyzický svět a digitální. Brali to jako dva rozdílné světy. Lidé, tak využívali často své anonymity a vydávali si za někoho jiného, než doopravdy jsou. Současní adolescenti již prolínají offline a online světy. Neoddělují je od sebe (Ševčíková, 2014, s.31). O oddělování světů (fyzického a digitálního) a neoddělování (prožívání současně) u teenagerů hovoří také Dočekal a kolektiv (2019, s.17) a Boyd (2017, s.16).

3 Negativa a pozitiva sociálních sítí

3.1 Rizika a nebezpečí na sociálních sítích

Na sociálních sítích a celkově na internetu se adolescenti mohou setkat s velkým množstvím rizik, nebezpečí a vyšší pravděpodobností ohrožení. Existuje souvislost mezi časem online a negativními jevy „*Čím víc je na internetu aktivní, tím víc věci v tomto prostředí umí, tím více negativních jevů na něj čeká a tím častěji se s nimi bude setkávat*“ (Ševčíková, 2014, s. 12–13).

Dle odhadů Ševčíková uvádí, že až 95 % dětí v České republice využívá internet. Podobné procentuální vyjádření uvádí také Polášková (2014, s. 39), a to 90 %. Velkou část tráví přímo na sociálních sítích. Existuje rozdíl mezi pohlavími v používání sociálních sítí. Děvčata v průměru stráví na sociálních sítích o 16 % více času než chlapci. Dívky využívají sociální sítě především ke komunikaci s ostatními. Chlapci častěji hrají hry. Dále 100 % dětí má svůj mobilní telefon. Mobil mají u sebe denně a všude s sebou. V mobilech mají různé aplikace a také aplikace sociálních sítí. Takže čas mohou trávit online i pomocí mobilních telefonů (Ševčíková, 2014, s. 21).

U adolescentů ve věku od 15 do 18 let mohou sociální sítě vyvolávat negativní nebo nepříjemné pocity, ale také i deprese. Mohou to způsobovat sítě např. jako Instagram, kde se většina lidí sebe, prezentuje v tom nejlepším světle. Uživatelé ukazují jen to nejlepší ze svých životů, také mohou využívat různé aplikace na úpravu fotografií a působit, tak dokonale. „...*Instagram coby obrázková (fotky a videa) síť vyvolává více negativních pocitů třeba okolo vzhledu, vlastního těla.*“ Mezi další negativní dopady patří úzkosti, obtěžování jinými uživateli, nedostatek spánku (Dočekal a kol., 2019. s.81–83).

Rizika se pojí s nadměrným používáním a závislostí na sociálních sítích. Považuji za nutné si vymezit tyto dva pojmy. Nadměrné používání internetu, tedy i sociálních sítí, může vést k vyšší digitální gramotnosti, která je v dnešní době velmi ceněná. Nadměrné používání telefonů, počítačů, tabletů může mít negativní dopad na naše tělo. Tento jev se může pojit se špatným stravováním, a to může vést k nadváze a obezitě. Nadměrné používání nevede ke zhoršení prospěchu ve škole, ale závislost už ano. Při závislosti tráví velké množství času online, a to na úkor času, který by měl věnovat školní přípravě, sportu a sociálním aktivitám (trávení času s kamarády v offline prostředí) (Ševčíková, 2014, s.38–40).

3.1.1 Závislost na internetu (netolismus)

Závislost je patologický jev. Predispozicemi k závislosti může být neschopnost odolat impulsům, hyperaktivita, snížená schopnost soustředit se a psychosociální obtíže. Mezi psychosociální obtíže patří nízké sebehodnocení, deprese, úzkosti, nízká sebedůvěra. Přes sociální sítě se jedinci, potýkající se s těmito obtížemi, snaží před nimi utéct. Jedinci, kteří jsou hyperaktivní, málo soustředění nebo jedinci osamělí se přes sociální sítě snaží najít kamarády a oporu. Komunikace v této formě je pro ně jednodušší. Je nutné zmínit, že komunikace je pro ně sice lehčí, ale jejich problémy se mohou ještě prohloubit. Jedinci můžou být čím dále méně soustředění nebo začnou trpět sociální izolací (Ševčíková, 2014, s. 38–40).

Jedním rizikem spojeným i se sociálními sítěmi může být závislost na internetu. Internet je nyní dominantním médiem. V MKN-10⁶ ještě není zařazená závislost na internetu, ale v dalším vydání MKN-11, která vyjde v platnost v roce 2022, se dle úvah možná již objeví (Blinka a kol., 2015, s.11).

Jednalo by se o nelátkovou závislost, tedy behaviorální závislost. Můžeme se setkat také s pojmem návyková porucha. Při závislosti není jedinec schopen opakovaně kontrolovat daný typ kompulzivního jednání. Takové jednání mu škodí, ale i přesto nedokáže přestat. Právě proto se závislost na internetu řadí k dalším potencionálním poruchám. K potencionálním návykovým poruchám spadá také závislost na počítačových hrách, nadměrné opalování a nekontrolovatelné nakupování (Blinka a kol., 2015, s.21–22).

Blinka v publikaci zmiňuje složky online závislostí dle Weinstein a Lejoyeux (2010):

1. Zanedbání základních potřeb a ztráta pojmu o čase, spojená s nadměrným užíváním internetu.
2. „*Syndrom z odnětí*“ při odepření přístupu k internetu se můžou objevovat u jedince depresivní stavy, napětí a vztek.
3. Zanedbání povinností, hádání a lhaní o čase stráveném online, únava.
4. Vzrůstající tolerance (Weinstein a Leioveux, 2010 in Blinka a kol., 2015, s.33).

⁶ Mezinárodní klasifikace nemocí (10. revize)

3.1.2 Nadměrné užívání sociálních sítí

Na veřejnosti se můžeme setkat s pojmem *závislost* na sociálních sítích. Ovšem, závislost na sociálních sítích zatím není dokázaná a definovaná, Jedná se tedy o hypotetický nepotvrzený fenomén. Správně by se měl používat pojem nadměrné užívání. Nadměrné užívání sociálních sítí může být problematickým jevem. Kvůli nadměrnému užívání jedinci mohou začít zanedbávat své povinnosti, nebo to může negativně ovlivnit spánkový režim (v případě, že je využívá i v noci). Blinka v publikaci odkazuje na mnohé studie, které se zabývají, zda se jedná o závislost. Zmiňuje případovou studii Marka Griffithse z roku 2014, která poukazuje na to, že nadměrné užívání může mít podobu závislosti. A to proto, že se objevují typické symptomy závislosti, např. jako abstinenční příznaky a konflikt s okolím. Nadměrné užívání tedy může, ale i nemusí být patologické (Griffiths,2014 in Blinka a kol., 2015, s.179–183).

3.1.3 Sexting

Jde o zprávy, sdílení videí a fotografií se sexuálním a erotickým obsahem. Během dopisování dochází k výzvám posláni fotografií, kde jsou jedinci vyzývaví, odhalení nebo nazí. Pod sexting spadají i sexuálně orientované komentáře např. pod příspěvkem s fotkou. Často se objevuje právě mezi partnery nebo vrstevníky. Takový sdílený materiál (fotky, videa, zprávy) může být zneužit k vydírání či zneužívání oběti (kybershikana, šikana, zesměšňování) (Dočekal, 2019. s.84).

Dočekal a kolektiv uvádějí data z výzkumu Univerzity Palackého z roku 2014, kde zjistili, že 8 % dětí z České republiky na internet umístilo fotografii, kde jsou nazí (úplně nebo jen částečně) (Dočekal, 2019. s.84).

3.1.4 Revenge porn

Jde o šíření fotografií nebo videí za účelem pomsty. Často se tento jev objevuje při napadení účtů na sociálních sítích, mobilních telefonů nebo dat z cloudového úložiště nebo u rozpadů partnerských vztahů. Obětí častokrát bývá jeden z bývalých partnerů. Proto tento jev je spojený s nebezpečným sextingem. Protože sdílený obsah na internetu nelze úplně vymazat. Tento jev v České republice není tak častý. Je častý např. ve Spojených státech amerických (Dočekal a kol., 2019. s.84–85).

3.1.5 Dezinformace a hoax

Definici dezinformace najdeme ve Slovníku mediální komunikace „*úmyslně nesprávná či zkreslená informace tajně implantována do informační soustavy oponenta se záměrem ovlivnit žádoucím směrem jeho aktivity (názory)*“ (Reifová, 2004, s.45).

Hoax je anglický termín pro podvodnou, falešnou nebo smyšlenou zprávu. Autor hoaxu má za cíl změnit názor čtenářů, poplést je, manipulovat s nimi nebo v nich vyvolat nenávisť. Někteří autoři vytváří hoaxy pouze pro pobavení se. Již existují weby, kde si každý může ověřit, zda je o hoax. Mezi tyto weby patří stránka www.manipulatori.cz nebo www.hoax.cz (Dočekal a kol., 2019, s.94–95).

Někteří autoři nerozlišují pojem dezinformace a hoax. Hoax je falešná nebo zkreslená informace, která obsahuje žádost o sdílení. Za cíl si zpráva klade pobavení a ovlivnění postojů čtenářů. Hoaxy se často vydávají za varující zprávu před vymyšleným nebezpečím, které skutečně neexistuje (Macek, 2019, s.268 in Mikulcová a Kopecký, 2020, s.15). Rozdíl mezi pojmy je ten, že hoax není závislý na celospolečenských krizích a politických situacích. (Kopecký, 2019 in Mikulcová a Kopecký, 2020, s.15).

3.1.6 Kybergrooming

Definici kybergroomingu uvádějí Kožíšek a Písecký „*Je to takové chování uživatelů internetu, jehož cílem je pomocí internetových komunikačních prostředků a jiných technologií vyvolat v dospělém/dítěti pocit důvěry a prostřednictvím falešné identity ho zneužít nebo vylákat na schůzku ...*“ (Kožíšek, Písecký, 2016, s.72). Podobně definuje kybergrooming ve svých publikacích i Kopecký. Např. v publikaci Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu uvádí vlastní definici z roku 2010 (Kopecký a kol., 2015, s.25).

3.1.7 Kyberstalking

Kyberstalking je trestným činem dle § 354 Trestního zákoníku. Jde o stalking (pronásledování), obtěžování, šmírování v online podobě. Stalker (ten kdo pronásleduje), může mít na sociální síti uvedené své pravé jméno nebo falešné. Oběť o stalkerovi nemusí delší dobu vědět. Kyberstalking se může stupňovat. Může se vystupňovat až do fáze, kdy se stalker dostane k osobní blízkosti oběti (offline). Oběti je takové chování agresora nepříjemné a obtěžující. Může být i nebezpečné, pokud stalker chce oběti ublížit nebo ji zneužít (Dočekal a kol., 2019, s.95–96).

3.1.8 Kyberšikana

Definice „je jakékoliv chování, jehož záměrem je vyvést z rovnováhy, ublížit, zastrašit nebo jinak ohrozit oběť za pomoci moderních informačních technologií (zejména pak na internetu nebo mobilního telefonu)“. Aby se jednalo o kyberšikanu, musí splnit kritéria cílenosti a opakovatelnosti. Agresorem může být jedinec i skupina. Agresoři v některých případech využívají anonymity v online prostředí a falešných jmen, proto je jejich dopadení téměř nemožné. Často se kyberšikana pojí s klasickou šikanou. Mezi její formy patří verbální útoky, zastrašování, vydírání, vyhrožování, šíření videí, fotografií, hlasových nahrávek. Patří sem také krádež identity a vniknutí na účet oběti s cílem ponižovat, urážet, pomluvit oběť (Kožíšek, Písecký, 2016, s. 62).

3.1.9 Webcam trolling

Fenomén Webcam trolling je nahrání podvodného videa do videohovoru. K tomu útočník využívá software, který promítá video smyčku. Video smyčka vypadá jakoby, někdo doopravdy za webkamerou byl a působí věruhodně. Útočník tedy užívá cizí nebo falešnou identitu. Videohovory, které se uskutečňují například na Skypu, Omegle, Messengeru. Útočníci webcam trolling využívají k vymáčení intimních videí a fotografií oběti. Tyto intimní materiály pak využívají k vydírání, manipulaci obětí nebo je umísťují na internet (Kožíšek, Písecký, 2016, s.45–46).

3.2 Pozitiva sociálních sítí

Nezůstaneme u vymezování pouze negativních dopadů sociálních sítí. Tyto sítě mohou na druhou stranu přispívat i pozitivně. Sítě mohou v jedincích probouzet také pozitivní emoce (radost atd.). Pokud sítě používají přiměřeně, tak jsou nástrojem k rychlé a snadné komunikaci bez vzdálenostních limitů. Tedy můžeme komunikovat s kýmkoliv, ať se nachází kdekoliv. (Dočekal, 2019, s.83). Dospívající považují sítě za životně důležité, protože přes ně jsou v kontaktu s lidmi, se kterými se tolik nestýkají. Sítě považují za místo, kde mohou potkat všechny své známé. Také sítě berou za prostor, kde je snadné se scházet s velkým počtem lidí (Boyd, 2017, s.34). Např. pomocí vytvoření třídní skupiny, kde spolu mohou komunikovat všichni spolužáci současně. Sociální sítě jsou také informačním prostředkem, přes který se můžeme rychle dostat k novým informacím (Kopecký, Kožíšek, 2020, s. 68–73).

Dále mohou sítě působit jako nástroj sebevyjádření a sloužit k vývoji vlastní identity. Jedinec zde může také najít emoční podporu od druhých (Dočekal a kol., 2019. s.83). Teenageři

se učí pomocí sociálních sítí popisovat své potřeby, prezentovat kdo jsou. Prezentovat se snaží smysluplně a dostatečně. Teenageři mívají účty na více sociálních sítích. Na každé se mohou prezentovat odlišně. Odlišně se prezentují, protože na každé síti mají jiné publikum (přátele, sledující). Přemýšlejí, jak a co všechno budou určitému publiku prezentovat (Boyd, 2017, s.66).

Během dospívání teenageři chtějí navazovat smysluplné vztahy. Takové vztahy hledají a utváří i přes sociální sítě. Přes sociální sítě se sebe prezentují a mají nad svými profily kontrolu. (Boyd, 2017, s.31). A tak uživatelé mají možnost určovat sociální kontext dané sociální sítě, tedy sami určují kdo, co uvidí a jak se budou zobrazovat ostatním. Tyto sítě berou teenageři také jako prostor, pro soukromou konverzaci. Pomocí zpráv jsou v interakci se spolužáky nebo kamarády (Boyd, 2017, s.65).

Rodiče si myslí, že jejich děti jsou kvůli digitálním technologiím méně morální, sociální a intelektuální. Boyd, ale ve výzkumu zjistila, přesný opak. (2017, s.30). Sociální média napomáhají k uvědomění si sebe sama jako součást kolektivně imaginované komunity. Takové zapojení se do komunity přináší potěšení, volnost, zmíněný pocit být součástí komunity, ale i součástí světa (Boyd, 2017, s.23).

Trávení volného času na sociálních sítích může mít také sebereflexní a terapeutický potenciál. Uživatel sebe vytváří v online podobě. Tedy si sám udává, jak na sociálních sítích bude vypadat. Má tedy pocit sebekontroly nad vlastní prezentací. Sám totiž určuje i kdo sdílený obsah uvidí. Má možnost si zvolit své přátele nebo své sledující (Boyd, 2017, s.52–53). Může si vybrat uživatele, kteří budou tvořit jeho blízké přátele, kteří uvidí obsah, který je určen jen pro ně, a ne pro všechny sledující. Tato funkce je třeba na Instagramu.

4 Volný čas

Čtvrtá kapitola se zabývá problematikou volného času. V první řadě se věnujeme definicím volného času dle aktuální literatury. Dále historickému vývoji, funkcím, pohledům na volný čas a postojům k volnočasovým aktivitám. Také se snažíme shrnout pozitivní a negativní vlivy, které ovlivňují trávení volného času. A v poslední podkapitole se zabýváme volným časem a internetem.

4.1 Volný čas

Definice volného času „*Volný čas je částí lidského života mimo čas pracovní (návštěva školy a pracovní proces) a tzv. čas vázaný, který zahrnuje bio-fyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygiena), chod rodiny, provoz domácnosti, péči o děti, dojíždění za prací a další nutné mimo pracovní povinnosti. Volný čas je dobou, kterou má po splnění těchto potřeb a povinností člověk k dispozici pro činnosti seburčující a sebe-vytvářející*“ (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s.10).

Další definice volného času „*Je to doba svobodné volby činností (člověk dělá to, co chce, ne to, co musí), zvolené činnosti jsou pro člověka příjemné, přinášejí potěšení, radost, činnosti ve volném čase dávají příležitost k rekreaci, odpočinku, obnově sil i k osobnostnímu rozvoji. Volným časem rozumíme tedy dobu odpočinku, rekreace, zábavy*“ (Pávková, 2014, s.11).

Mluvíme také o polo-volném čase, který zahrnuje činnosti mezi časem vázaným a pracovním. Aktivity polo-volného času přinášejí jedinci radost, ale zároveň i praktický užitek. Můžeme sem zařadit aktivity jako zahradničení a různé druhy rukodělných prací (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s.11).

Volný čas je důležitou částí života moderního člověka. Jedním ze sociálních fenoménů je i volný čas. Jedná se tedy o sociální jev. Význam volného času roste s rozvojem dnešní společnosti. Na volný čas se můžeme dívat i z pedagogického hlediska. Z toho pohledu se jedná o čas v hodný pro rozvoj jedince skrze výchovu a vzdělávání (Knotová, 2011, s.7–9).

Každý jedinec má svůj volný čas a sám si rozhoduje o jeho náplni. Během života se jedinec dostane do různých prostředí, ve kterých tráví svůj volný čas. Z každého prostředí a činností volného času jedinec získává nové zkušenosti a informace. Volný čas si jedinec snaží naplnit aktivitami, které mu přinášejí potěšení. Každého jedince vnitřně naplňují jiné formy trávení tohoto času. Tudíž existuje velké množství volnočasových aktivit. Čím dál tím častěji lidé rádi využívají volný čas k seberozvoji, utužování vztahů, rozšiřování nových kontaktů.

Volný čas může být také cestou pro vstup do nových zájmových oblastí. V tomto čase dochází k rozvoji zájmů a uspokojení potřeb jedince (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s.7–11).

Je důležité klást pozornost na trávení volného času u dětí a mladistvých. Musí se v dětech budovat dlouhodobá životní perspektiva. Dětem a mladistvým by se měli poskytnout plnohodnotné aktivity, které slouží k rozvoji osobnosti, seberozvoji, seberealizaci. Smysluplné trávení volného času by nemělo skončit v dětství, ale mělo by pokračovat i v dospělosti. Volnočasové aktivity ověřují síly jedinců, ale také pomocí těchto aktivit jedinec nabírá nové síly. Po volnočasových aktivitách si jedinci mohou např. připadat nabití pozitivní energií do nového týdne. A tak se nabízí možnost z volnočasových aktivit vytvořit trvalou a významnou část života (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s.8).

V dnešní společnosti roste volný čas. Je to způsobeno moderními technologiemi, které např. dělají domácí práce za nás. Dalším faktorem je zkracující se pracovní doba. S větším množstvím volného času se objevuje u některých jedinců pocit nudy. Můžeme se setkat s jiným označením nudy, např. jako depresivní nuda, chronická nebo neurotická deprese. Nevhodná kompenzace nudy může vést k destruktivitě a násilí. Pokud je jedinec čínorodý, nedostavuje se pocit nudy. Výchova ve volném čase vede jedince k čínorodosti a podporuje zájmové aktivity (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s.11–12).

4.2 Historické proměny přístupu k volnému času

Přístup k volnému času se proměňoval s časem, se změnami sociokulturních a materiálních podmínek. Význam volného času rostl souběžně s rozsahem tohoto času. Přístup ovlivnily především změny životních, ekonomických, společenských podmínek. Předprůmyslová společnost trávila čas více v práci a měli menší množství volného času. V této době privilegovaná vrstva obyvatelstva měla více volného času než pracující. Během průmyslové revoluce se pohled na čas proměnil. Byl stanovený čas na práci a čas stanovený pro volný čas. Byla dána jasná hranice mezi těmito časy. Lidé tak získali, více času na rodinu a sebepečí. Dalším milníkem byla industrializace a mechanizace. Docházelo ke změnám v pracovních podmínkách, které začaly narušovat biologický rytmus lidí. Docházelo k nové strukturalizaci času a novým vztahům k času strávenému v práci a volnému času. S rostoucím průmyslem rostl čas strávený v práci. Pracovní doba se postupně zkracovala. Poté byla uzákoněna pracovní dovolená a starobní důchody. Později začínala mít církev menší vliv na život jedinců, tedy i na volný čas. A postupně mizí vliv náboženství. Dalším milníkem byla urbanizace. Život se z venkova přesouval do měst. Během urbanizace se tvořila sociální

a technická infrastruktura. V druhé polovině 20. století došlo ke proměnám společnosti, z již zmíněného průmyslu se začalo přecházet do odvětví služeb. Vzrostl význam vzdělání. Rostla dále modernizace, globalizace a význam volného času (Knotová, 2011, s.9–16).

4.3 Funkce volného času

Knotová (2011, s.33) zmiňuje funkce volného času dle Opaschowského (1977), který vymezuje následující funkce:

- Funkce rekreace (čas odpočinku, relaxace, zotavení)
- Funkce kompenzace (čas na zábavu, rozptýlení, zpracování stresu, náročných situací, vyrovnání se s pocity nezdaru)
- Funkce edukace a enkulturace (čas kulturních aktivit, vzdělávání a celoživotního učení, tedy rozvoj jedince)
- Funkce kontemplace (čas hledání smyslu života)
- Funkce komunikační (čas podpory sociálních kontaktů)
- Funkce participace (čas na spolkové a občanské aktivity)
- Funkce konzumace (spotřebovávání materiálních statků)

Dále máme také vymezené funkce dle Rojka (2005), které ve své publikaci také zmiňuje Knotová (2011, s.34):

- Manipulativní funkce (socioekonomické rozvrstvení společnosti)
- Regulativní funkce (regulace životního stylu a životních způsobů)
- Identitní funkce (sociální exkluze/inkluze)
- Mobilizační funkce (opozice proti tlaku společnosti)

4.4 Pojetí volného času

Existují různá pojetí volného času, rozdělená na 3 velké skupiny:

1. Optimistické pojetí, které vidí cíl a smysl života ve volném čase.
2. Skeptické pojetí, které spatřuje rizika a negativní stránky ve volném čase.
3. Realistické pojetí, které vychází z vytváření hodnot skrze volný čas (Knotová, 2011, s.25).

4.5 Postoje k volnočasovým aktivitám

Existují 3 druhy postojů k volnočasovým aktivitám:

1. Postoj, při kterém jedinec neoslovuje a nemotivuje pozitivní trávení volného času.
2. Postoj, který využívá volnočasových aktivit a institucí.
3. Postoj, při kterém je jedinec sám zainteresovaný a naplňuje své zájmy, přicházející podněty jsou ze samotného jedince nebo z různých prostředků (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s.8).

4.6 Pozitivní a negativní vlivy ovlivňující volný čas

Na pozitivní vývoj volného času má významný vliv evropský integrační proces a celosvětová globalizace. Rozvíjí mezinárodní spolupráce, ale zároveň je kladen důraz na zachování specifických znaků evropských zemí. Tyto procesy přinášejí přejímání a uplatňování společenských hodnot, ale také slouží k výměně zkušeností mezi zeměmi (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s.8–9).

Důležitým faktorem je náplň volného času. Tento čas a jeho náplň je významný pro rozvoj osobnosti, a to u všech věkových kategorií. Jedinec se může sociálně začleňovat, pracovat na svých schopnostech, dovednostech, rozvíjet své individuální předpoklady a zabývat se individuálními životními ambicemi (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s.8).

Mezi negativní vlivy, které ovlivňují volný čas patří užívání návykových látek, různé druhy závislostí (např. na drogách, na hráčství). Dále sem patří rasismus, xenofobie, šikana a kyberšikana, různé formy násilí, sociální a etnické vylučování (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s.9).

Ve výchově ve volném čase se snažíme zabraňovat těmto negativním vlivům a snažíme se rozvíjet pozitivní tendence. Mezi pozitivní ovlivňování patří výchova k demokracii, volnočasové aktivity zaměřené na rozvoj jedince, rozvoj specializovaných a individuálních zájmů, a také na rozvoj zájmově založených skupin. Patří sem též úsilí o tvorbu mezilidských vztahů, které budou tolerantní a vstřícné. Tyto vztahy, pak oslabují předsudky (národnostní, sociální a náboženské) (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s.9).

4.7 Volný čas na internetu

Dočekal a kolektiv uvádějí data z amerického výzkumu Common Sense Media, kde zjistili, že teenageři tráví až 8 hodin u displejů. Pouze 15 minut tráví rozhovorem s rodiči. (Dočekal a kol., 2019. s.13). Volný čas strávený na digitálních technologiích tvoří podstatnou část (Blinka a kol., 2015, s.32).

Pokud se podíváme na trávení volného času celkově na internetu, tak mezi nejčastější činnosti dle Ševčíkové (2014) patří aktivity, které jsme uvedli v tabulce.

1.	Práce do školy (vypracovávání úkolů, příprava) a hry
2.	Sledování videí na sociální síti YouTube
3.	Komunikace s kamarády
4.	Sdílení obsahů, hraní společných her (s více hráči), stahování hudby a filmů
5.	Trávení času v chatovacích místnostech, na blozích, ve virtuálních světech

Tabulka 2- Nejčastější volnočasové aktivity (Ševčíková, 2014, s.32-33).

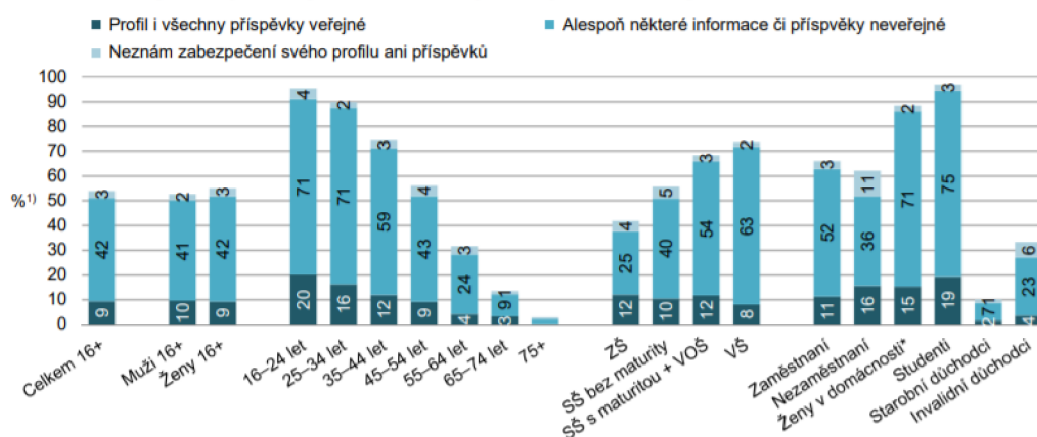
II. EMPIRICKÁ ČÁST

5 Aktuální stav zkoumané problematiky

Před zahájením výzkumu se seznámíme s doposud vytvořenými a aktuálními výzkumy, publikacemi, odbornými články, jak z Českého prostředí, tak ze zahraničí. Tato kapitola se bude věnovat výzkumům z oblastí týkajících se volného času a sociálních sítí u adolescentů.

Téma sociálních sítí u adolescentů je aktuální. Podle českého statistického úřadu právě studenti a lidé ve věku od 16 do 24 let jsou na první příčce v používání sociálních sítí. Jak je patrné z Obrázku 1, kde se nachází grafická interpretace ČSU z roku 2020. Dalším faktem je růst uživatelů sociálních sítí, až na výjimku loňského roku 2020, jak dokazuje Obrázek 2 s tabulkou, kdy se procentuální počet obyvatelstva ČR snížil. Aktuální data z výzkumu po sčítání lidu 2021 nebyly zakomponovány, a to z důvodů pozdějšího uveřejnění ČSU při zpracovávání empirické části práce.

Graf 5.1: Osoby v ČR používající sociální sítě podle způsobu zveřejňování informací, 2020

¹⁾ Podíl z celkového počtu osob v dané socio-demografické skupině

²⁾ Podíl z osob v dané socio-demografické skupině, které použily internet v posledních 3 měsících

³⁾ Podíl z osob v dané socio-demografické skupině, které použily sociální sítě v posledních 3 měsících

* Zahrnuje i ženy (popř. muže) na rodičovské či mateřské dovolené

Obrázek 1 - Graf osob používající sociální sítě podle způsobu zveřejňování informací 2020 (Český statistický úřad, 2020, dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362692/0620042051.pdf/a1a8dd54-2158-45bb-81ab-4953e1b2dd1e?version=1.1>)

Tabulka 5.2: Osoby v ČR používající sociální sítě

	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkem 16+	9,4	37,4	41,4	44,3	51,0	54,0	53,8
<i>Celkem 16-74</i>	10,1	40,7	45,1	48,3	55,6	59,0	59,0
Pohlaví							
Muži 16+	10,5	37,6	40,7	44,7	49,4	53,1	52,6
Ženy 16+	8,3	37,3	42,1	43,9	52,6	54,8	55,0
Věková skupina							
16–24 let	30,6	88,7	91,4	93,2	97,0	96,2	95,1
25–34 let	16,2	72,3	77,8	78,8	89,8	89,9	89,8
35–44 let	7,2	46,9	53,0	59,0	69,3	73,5	74,3
45–54 let	4,5	23,9	33,0	38,8	45,5	55,9	56,1
55–64 let	1,2	10,1	14,1	19,4	27,2	31,3	31,5
65+	0,4	3,3	4,9	5,1	7,8	9,0	9,4
Vzdělání (25-64 let)							
Základní	2,6	15,7	23,6	28,3	40,6	44,3	41,8
Střední bez maturity	4,0	30,3	35,0	39,4	48,2	54,3	55,6
Střední s maturitou + VOŠ	10,3	43,9	53,2	56,3	63,5	68,0	68,3
Vysokoškolské	13,7	55,3	60,0	62,8	74,3	75,3	73,5
Ekonomická aktivita (16+)							
Zaměstnaní	9,3	43,3	49,2	53,6	61,1	65,8	66,0
Nezaměstnaní	7,7	39,3	43,4	46,0	56,1	55,5	62,1
Ženy v domácnosti*	12,9	67,4	72,1	76,2	89,4	88,7	88,4
Studenti	34,6	93,3	94,0	94,6	98,2	97,9	96,7
Starobní důchodci	0,4	3,8	5,5	5,8	9,3	10,4	10,1
Invalidiní důchodci	3,5	16,3	23,8	26,0	36,5	33,6	33,2

¹⁾ Podíl z celkového počtu osob v dané socio-demografické skupině

* Zahnuje i ženy (popř. muže) na rodičovské či mateřské dovolené

Obrázek 2 – Osoby používající sociální sítě v ČR (Český statistický úřad, 2020, dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/122362692/0620042052.pdf/76f76896-4758-480a-8856-9d6658534cba?version=1.1>)

5.1 Sekundární analýza zdrojů, odborných publikací a výzkumů

5.1.1 Zahraněční publikace a výzkumy

Jednou z nejdůležitějších publikací je kniha: *Je to složitější: sociální život teenagerů na sociálních sítích* od Danah Boyd (2017). Autorka se zabývá komunikací na sociálních sítích (zahrnující Instagram, Facebook, Twitter) a jejich vlivem na život dospívajících. Tato kniha vychází z autorčina osmiletého výzkumu, ve kterém odkrývala odpovědi na často kladené otázky ohledně soc. sítí a dospívajících. V knize popisuje zjištěné informace, týkající se negativních vlivů sociálních sítí, soukromím na soc. sítích a nejrozšířenějších mýtů (Boyd, 2017).

5.1.2 České publikace, kvalifikační práce a výzkumy

Nejnovější z diplomových prací zaměřených na sociální sítě u dospívajících a volný čas je práce od Barbory Zelinkové (2021) s názvem *Sociální sítě v životě dospívajících*. Výzkum bakalářské práce se zabýval, jak působí sociální sítě na život dospívajících, režimem na sociálních sítích, tím, jestli existuje souvislost mezi trávením volného času na sociálních sítích a zanedbáváním domácích prací, kontrolou rodičů, rozdílem mezi pohlavími v používání

soc. sítí, mírou závislosti na soc. sítích v souvislosti s časem (který tráví na sociálních sítích) a věkem. Výzkumné šetření zjistilo, že existuje souvislost mezi trávením času na sociálních sítích a zanedbáváním školních a domácích povinností a že nebyl zjištěn rozdíl ve věku respondenta a míře závislosti. Ohledně rodičovské kontroly zjistili, že rodiče více omezují své dospívající děti, které tráví více času na sociálních sítích. Dále výzkum prokázal, že dívky jsou častěji závislé na sociálních sítích, a tak byl zjištěn rozdíl v míře závislosti mezi pohlavími. Výzkum také potvrdil hypotézu, že dospívajících, kteří měli vyšší skóre v otázkách týkajících se míry závislosti, tak tráví na soc. sítích více času (Zelinková, 2021).

Nejnovější z bakalářských prací na podobné téma je práce od Michala Říkovského s názvem *Sociální sítě v kontextu volnočasových aktivit u studentů sociální pedagogiky*. Výzkum této bakalářské práce se zabýval sociálními sítěmi v kontextu volnočasových aktivit u zvolených respondentů. Respondenti byli studenti sociální pedagogiky. Ve výzkumu bylo zjištěno, že většina respondentů si založila profil na sociální síti v rozmezí okolo 12 až 13 let. Facebookový profil má 99 % respondentů. Nejvyužívanější sítí je podle zjištěných dat Instagram. **Počet respondentů z 81 % uvedlo, že tráví 1 až 4 hodiny denně na sociálních sítích.** Nejčastěji tráví čas na sociálních sítích během výuky a doma. Mezi nejčastější důvody trávení volného času online je zábava, kontakt s přáteli a získávání informací. Nejčastějším aktivitou je chatování. Komunikace a přehled o aktuálním dění patří mezi největší pozitiva sociálních sítí (Říkovský, 2021).

Další prací na podobné téma je diplomová práce *Sociální sítě jako součást životního stylu dětí a mládeže od Petry Vaněčkové z roku 2020*. Tato práce se snažila zjistit, jaký vztah mají žáci 5. až 9. tříd dvou vybraných základních škol k soc. sítím. Dále si práce kladla za cíl, zjistit kolik času a jak ho tráví na soc. sítích. Došlo se ke zjištění, že všichni žáci 5. tříd používají sociální sítě i přes nedovršenou věkovou hranici, která je potřebná pro uživatele. Kvalifikační práce zjistila, že chlapci více reagují na žádosti o přátelství od cizích lidí než děvčata. Tudíž z toho vyplývá, že dívky jsou opatrnější. Také bylo zjištěno, že se dívky více chrání před agresory. Dále Vaněčková zjistila, že chlapci tráví i více času na sociálních sítích. Vaněčková podle zjištění označuje kladný vztah k sociálním sítím až za mírně patologický, a to z důvodu, že sociální sítě se staly bezprostřední součástí běžného života mládeže. Kontrola rodičů dle výzkumu je stejná u obou pohlaví. Ve výzkumu dále zjistila, že chlapci zveřejňují více vyzývavé fotografie než dívky. Podle zjištěných dat 76 % respondentů tráví raději čas venku, aniž by používali sociální sítě (Vaněčková, 2020).

Bakalářskou prací na obdobné téma je práce s názvem *Sociální sítě a jejich vliv na volný čas žáků středních škol* od Nikoly Kopečné. Práce se zabývala aktuálním stavem zvolených aspektů trávení volného času na soc. sítích. Tento výzkum se zabýval nejčastěji používanými sociálními sítěmi. Dále časem, který tráví na sociálních sítích, které účty žáci nejčastěji sledují, jestli se respondenti považují za závislé nebo ne. A posledním cílem výzkumu bylo trávení volného času adolescentů mimo sociální sítě. Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 150 respondentů/studentů ze Střední pedagogické školy a Gymnázia Jana Blahoslava. Výzkumné šetření doneslo tyto výsledky. Prvním zjištěním bylo, že mládež tráví raději svůj volný čas s přáteli nebo rodinou než na sociálních sítích. Dále bylo zjištěno, že 20 % respondentů i přes negativní důsledky upřednostňuje sledování seriálů, filmů a televize před četbou. Sociální platformy jako jsou Facebook, Instagram, Twitter a YouTube jsou u těchto respondentů k nejoblíbenějším a nejpoužívanějším soc. sítím ve volném čase. **Byl zjištěn i průměrný čas trávených na sociálních sítí a to 1 až 3 hodiny denně** (Kopečná, 2019).

Tamara Šenkýřová napsala bakalářskou prací *Sociální sítě a volný čas žáků 2. stupně základních škol*. Ve své práci se zabývala nejvyužívanějšími sociálními sítěmi za rok 2019. Zjistila, že všichni respondenti jsou uživateli sociálních sítí, z toho více než polovina z nich si založila účet na sociální síti už před dosažením 12 let. Nejčtetnějším důvodem pro založení profilu na sociální síti je komunikace, jež je současně nejčastější vykonávanou aktivitou. Zjistila, že 27 % žáků tráví svůj volný čas na sociálních sítích, protože se nudí. **Respondenti tráví na sociálních sítích 1–2 hodiny denně.** Nejvyužívanějšími sociálními sítěmi dle odpovědi jsou Instagram a YouTube. Téměř 92 % dotazovaných se domnívá, že jim užívání sociálních sítí přináší pozitiva, do nichž řadí nejčastěji komunikaci a zisk informací. Žáci svůj volný čas tráví samozřejmě i mimo sociální sítě, nejvíce sportují nebo tráví čas s přáteli a rodinou. Více než polovina se zúčastňuje táborů (Šenkýřová, 2020).

V roce 2018 publikovala svou bakalářskou práci Vladimíra Osadníková s názvem *Sociální sítě v životech studentů Filozofické fakulty MU*. Ve výzkumu se zaměřila na používání sociálních sítí. Zjistila, že respondentky využívají Instagram častěji než respondenti. Méně využívanými sítěmi dle respondentů jsou Twitter a LinkedIn. Respondenti navštěvují své sítě několikrát za den. **Nejčastěji okolo 17 až 20 hodiny.** Sociální sítě používají k udržování sociálních vazeb se svými kamarády a rodinou. K udržování slabých sociálních vztahů využívají Instagram, Facebook ke komunikaci s blízkými (Osadníková, 2018).

Zhodnocení aktuálního stavu řešené problematiky pomocí vybraných publikací a výzkumů na podobné téma mé bakalářské práce poslouží k porovnávání našich výsledků.

6 Výzkumné šetření/ Metodologie výzkumu

V této kapitole se budeme věnovat podrobnému popisu výzkumnému šetření této práce. Budeme zde formulovat hlavní cíl výzkumu, dílčí empirické cíle a výzkumné otázky. Popíšeme zde výzkumnou metodu. Charakterizujeme výzkumný soubor a vysvětlíme způsob zpracování dat.

6.1 Výzkumné cíle

Tato kapitola se věnuje našim výzkumným cílům a otázkám výzkumného šetření. Hlavním cílem bakalářské práce je provést **deskriptivní analýzu vlivu sociálních sítí ve vztahu k volnému času adolescentů**. Během výzkumného šetření jsme se snažili splnit dílčí cíle, které vycházejí z teoretické části práce a plně navazují na hlavní cíl práce. Dílčí cíle uvádíme níže:

- Prvním dílčím cílem empirické části je zjistit, kolik volného času adolescenti tráví na sociálních sítích.
- Druhým dílčím cílem empirické části je zjistit, které sociální sítě jsou nejčastěji využívány.
- Třetím dílčím cílem empirické části je zjistit nejčastější prováděné aktivity na sociálních sítích ve volném čase.
- Čtvrtým dílčím cílem empirické části je zjistit, jak často sledují své účty na sociálních sítích.

Výzkumné otázky jsou nastaveny dle dílčích cílů výše. Výzkum byl realizován s deskriptivním cílem porozumění situace v rámci trávení volného času a užívání soc. sítí. Výzkumné otázky mají za cíl zjistit aktuální stav, vyhodnotit a popsat návazné situace a jednání, situaci, anebo výskyt daného jevu u mladistvých. Typické pro takový výzkum je využití pozorování, rozhovorů, dotazníků a škálování, avšak tyto metody volit nebudeme pro tuto práci, ale lze jimi navázat v diplomové práci. My v našem výzkumu využijeme pouze nestandardizovaný vlastní dotazník (Gavora 2010, s. 56.). Data budou vyhodnoceny pomocí deskriptivní statistiky pro účely vyhodnocení v návaznosti na stanovené výzkumné cíle, ať už hlavní, tak vedlejší viz výše.

6.2 Výzkumné otázky:

- Kolik volného času adolescenti tráví na sociálních sítích?
- Které sociální sítě jsou nejčastěji používány adolescenty?
- Které aktivity provádí na sociálních sítích ve volném čase?
- Jak často sledují své sociální sítě během každodenní činnosti?

6.3 Výzkumná metoda

Pro naše výzkumné šetření jsme zvolili kvantitativní design výzkumu. Jako metodu jsme vybrali dotazníkové šetření. Tuto metodu jsme zvolili, protože v našem výzkumu chceme získat specifické množství respondentů, aby byla zaručena objektivita výstupu výzkumu. Očekáváme návratnost 90 % a celkově bude zapojeno minimálně 150 respondentů. Výběr výzkumného souboru byl náhodný s vrácením. Především respondenti byli osloveni pomocí online dotazníku.

Dotazník je často využívanou metodou sloužící ke zjišťování údajů. „*Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí*” (Gavora, 2010, s. 121). Je vhodný k získávání informací od většího počtu respondentů. Výhodou dotazníku je menší časová náročnost, velký počet zjištěných informací, anonymita respondentů.

Dotazník definuje také Chráska (2016, s.158) jako soustavu „*předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně*“.

Pro vytvoření elektronicky distribuovatelného dotazníku pro potřeby výzkumu, byla užitá platforma Google Forms. Elektronický online dotazník jsme zvolili kvůli jeho jednoduché dostupnosti pro naše respondenty a praktičnosti, a také anonymitě. Před rozesláním finálních dotazníků jsme je prvně podrobili testování (pilotování). Pilotováním jsme zjistili, zda jsou otázky správně chápány respondenty. Poté proběhly úpravy otázek a dotazník jsme doladili do finální podoby. Dotazníky jsme distribuovali odkazem přes Facebook, kde jsme oslovili potencionální náhodné respondenty cílové skupiny. Dále jsme dotazníky sdíleli přes e-mailovou schránku, přes kterou jsme oslovili dvě střední školy v Olomouckém kraji v okrese Přerov, ale pouze jedna se výzkumu zúčastnila.

Dotazník se skládá celkově z 26 položek (otázek). Počet nabízených položek se odvíjí od zvolených odpovědí respondentů, což je v logické návaznosti zakomponováno do

technického prostředí e-dotazníku užití platformy. Budeme využívat položky nominální, obsahové (výsledkové) a funkcionální. Obsahové slouží ke zjišťování údajů, které potřebujeme pro to, abychom splnili výzkumný záměr. Funkcionální položky slouží k optimalizaci průběhu dotazování. Mezi ně patří kontaktní, funkcionálně psychologické, kontrolní a filtrační položky (Chráška, 2016, s.159). Nominální položky nám pomohou zkonkretizovat základní demografické selektivní údaje pro další analýzu dat.

První nominální otázky se týkají demografických údajů. Další se zabývají již našim tématem. V dotazníku pokládáme uzavřené, polouzavřené, otevřené a škálové otázky (Gavora, 2010). Také využijeme škály Likertova typu (Chráška, 2016). Kvůli upoutání pozornosti respondenta jsme využili více typů otázek (Gavora, 2010). Obsahuje otázky zaměřené na oblasti a více v příloze.

6.4 Výzkumný soubor

V této kapitole se věnujeme výzkumnému souboru, tedy respondentům našeho výzkumu. Pro výzkumné šetření jsme si vybrali adolescenty ve věku od 15 do 22 let. Vycházíme podle věkové kategorie adolescentů, které definuje Langmeier a Krejčířová (2006) ve své publikaci *Vývojová psychologie*. Na adolescenty jsme se ve výzkumu zaměřili, protože předpokládáme, že mají více volného času a sociální sítě jsou pro tuto věkovou kategorii již každodenní rutinou.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 291 respondentů, což je nad rámec očekávaného vzorku při plánování výzkumu. Výzkumný soubor se skládal z 78 mužů a 210 žen, v procentuálním vyjádření to činí 27 % mužů a 73 % žen. Návratnost dotazníku byla vysoká, a tak jsme získali uvedený počet respondentů. Z důvodu neudělení souhlasu s GDPR byli vyřazeni 3 respondenti. Pracovali jsme tedy s odpověďmi 288 respondentů.

6.5 Způsob zpracování dat

Po ukončení sběru dat jsme provedli kontrolu vyplněných dotazníků. Dalším krokem bylo zpracování dat. Pro zpracování dat jsme si zvolili deskriptivní analýzu pomocí statistické interpretace. Všechny zjištěné výsledky jsme zaznamenali a znázornili pomocí tabulek nebo grafů za pomoci analytického zpracování a vizualizace.

7 Výsledky výzkumného šetření

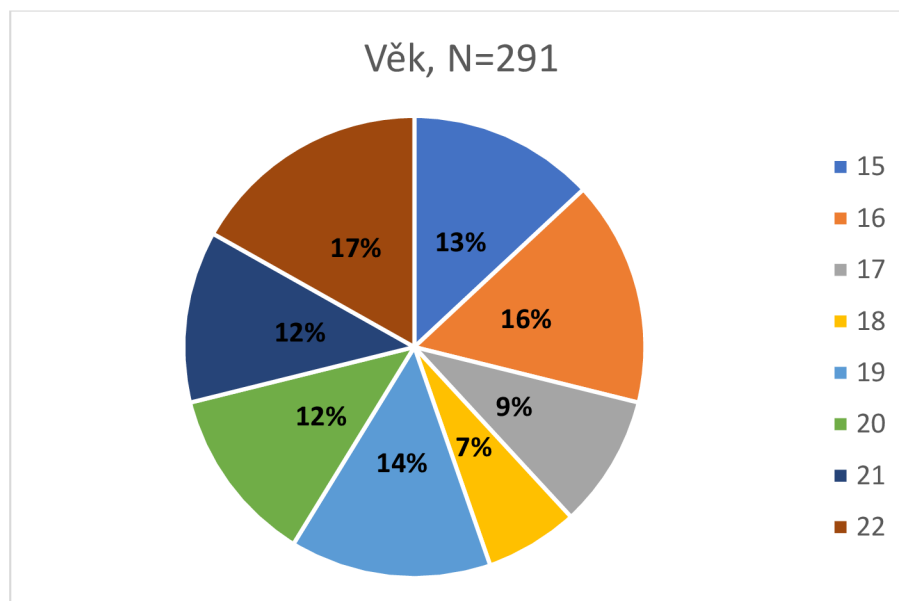
Tato kapitola se věnuje výsledkům výzkumného šetření, které proběhlo pomocí dotazníkového šetření. Našeho výzkumného šetření se zúčastnilo 291 respondentů. Odpovědi respondentů jsme zaznamenali v deskriptivních tabulkách, výsečových a sloupcových grafech. V deskriptivních tabulkách uvádíme absolutní hodnoty. Ve výsečových a sloupcových grafech uvádíme zjištěná data v procentech zaokrouhlených na celá čísla, v některých případech sloupcových grafů absolutní hodnoty.

Náš dotazník se skládal z 26 položek, ale k výzkumnému šetření pro nás je důležitých 24 položek. Zbývající dvě položky se věnovali souhlasu s GDPR a připomínkám k dotazníku. V případě, když respondent neudělil souhlas s GDPR, byl dotazník ukončen. Detailněji k problematice níže.

1. Položka

Znění položky: *Kolik je Vám let?*

První položka měla za úkol zjistit věk respondentů. Díky průběžnému kontrolování zjištěných výsledků, jsme se snažili distribuovat dotazník do věkových kategorií, které byly nedostatečně zastoupené. Ve výzkumném šetření jsme chtěli dosáhnout přiměřenému rozložení věkových kategorií, protože máme za cíl zjistit informace k této problematice od všech věkových kategorií, které patří do vývojového období adolescence. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 13 % patnáctiletých, 16 % šestnáctiletých respondentů, 9 % sedmnáctiletých, 7 % osmnáctiletých, 14 % devatenáctiletých, 12 % dvacetiletých, 12 % jednadvacetiletých a 17 % dvaadvacetiletých respondentů.

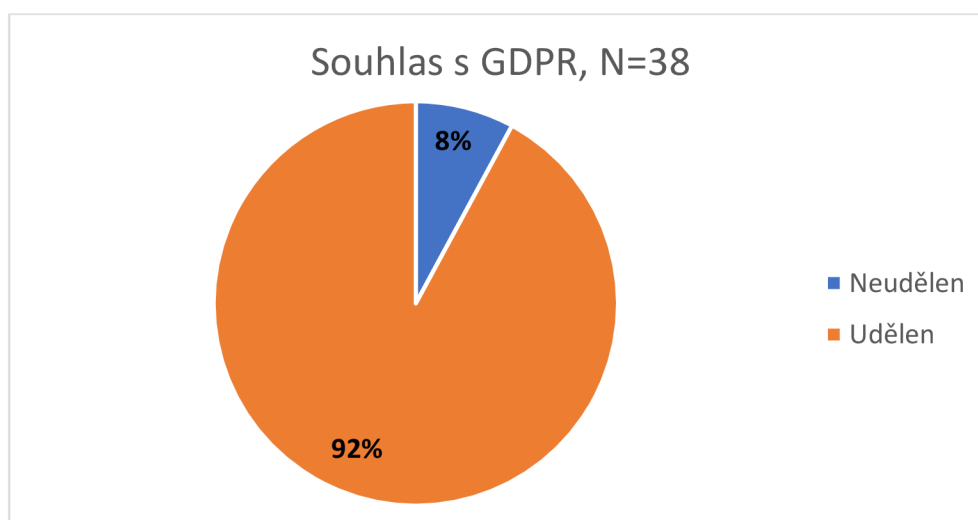

Graf 1 – Distribuce věkového složení respondentů

2. Položka

Znění položky: *Uděluje nám tvůj zákonný zástupce povolení se zpracováním tvých osobních údajů?*

Druhá položka se věnovala udělení souhlasu s GDPR u respondentů mladších 16 let. Souhlas udělilo 92 % respondentů ve věku 15 let. Souhlas se zpracováním osobních údajů nám neudělilo 8 % respondentů. Respondentům, kteří nám neudělili souhlas, byl dotazník následně ukončen a nemohli v něm dále pokračovat. Došlo tedy k jejich následnému vyřazení a dále pracujeme s odpověďmi 288 respondentů.

Graf 2 – Souhlas s GDPR

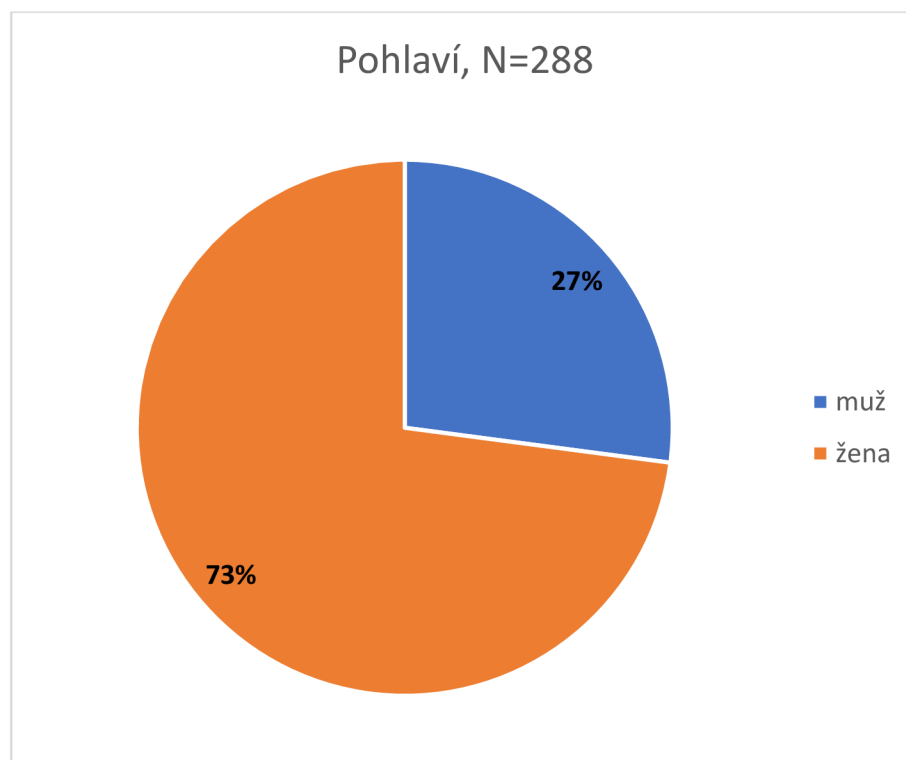
3. Položka

Znění položky: *Jste?*

Třetí položka měla za úkol zjistit další demografický údaj, a to pohlaví našich respondentů. Ze sesbíraných dat jsme zjistili, že výzkumného šetření se zúčastnilo více žen než mužů. Respondentek se celkem zúčastnilo 210 což činí 73 %. Respondentů se celkem zúčastnilo 78 tedy 27 %. Jiné pohlaví nebylo zahrnuto, protože se jedná o nezletilé osoby a mohly by volbu zneužívat ke zkreslení výzkumu.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Muž	78
Žena	210
Celkový součet	N=288

Tabulka 3 - Pohlaví

Graf 3 – Pohlaví

V rámci analýzy dat jsme uspořádali do tabulky položky č. 1 a č. 3.

Odpovědi	Věk									
Pohlaví	15	16	17	18	19	20	21	22	Absolutní četnost	Procentuální zastoupení
Muž	5	21	13	6	16	4	1	12	78	27 %
Žena	30	25	14	13	25	32	34	37	210	73 %
Absolutní hodnota	35	46	27	19	41	36	35	49	288	100 %
Procentuální zastoupení	12 %	16 %	9 %	7 %	14 %	13 %	12 %	17 %	100 %	100 %

Tabulka 4 - Věk a pohlaví

4. Položka

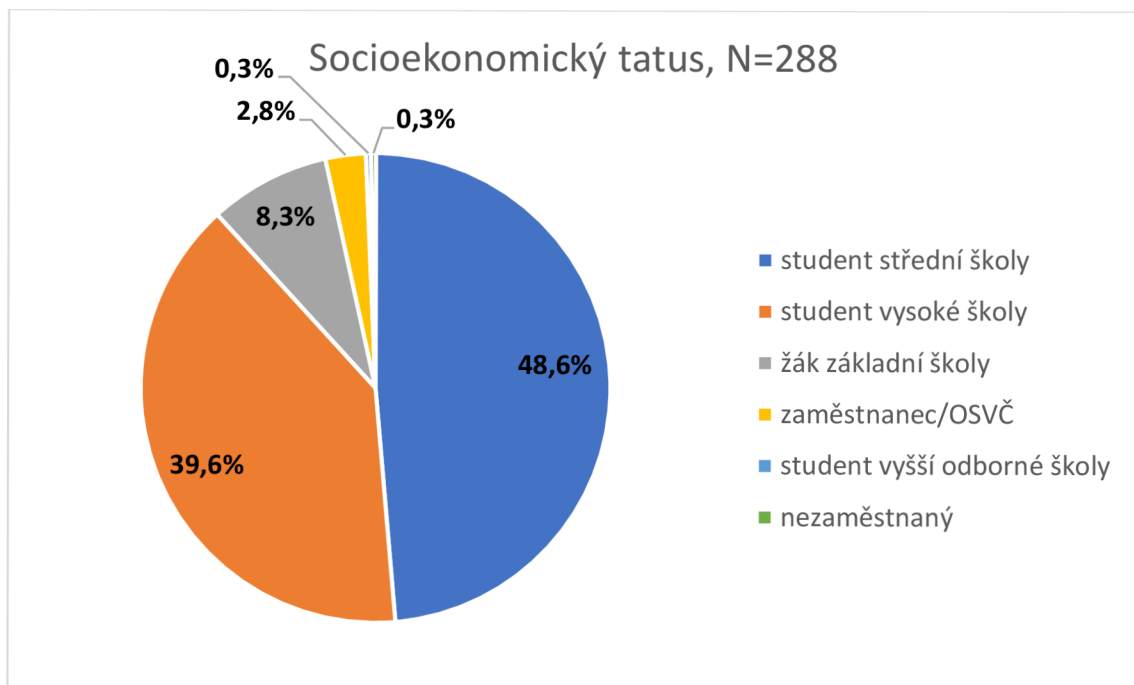
Znění položky: *Jaký je Váš status?*

Čtvrtá položka zjišťovala, jaký socioekonomický status z pohledu vzdělanosti mají respondenti. Data uvádíme v této položce opět v tabulce s uvedenými absolutními hodnotami. Dále data zobrazujeme pomocí výsečového grafu s procentuálním zastoupením. V tomto případě data uvádíme ve tvaru s jedním desetinným místem, protože v případě celých čísel by procentuální zastoupení studentů VOŠ a nezaměstnaných činilo 0 %.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo nejvíce studentů středních a vysokých škol. Středoškolských studentů se zúčastnilo 140 (48,6 %). Vysokoškolský studentů se šetření zúčastnilo 114 (39,6 %). Dalším nejpočetnějším socioekonomickým statutem byli žáci ZŠ, v počtu 24 (8,3 %). Dalšími jsou v pořadí zaměstnanci nebo osoby samostatně výdělečně činné (2,8 %). Jako nejméně početný socioekonomický status se řadí 1 student VOŠ a 1 jedinec nezaměstnaný. V těchto dvou případech je procentuální zastoupení 0,3 % a 0,3 %.

Odpověď	Absolutní hodnota
student střední školy	140
student vysoké školy	114
žák základní školy	24
zaměstnanec/OSVČ	8
student vyšší odborné školy	1
nezaměstnaný	1
Celkový součet	N=288

Tabulka 5 – Socioekonomický status

Graf 4 - Socioekonomický status

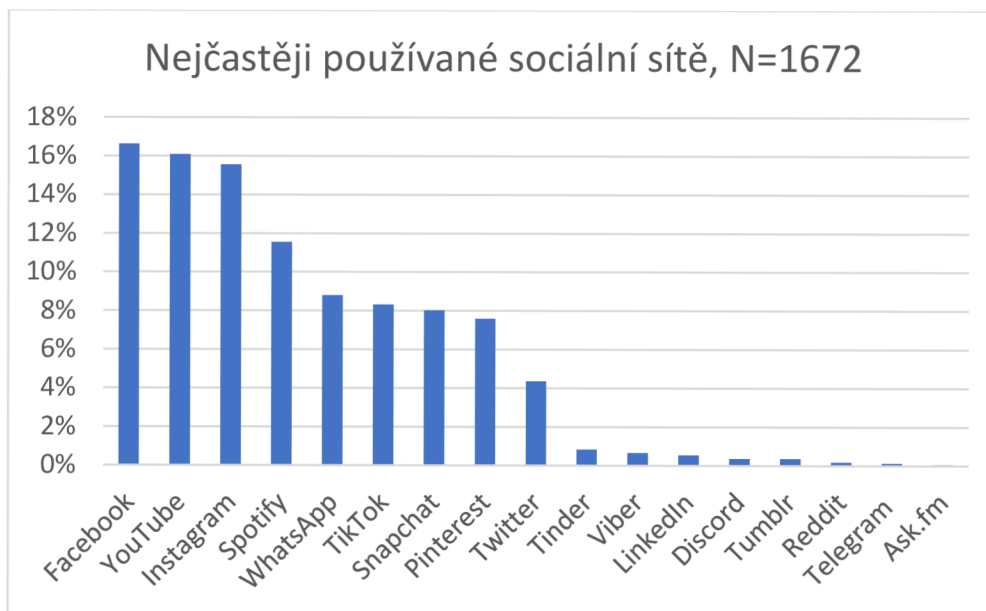
5. Položka

Znění položky: *Které sociální sítě používáte?*

Pátá položka měla za cíl zjistit, které sociální sítě adolescenti používají. Mezi první tři nejčastěji používané sociální sítě se řadí Facebook (17 %), YouTube (16 %) a Instagram (16 %). Více než polovina respondentů také označila za velmi oblíbené sociální sítě Spotify, WhatsApp. V jiných odpovědích respondenti uváděli 6x Discord, 3x Reddit (1 %). Další jiné odpovědi nezískali ani jedno procento. Všechny sociální sítě jsou uvedené v tabulce a v grafu.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Facebook	278
YouTube	269
Instagram	260
Spotify	193
WhatsApp	147
TikTok	139
Snapchat	134
Pinterest	127
Twitter	73
Tinder	14
Viber	11
LinkedIn	9
Tumblr	6
Discord	6
Reddit	3
Telegram	2
Ask.fm	1

Tabulka 6 – Nejčastěji používané sociální sítě

Graf 5 - Nejčastěji používané sociální sítě

6. Položka

Znění položky: *Využíváte sociální síť každý den?*

Šestá položka byla podána jako filtrační otázka. Respondentům, kteří odpověděli „*Ne*“ byla otevřena další položka č. 7. Respondentům, kteří odpověděli „*Ano*“ byla otevřena až položka č. 8. Většina respondentů (98 %) uvedla, že sociální síť využívají každý den. Pouze 2 % respondentů odpověděla, že sociální síť nevyužívají každý den.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Ne	5
Ano	283
Celkový součet	N=288

Tabulka 7 - Využívání sociálních sítí každý den

Graf 6 - Využívání sociálních sítí každý den

7. Položka

Znění položky: *Jak trávíte volný čas, když nejste na sociálních sítích?*

Sedmá položka měla zjistit, jakým aktivitám se věnují respondenti, kteří odpověděli v předchozí otázce „*Ne*“. Položka byla uvedena jako otevřená otázka. Na tuto otázku odpovídalo 5 respondentů. Odpovědi respondentů jsme rozdělily na jednotlivé aktivity, které jsme znázornili pomocí tabulky.

Odpovědi	Absolutní četnost
Hraní her	1
Učení	1
Čas strávený s přítelkyní	1
Sledování filmů/seriálů	1
Seberozvoj	1
Fotbal	1
Sport	1
Čas strávený v přírodě	1

Tabulka 8 - Aktivity

8. Položka

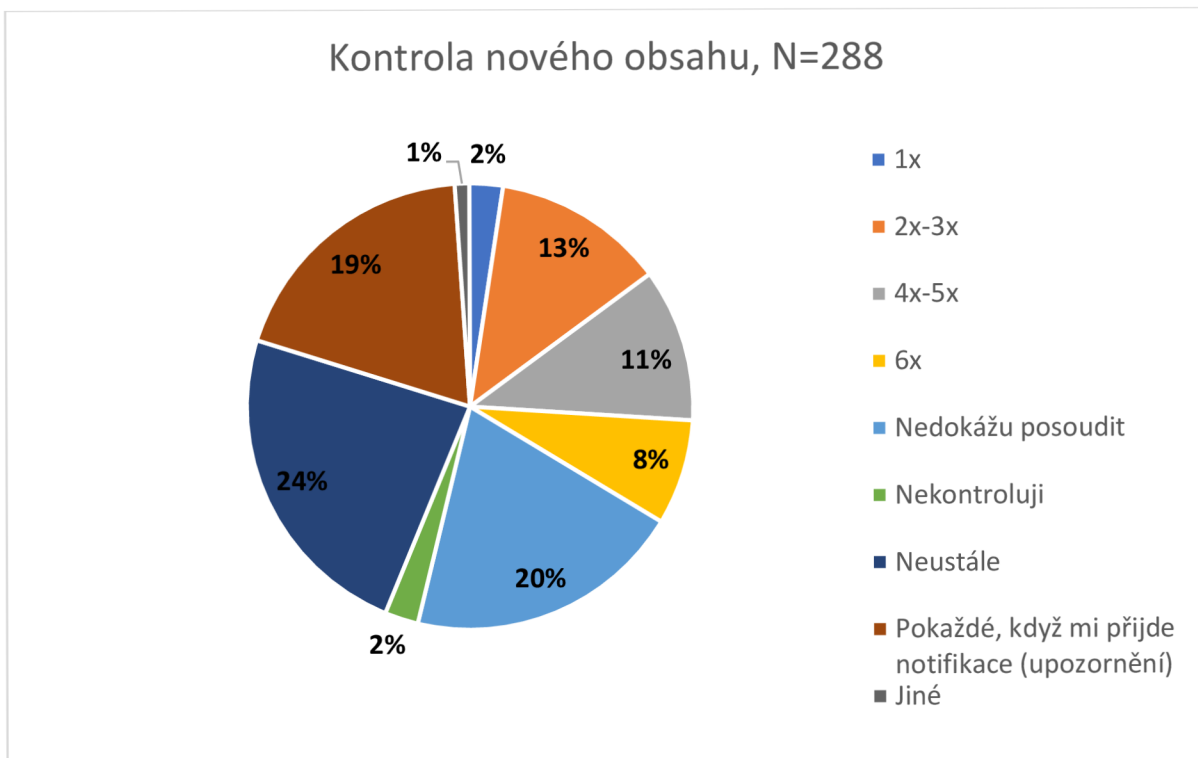
Znění položky: *Kolikrát denně kontrolujete nový obsah sociální sítě?*

Osmá položka měla z cíl zjistit, kolikrát denně respondenti kontrolují nový obsah na sociálních sítích. Největší absolutní hodnotu získala odpověď „*Neustále*“. Druhou největší absolutní hodnotu získala odpověď „*Nedokážu posoudit*“. Jako třetí nejčastější odpověď respondenti uváděli odpověď „*Pokaždé, když mi přijde notifikace (upozornění)*“. V možnosti „*Jiné*“ se objevily tyto odpovědi:

- „*Záleží, co dělám. Když jsem doma, tak skoro pořád, když jsem venku, tak zase skoro vůbec.*“
- „*Některý den vůbec, některý až třikrát.*“
- „*Záleží, jestli nemám co dělat, když něco dělám, nebo jsem s někým, tak na sociální sítě nechodím, jinak to kontroluji pořád.*“

Odpovědi	Absolutní hodnota
1x	7
2x-3x	36
4x-5x	32
6x	22
Nedokážu posoudit	58
Nekontroluji	7
Neustále	68
Pokaždé, když mi přijde notifikace (upozornění)	55
Jiné	3
Celkový součet	N=288

Tabulka 9 - Kontrola nového obsahu

Graf 7 - Kontrola nového obsahu

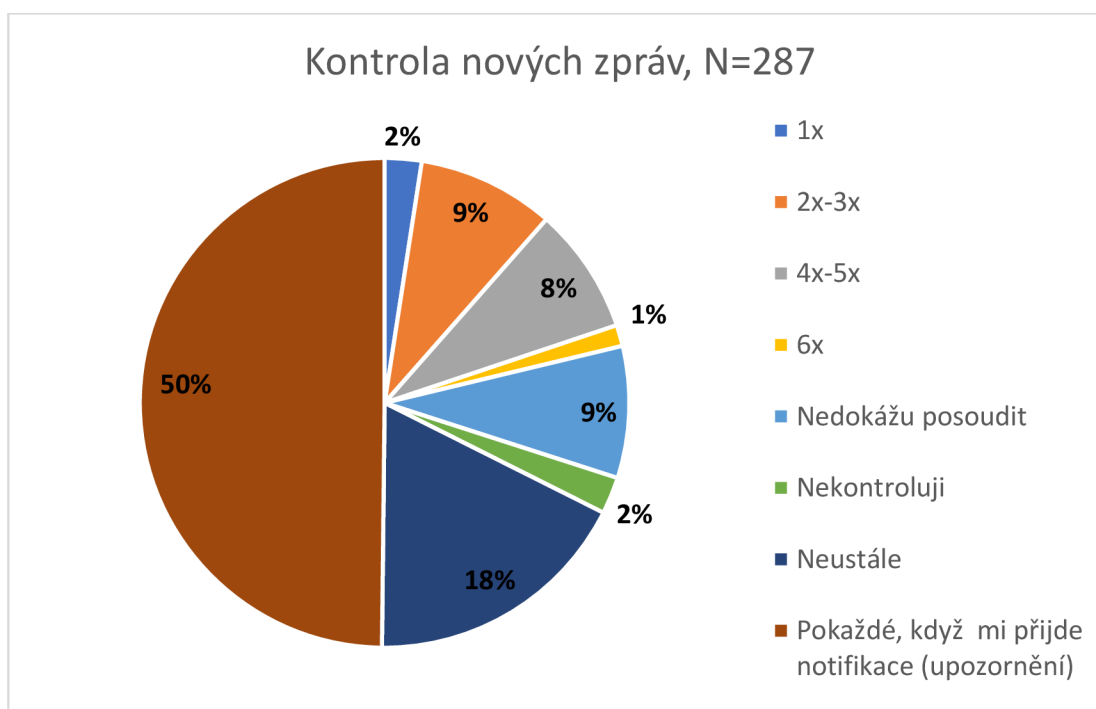
9. Položka

Znění položky: *Kolikrát denně kontrolujete nové zprávy?*

Devátá položka měla zjistit, jak často respondenti kontrolují nově příchozí zprávy. Polovina respondentů uvedla, že nové zprávy kontrolují pokaždé, když jim přijde notifikace (upozornění). Neustálou kontrolu uvedlo 18 % respondentů, s tímto počtem se odpověď řadí na druhé místo nejčastějších odpovědí.

Odpovědi	Absolutní hodnota
1x	7
2x-3x	26
4x-5x	24
6x	4
Nedokážu posoudit	25
Nekontroluji	7
Neustále	51
Pokaždé, když mi přijde notifikace (upozornění)	143
Celkový součet	N=287

Tabulka 10 - Kontrola nových zpráv

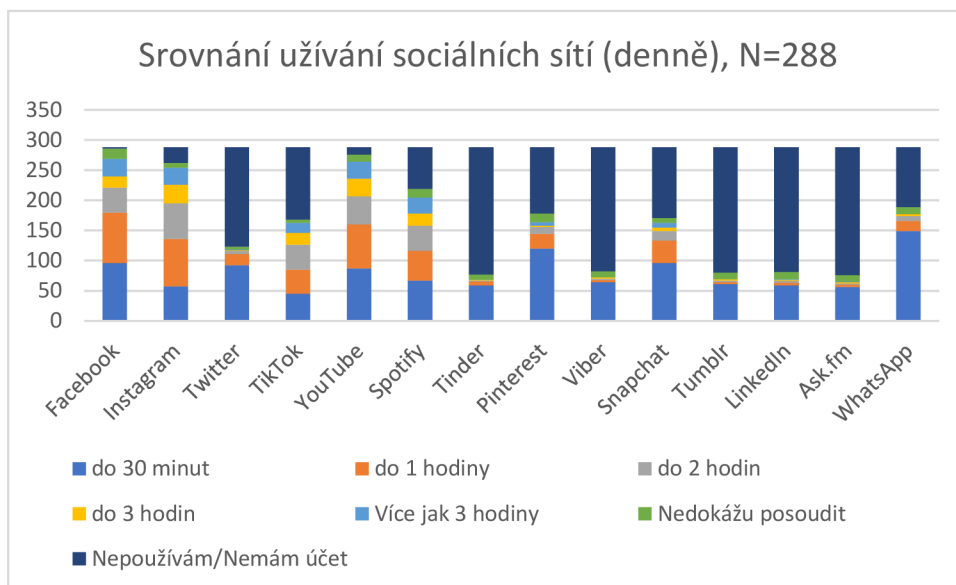

Graf 8 - Kontrola nových zpráv

10. Položka

Znění položky: *Kolik času trávíte na sociálních sítích v průběhu dne?* Ke zjištění odpovědi můžete využít např. aplikace **Digitální rovnováha** nebo v jiné aplikaci sledující váš strávený čas v aplikacích.

Desátá položka se snažila zjistit pomocí uzavřené otázky, kolik času na určité síti respondenti stráví během dne. Otázka byla složitější na zpracování výsledků, tudíž jsme výsledky uvedli pokaždé zvlášť v tabulkách. Tato otázka byla zároveň kontrolní otázkou k položce č. 5. Výsledky u této položky nebudou přesné, jelikož někteří respondenti odpověděli nepravdivě. Tudíž došlo k nižší validitě dat. K těmto chybám vyplnění došlo pravděpodobně kvůli neposunutí dolní lišty respondentem, která odkrývala další možné odpovědi jako „*Nedokážu posoudit*“ nebo „*Nepoužívám/Nemám účet*“. Respondenti tedy uváděli nejbližší možnou odpověď a to „*do 30 minut*“. Technické možnosti dotazníku byly nad rámec kompetencí respondentů v určitém věku.

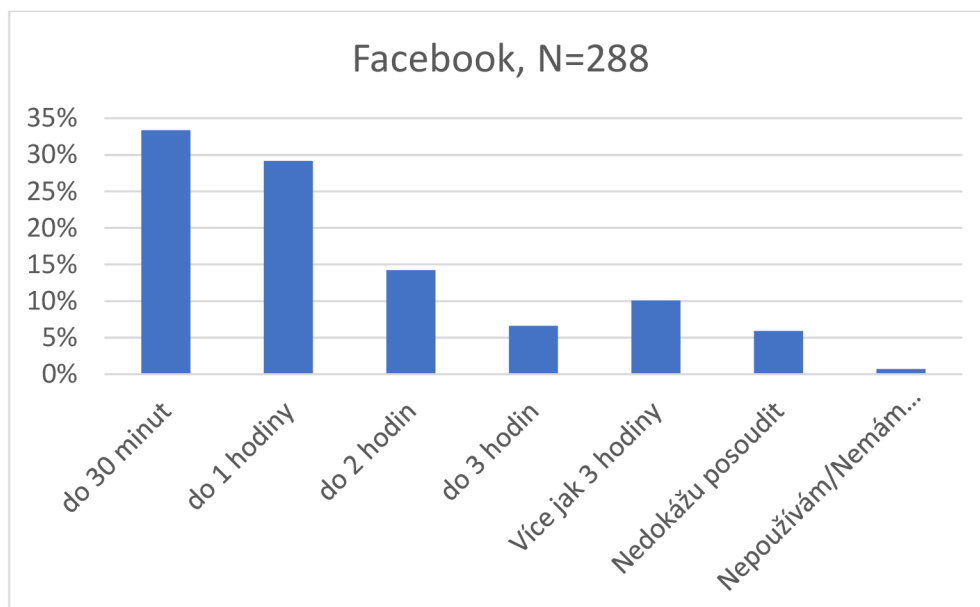

Graf 9 - Srovnání užívání sociálních sítí (denně)

Facebook

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	96
do 1 hodiny	84
do 2 hodin	41
do 3 hodin	19
Více jak 3 hodiny	29
Nedokážu posoudit	17
Nepoužívám/Nemám účet	2
Celkový součet	N=288

Tabulka 11 - Facebook

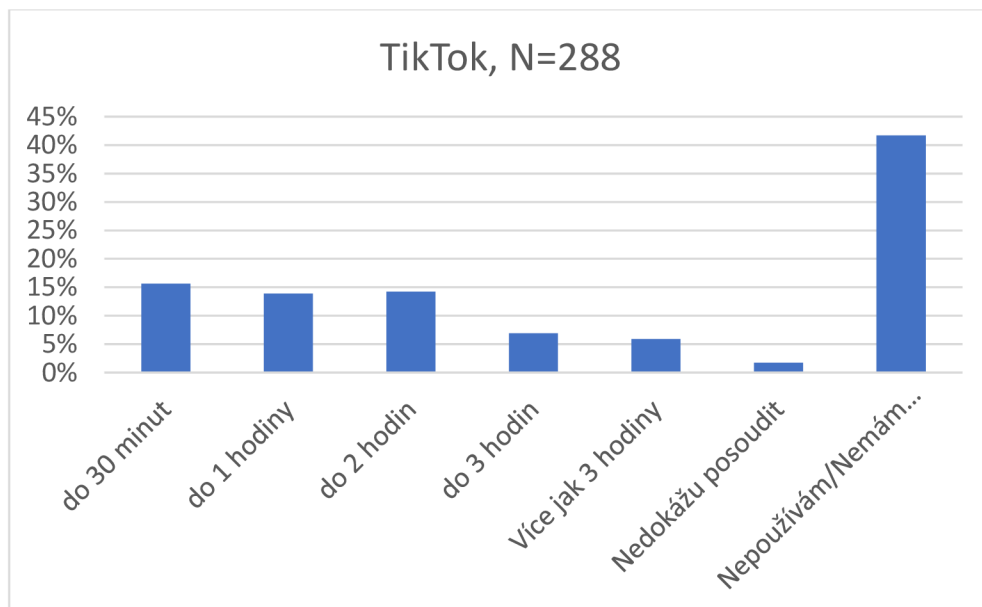

Graf 10 - Facebook

TikTok

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	45
do 1 hodiny	40
do 2 hodin	41
do 3 hodin	20
Více jak 3 hodiny	17
Nedokážu posoudit	5
Nepoužívám/Nemám účet	120
Celkový součet	N=288

Tabulka 12 - TikTok

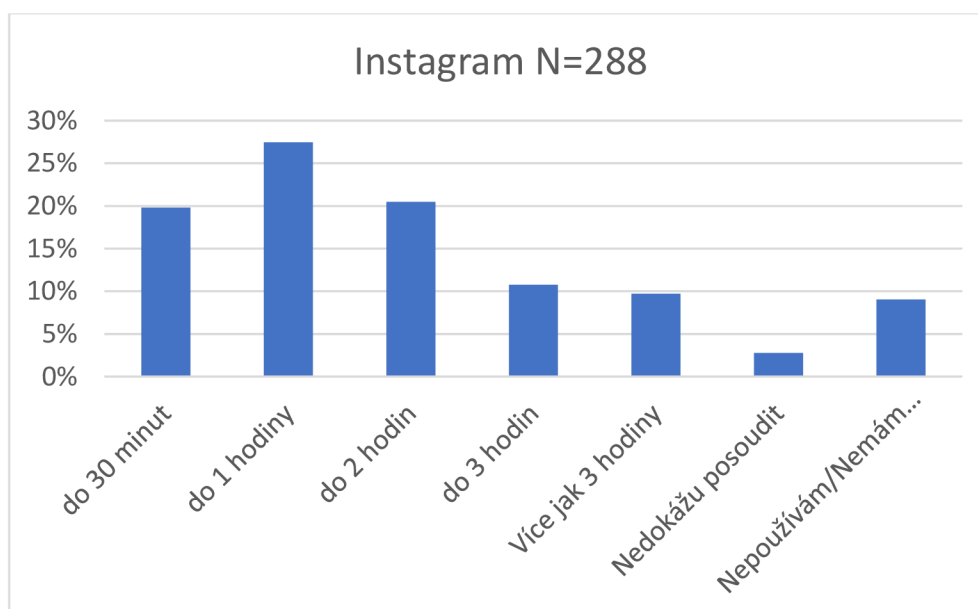

Graf 11 - TikTok

Instagram

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	57
do 1 hodiny	79
do 2 hodin	59
do 3 hodin	31
Více jak 3 hodiny	28
Nedokážu posoudit	8
Nepoužívám/Nemám účet	26
Celkový součet	N=288

Tabulka 13 - Instagram

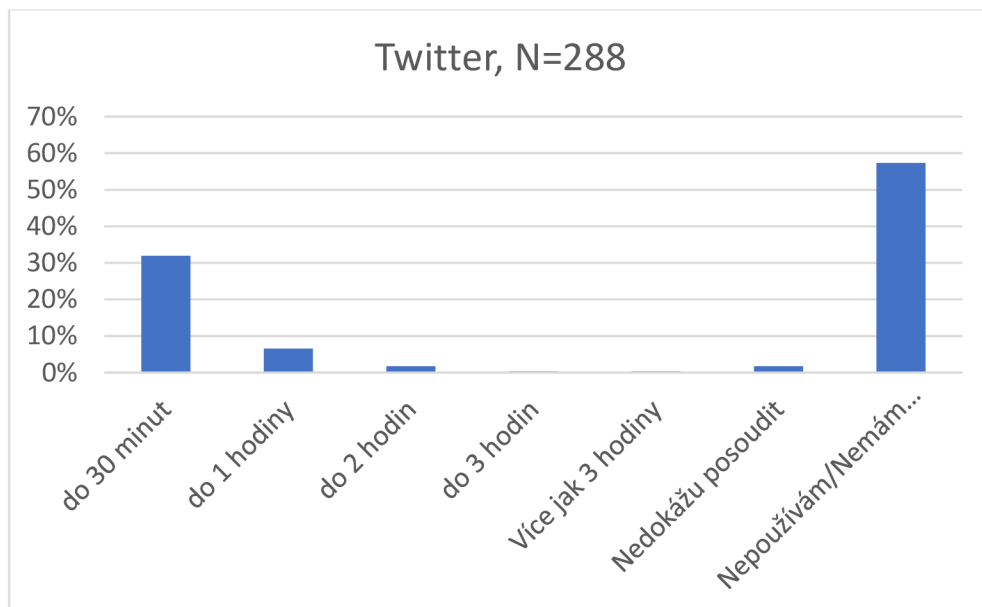

Graf 12 - Instagram

Twitter

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	92
do 1 hodiny	19
do 2 hodin	5
do 3 hodin	1
Více jak 3 hodiny	1
Nedokážu posoudit	5
Nepoužívám/Nemám účet	165
Celkový součet	N=288

Tabulka 14 - Twitter

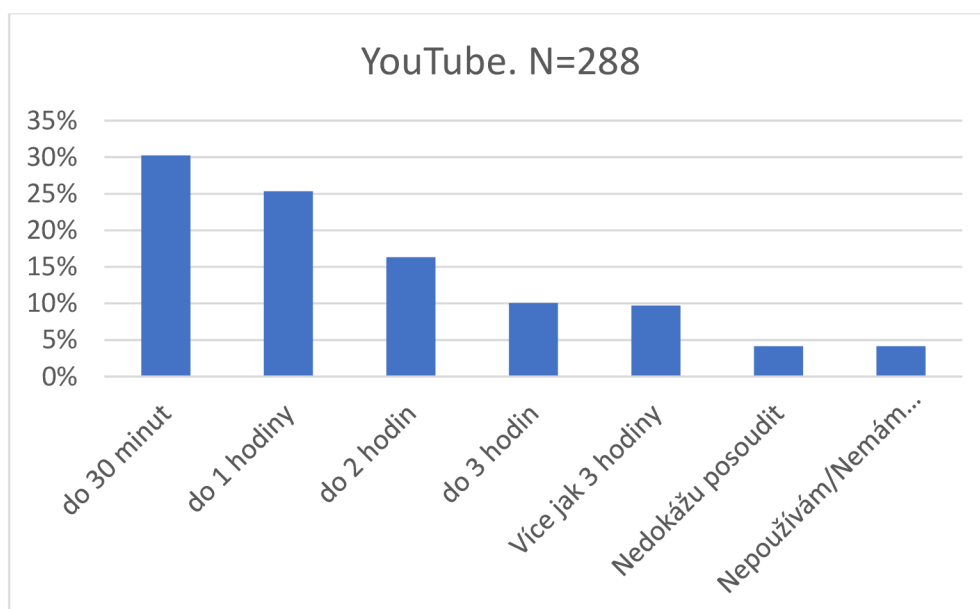

Graf 13 - Twitter

YouTube

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	87
do 1 hodiny	73
do 2 hodin	47
do 3 hodin	29
Více jak 3 hodiny	28
Nedokážu posoudit	12
Nepoužívám/Nemám účet	12
Celkový součet	N=288

Tabulka 15 - YouTube

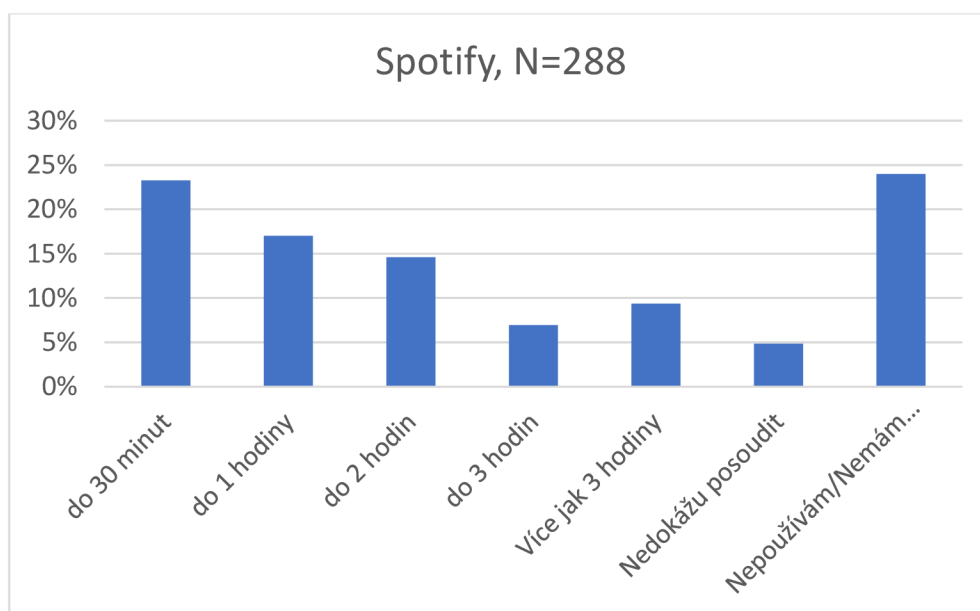

Graf 14- YouTube

Spotify

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	67
do 1 hodiny	49
do 2 hodin	42
do 3 hodin	20
Více jak 3 hodiny	27
Nedokážu posoudit	14
Nepoužívám/Nemám účet	69
Celkový součet	N=288

Tabulka 16 - Spotify

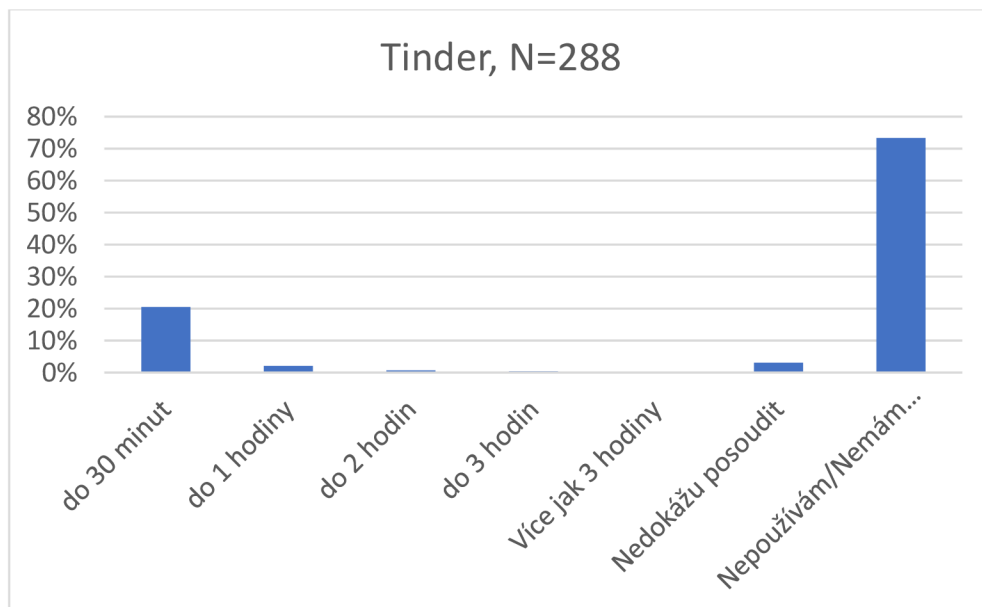

Graf 15 - Spotify

Tinder

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	59
do 1 hodiny	6
do 2 hodin	2
do 3 hodin	1
Více jak 3 hodiny	0
Nedokážu posoudit	9
Nepoužívám/Nemám účet	211
Celkový součet	N=288

Tabulka 17 - Tinder

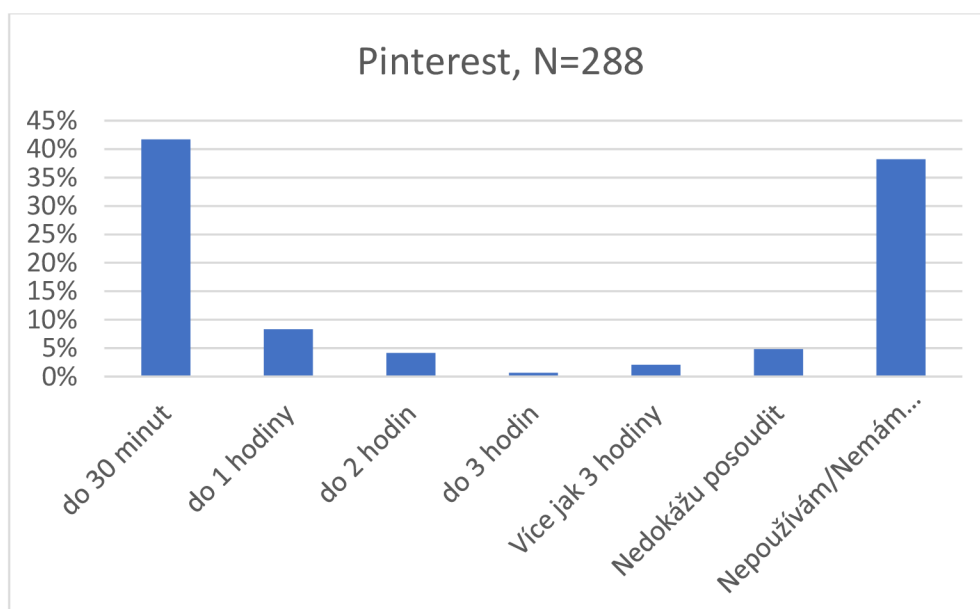

Graf 16 - Tinder

Pinterest

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	120
do 1 hodiny	24
do 2 hodin	12
do 3 hodin	2
Více jak 3 hodiny	6
Nedokážu posoudit	14
Nepoužívám/Nemám účet	110
Celkový součet	N=288

Tabulka 18 - Pinterest

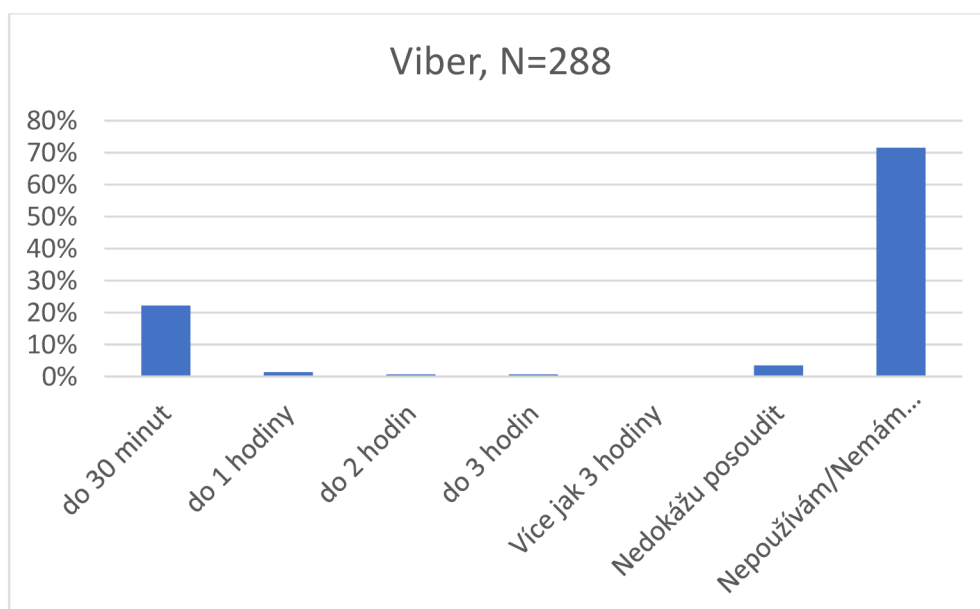

Graf 17 - Pinterest

Viber

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	64
do 1 hodiny	4
do 2 hodin	2
do 3 hodin	2
Více jak 3 hodiny	0
Nedokážu posoudit	10
Nepoužívám/Nemám účet	206
Celkový součet	N=288

Tabulka 19 - Viber

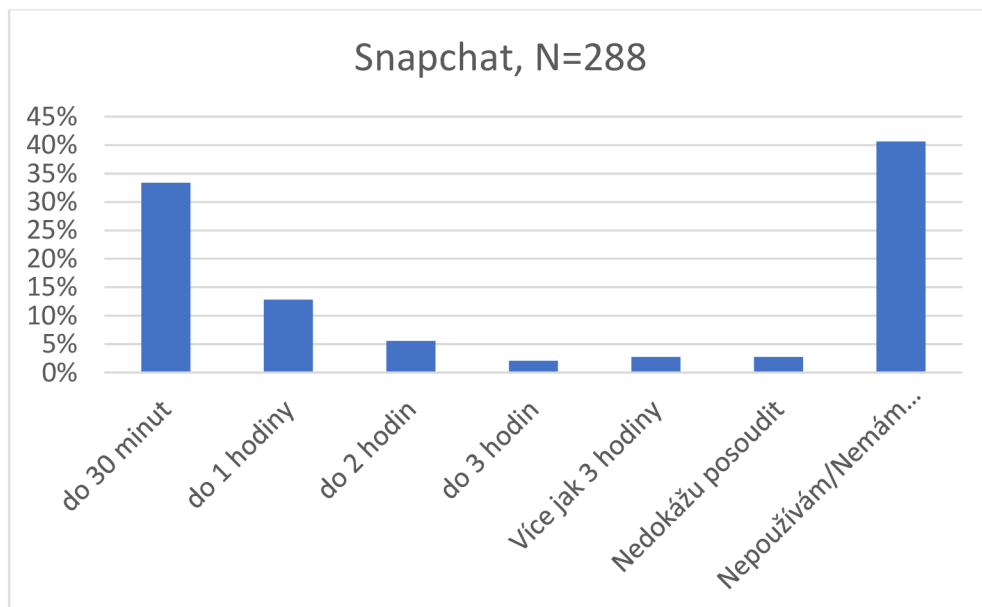

Graf 18 - Viber

Snapchat

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	96
do 1 hodiny	37
do 2 hodin	16
do 3 hodin	6
Více jak 3 hodiny	8
Nedokážu posoudit	8
Nepoužívám/Nemám účet	117
Celkový součet	N=288

Tabulka 20 - Snapchat

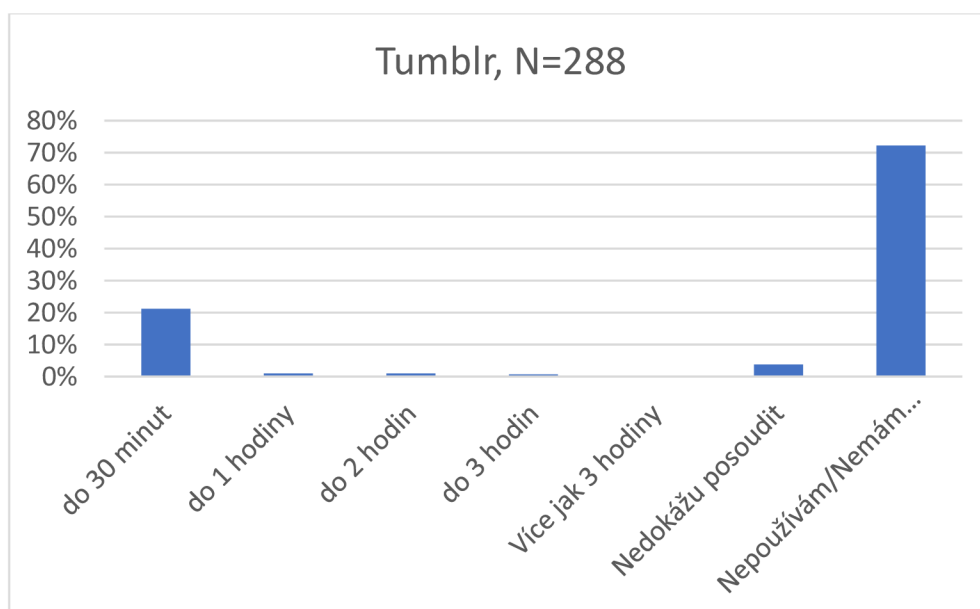

Graf 19 - Snapchat

Tumblr

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	61
do 1 hodiny	3
do 2 hodin	3
do 3 hodin	2
Více jak 3 hodiny	0
Nedokážu posoudit	11
Nepoužívám/Nemám účet	208
Celkový součet	N=288

Tabulka 21 - Tumblr

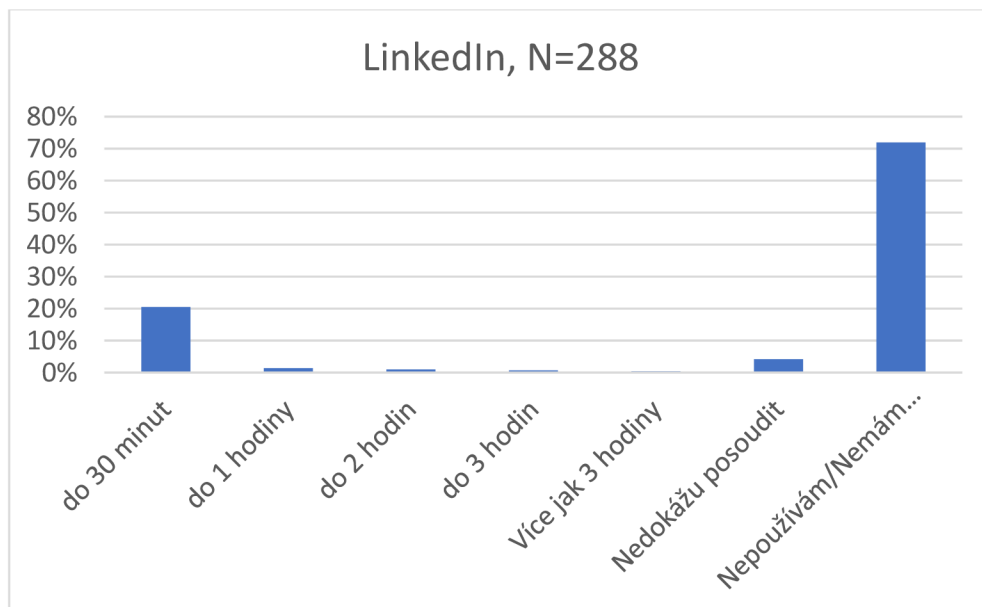

Graf 20 - Tumblr

LinkedIn

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	59
do 1 hodiny	4
do 2 hodin	3
do 3 hodin	2
Více jak 3 hodiny	1
Nedokážu posoudit	12
Nepoužívám/Nemám účet	207
Celkový součet	N=288

Tabulka 22 - LinkedIn

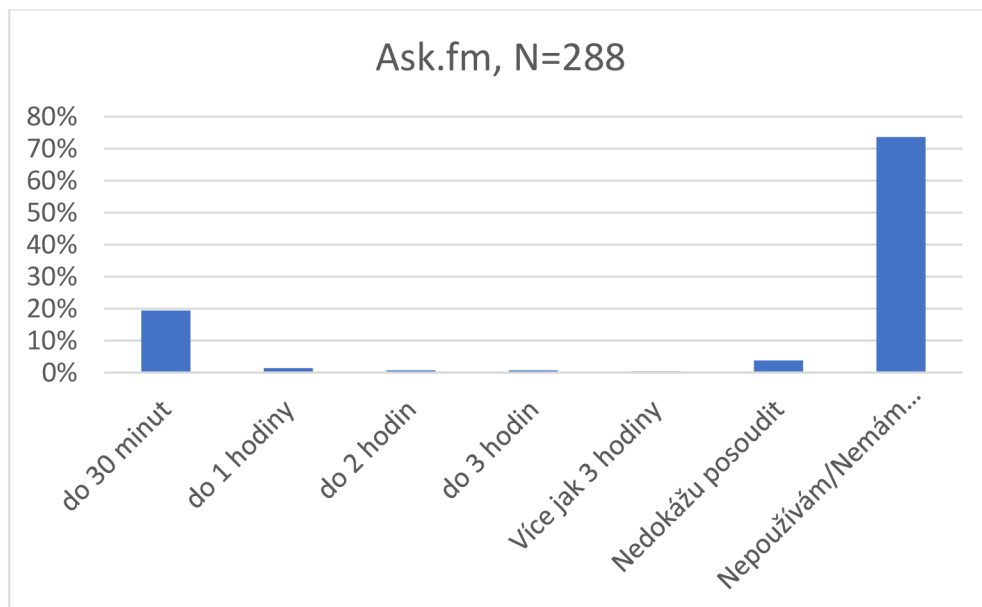

Graf 21 - LinkedIn

Ask.fm

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	56
do 1 hodiny	4
do 2 hodin	2
do 3 hodin	2
Více jak 3 hodiny	1
Nedokážu posoudit	11
Nepoužívám/Nemám účet	212
Celkový součet	N=288

Tabulka 23 - Ask.fm

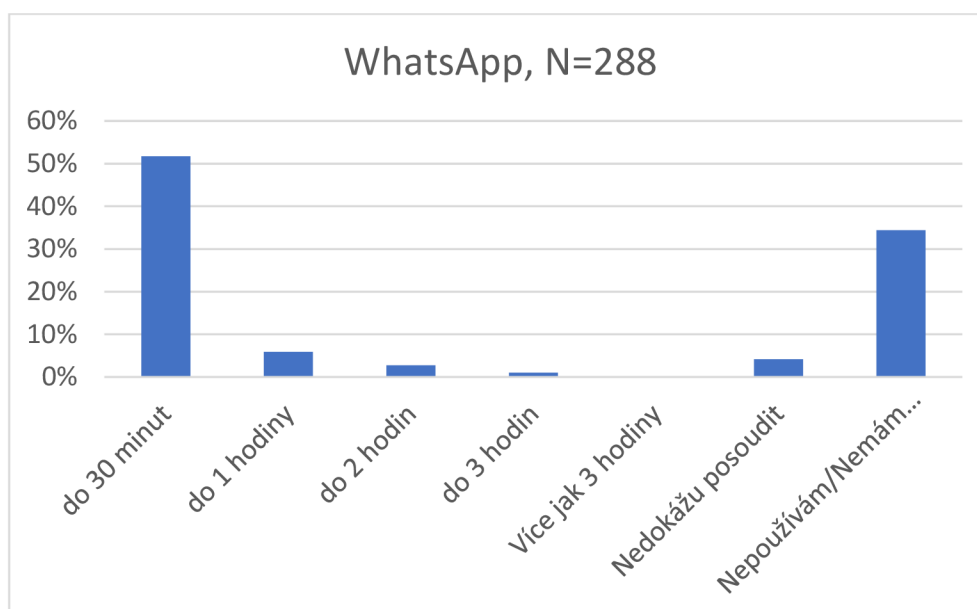

Graf 22 - Ask.fm

WhatsApp

Odpovědi	Absolutní hodnota
do 30 minut	149
do 1 hodiny	17
do 2 hodin	8
do 3 hodin	3
Více jak 3 hodiny	0
Nedokážu posoudit	12
Nepoužívám/Nemám účet	99
Celkový součet	N=288

Tabulka 24 - WhatsApp

Graf 23 - WhatsApp

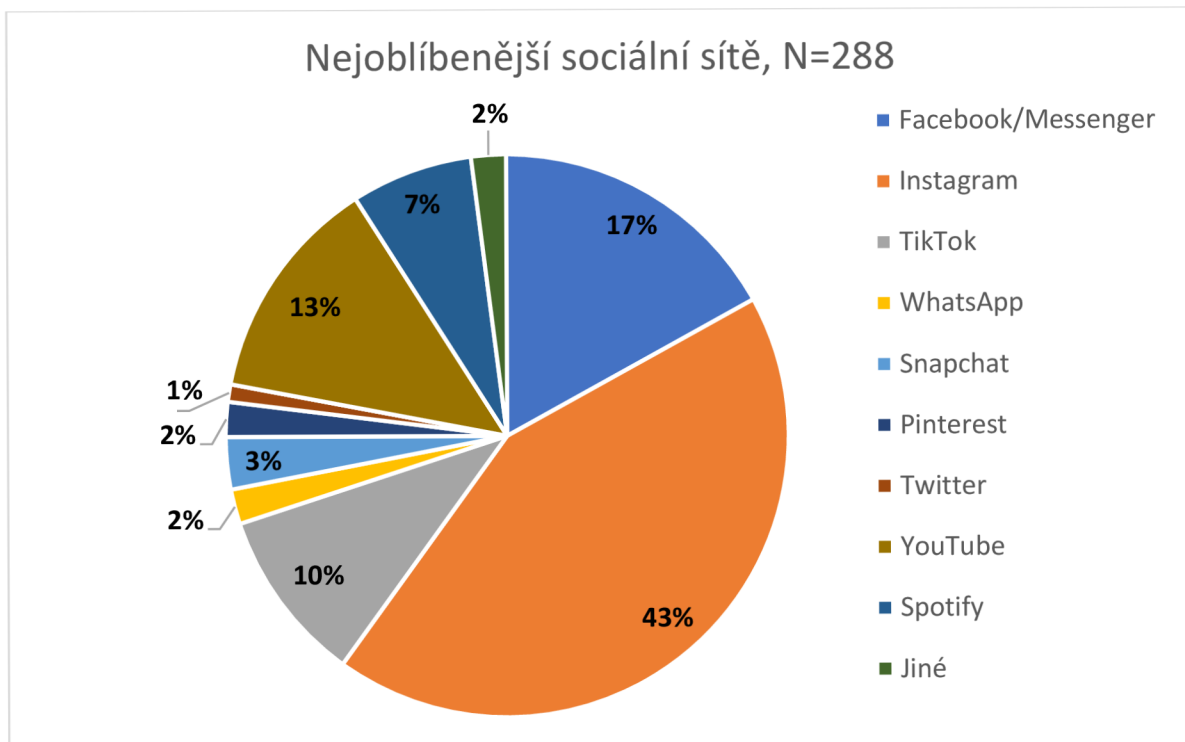
11. Položka

Znění položky: *Vyberte vaši nejoblíbenější sociální síť.*

Nejoblíbenější sociální sítě zjišťovala položka číslo jedenáct. V položce č.11 jsme zjistili, že nejvíce respondentů má účet na Facebooku/Messengeru. Skrze tuto otázku jsme zjistili, že Facebook/Messenger již není nejoblíbenější sociální sítí, ale je jí Instagram. Instagram získal absolutní hodnotu 124 což činí 43 %. Facebook se řadil ihned za Instagram, a to s absolutní hodnotou 48 (17 %). Třetí nejoblíbenější sociální sítí je YouTube s absolutní hodnotou 36, tedy 13 %. Instagram, Facebook/Messenger a YouTube jsou nejoblíbenějšími sociálními sítěmi.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Facebook/Messenger	48
Instagram	124
TikTok	30
WhatsApp	5
Snapchat	9
Tinder	0
Pinterest	6
Twitter	3
Viber	0
YouTube	36
Spotify	21
Jiné	6
Celkový součet	N=288

Tabulka 25 - Nejoblíbenější sociální sítě

Graf 24 - Nejoblíbenější sociální sítě

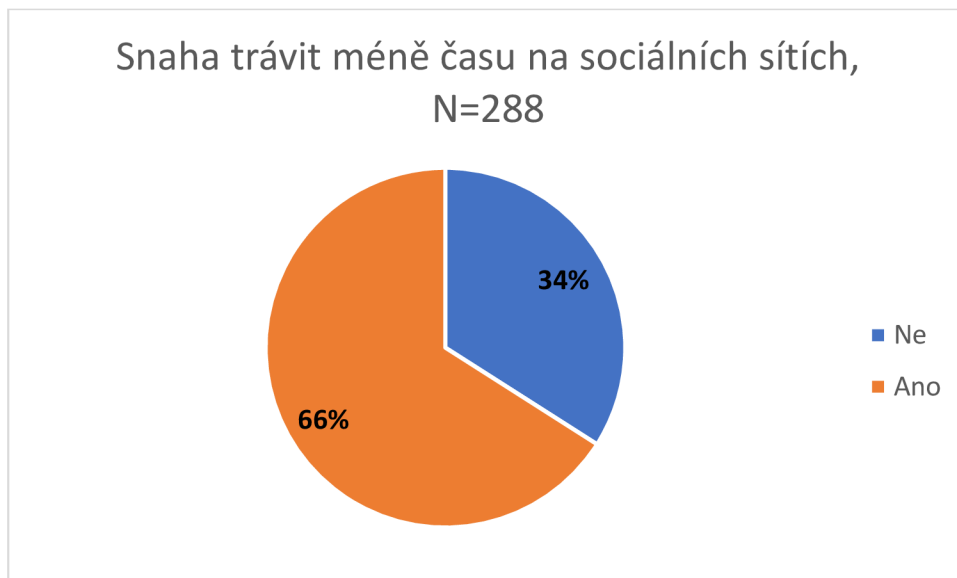
12. Položka

Znění položky: *Snažíte se trávit méně času na sociálních sítích?*

Dvanáctá položka měla za úkol zjistit, kolik respondentů se snaží trávit méně času na sociálních sítích. Tuto snahu má 190 respondentů, tedy 66 %. Díky této otázce můžeme usoudit, že více než polovina uživatelů sociálních sítí si uvědomuje, kolik času tráví online a že by mohli obětovat čas jiným aktivitám.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Ne	98
Ano	190
Celkový součet	N=288

Tabulka 26 - Snaha trávit méně času na sociálních sítích

Graf 25- Snaha trávit méně času na sociálních sítích

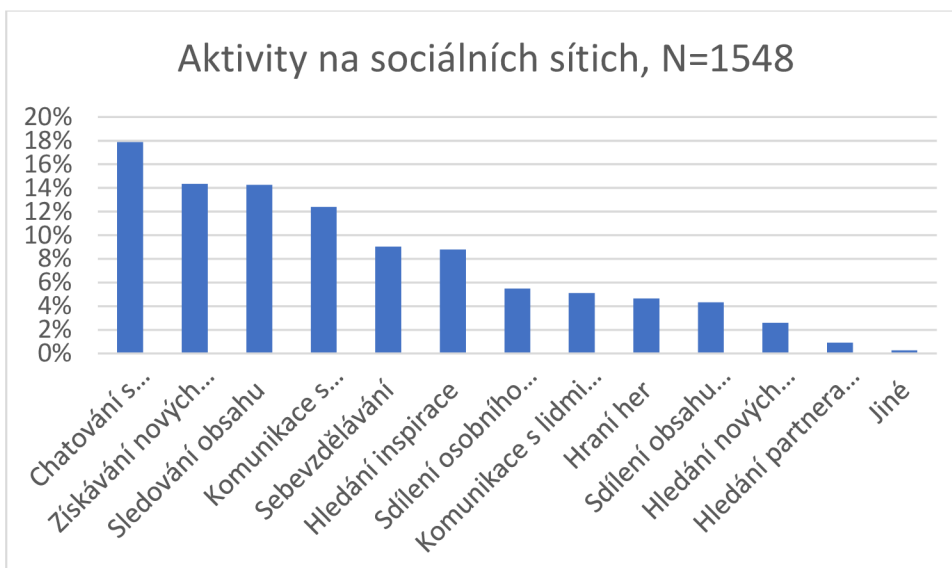
13. Položka

Znění položky: *K jakým aktivitám využíváte sociální sítě?*

Tato položka měla za cíl zjistit, kterým aktivitám na sociálních sítích se věnují naši respondenti. Zjistili jsme, že nejčastěji chatují s kamarády nebo spolužáky (18 %). O druhou příčku se dělí dvě aktivity, těmi je získávání nových informací (14 %) a sledování obsahu (14 %). V jiných odpovědích respondenti uvedli aktivity jako poslouchání písniček, chatování s přítelkyní, pracovní činnosti.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Chatování s kamarády/spolužáky	277
Komunikace s rodinnými příslušníky	192
Získávání nových informací	222
Sdílení osobního života	85
Sdílení obsahu (jiného než osobního)	67
Sledování obsahu	221
Hledání nových přátel (seznamování)	40
Hledání partnera (seznamování)	14
Hraní her	72
Hledání inspirace	136
Sebevzdělávání	140
Komunikace s lidmi se stejným zájem	79
Jiná	3

Tabulka 27 - Aktivity na sociálních sítích

Graf 26 - Aktivity na sociálních sítích

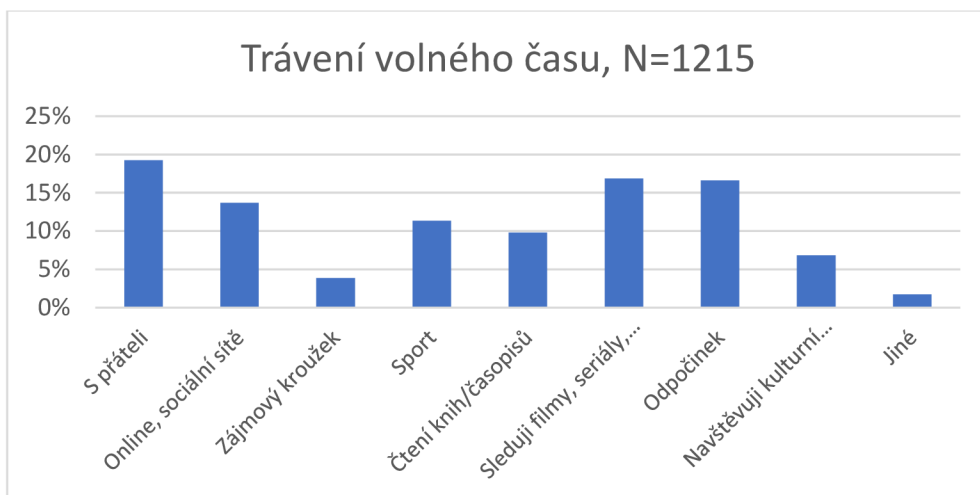
14. Položka

Znění položky: *Jak trávíte svůj volný čas?*

Čtrnáctá položka měla za cíl zjistit, jakým aktivitám se adolescenti věnují ve svém volném čase. Mezi první tři nejčastější aktivity se dostalo trávení volného času s přáteli (19 %), sledování filmů/seriálů/TV (17 %) a odpočinek (17 %). Trávení volného času na sociálních sítích se umístilo na čtvrtém místě s 14 %. Další nabízené aktivity se řadí až za sociální sítě. Mezi ty patří provozování nějakého sportu (11 %), čtení knih a časopisů (10 %), navštěvování kulturních akcí (7 %) a zájmové kroužky (4 %). Mezi jinými odpověďmi byly zmíněné, se opakovaly aktivity jako hraní videoher a počítačových her, čas trávený s přítelem/příteľkyní (rozumíme partnerem), učení, ruční práce, čas trávený se psem, spánek. Jednou se objevily odpovědi jako poslech hudby, duchovní život, čas trávený s rodinou, procházky a pobyt v přírodě.

Odpovědi	Absolutní hodnota
S přáteli	234
Online, sociální sítě	166
Zájmový kroužek	47
Sport	138
Čtení knih/časopisů	119
Sleduji filmy, seriály, TV	205
Odpočinek	202
Navštěvuji kulturní akce (kino, divadlo)	83
Jiné	21

Tabulka 28 - Trávení volného času

Graf 27 - Trávení volného času

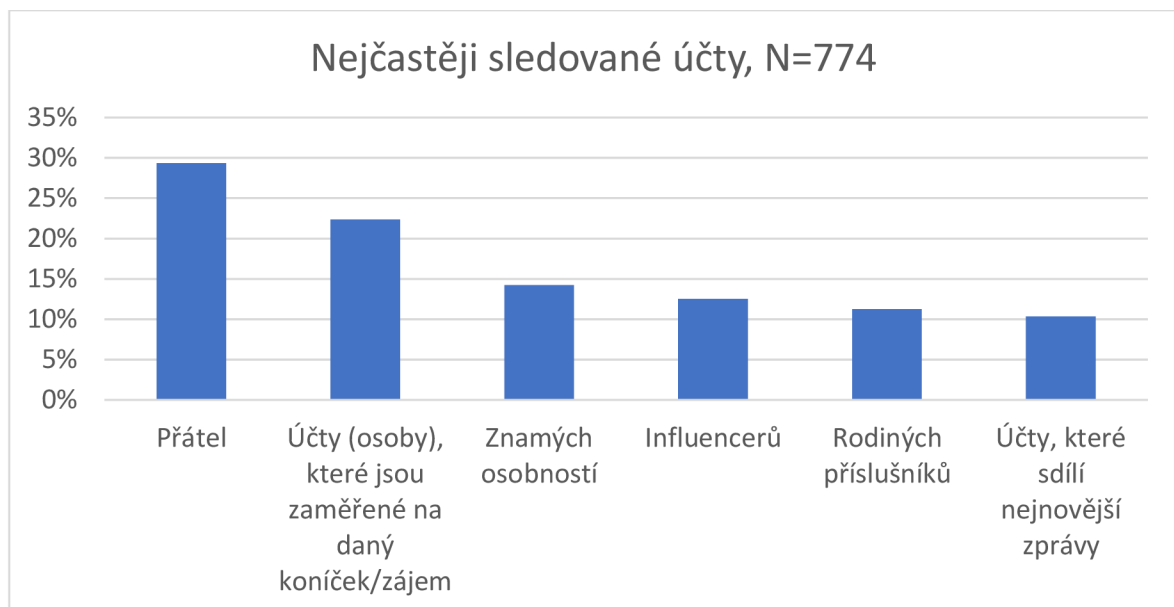
15. Položka

Znění položky: *Které účty nejčastěji sledujete?*

V patnácté položce jsme od respondentů zjišťovali, které účty na sociálních sítích sledují. Nejvíce respondentů zodpovědělo, že nejčastěji sledují účty svých přátel (29 %), další nejčastěji sledovaným účtem jsou profily, které sdílí obsah zaměřený na určitý druh zájmu nebo koníčku (22 %). Jako další se za sebou řadí účty známých osobností (14 %), účty influencerů (13 %), účty rodinných příslušníků (11 %) a účty, které sdílí nejnovější zprávy, skončily poslední (10 %).

Odpovědi	Absolutní hodnota
Přátel	227
Rodinných příslušníků	87
Influencerů	97
Znamých osobností	110
Účty (osoby), které jsou zaměřené na daný koníček/zájem	173
Účty, které sdílí nejnovější zprávy	80

Tabulka 29 - Nejčastěji sledované účty

Graf 28 - Nejčastěji sledované účty

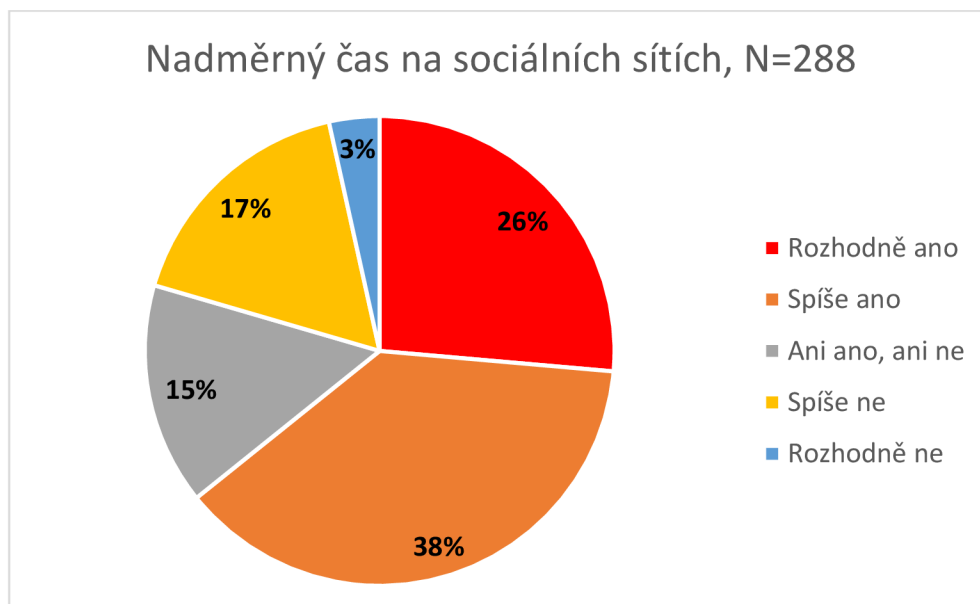
16. Položka

Znění položky: *Myslíte si, že trávíte až moc volného času na sociálních sítích?*

V této položce jsme se snažili zjistit, jaký názor mají naši respondenti na čas, který tráví na sociálních sítích. Větší polovina respondentů si myslí, že tráví na sociální sítích až moc volného času. Odpověď „Rozhodně ano“ uvedlo 76 respondentů (26 %) a odpověď „Spíše ano“ uvedlo 109 respondentů (38 %). Podle odpovědi „Ani ano, ani ne“ můžeme usoudit, že 44 respondentů (15 %) si myslí, že tráví přiměřený čas na sociálních sítích ve svém volném čase. V menší míře respondenti uvádějí odpovědi „Spíše ne“ a „Rozhodně ne“. Dohromady tyto odpovědi tvoří 20 %. Z této otázky usuzujeme, že si větší část uživatelů uvědomuje, kolik času tráví nadbytečně online na úkor jiných aktivit.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Rozhodně ano	76
Spíše ano	109
Ani ano, ani ne	44
Spíše ne	49
Rozhodně ne	10
Celkový součet	N=288

Tabulka 30 - Nadměrný čas na sociálních sítích

Graf 29 - Nadměrný čas na sociálních sítích

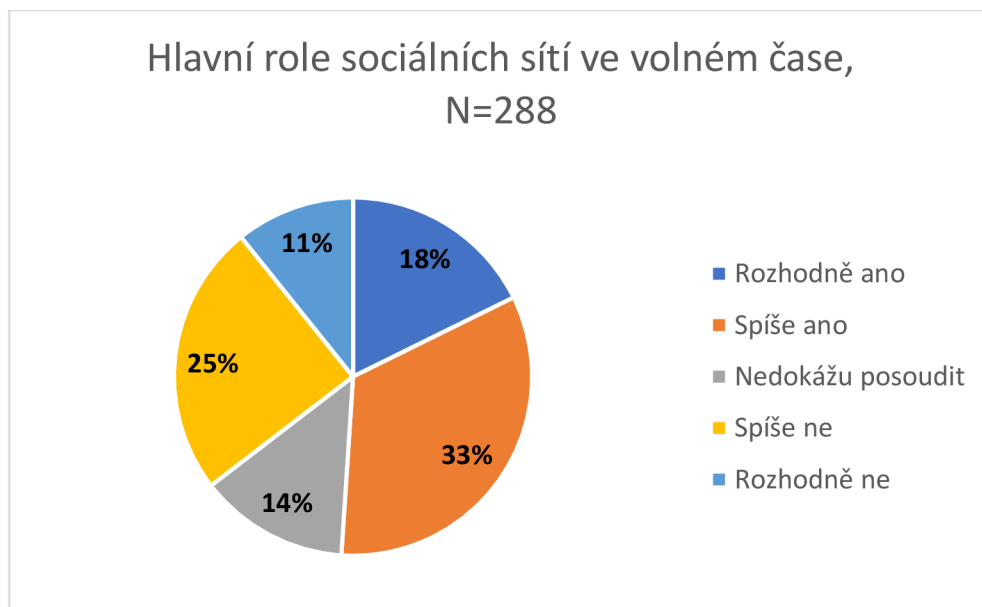
17. Položka

Znění položky: *Myslíte si, že sociální sítě hrají hlavní roli ve Vašem volném čase?*

Tato položka je pro náš výzkum zásadní. Položka měla za cíl zjistit, jestli sociální sítě hrají hlavní roli ve volném čase adolescentů. Výsledky nám přijdou překvapující. Ač téměř většina respondentů užívá sociální sítě každý den, tak pouze polovina (51 %) respondentů považuje sociální sítě za hlavní aktivitu volného času. Záporně celkem odpovědělo 36 % respondentů. Situaci nedokáže posoudit 39 respondentů, tedy 14 % z celkového počtu zaznamenaných odpovědí.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Rozhodně ano	51
Spíše ano	96
Nedokážu posoudit	39
Spíše ne	71
Rozhodně ne	31
Celkový součet	N=288

Tabulka 31 - Hlavní role sociálních sítí ve volném čase

Graf 30 - Hlavní role sociálních sítí ve volném čase

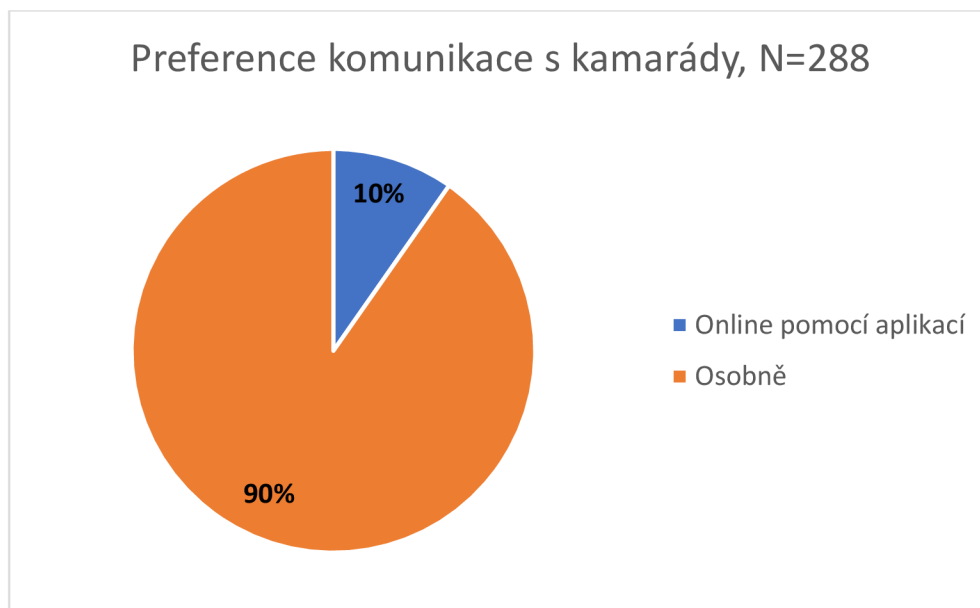
18. Položka

Znění položky: *S kamarády komunikujete raději?*

Osmnáctá položka byla položena formou uzavřené otázky. Otázka zjišťovala, jakou formu komunikace respondenti upřednostňují. Možnost „Osobně“ vybralo 260 respondentů, kteří tvoří 90 % všech odpovídajících. I přes zjištěná data, která uvádějí chatování jako hlavní aktivitu prováděnou na sociálních sítích, respondenti preferují komunikaci při osobním setkání. Menšinu tvoří zbylých 10 % respondentů, kteří preferují komunikaci online.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Online pomocí aplikací	28
Osobně	260
Celkový součet	N=288

Tabulka 32 - Preference komunikace s kamarády

Graf 31 - Preference komunikace s kamarády

19. Položka

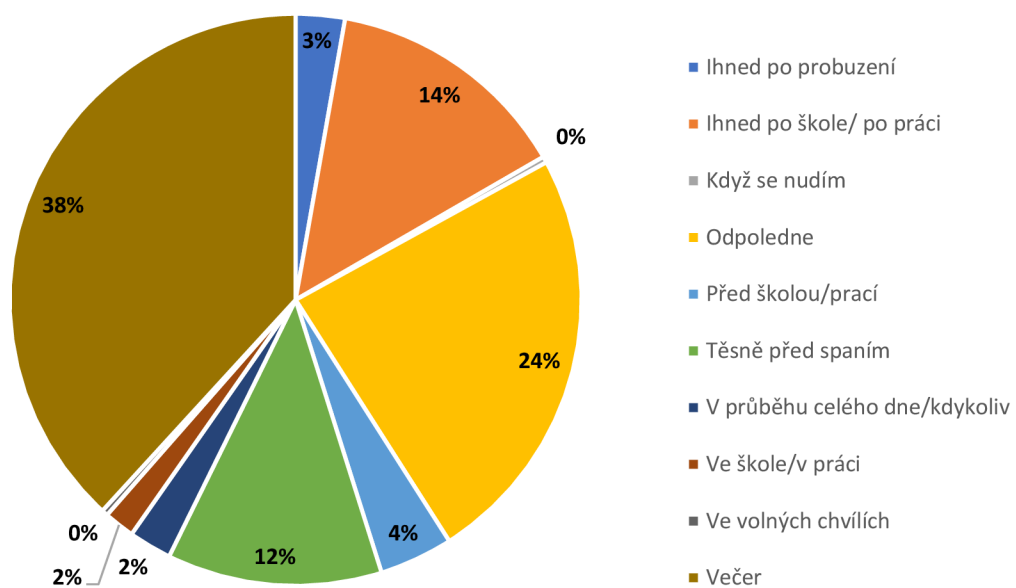
Znění položky: *Kdy trávíte nejvíce času na sociálních sítích?*

Tato položka se zaměřovala na čas, kdy respondenti tráví nejvíce času na sociálních sítích. Ze zjištěných dat jsme zjistili, že nejvíce času adolescenti tráví na sociálních sítích večer. Tuto možnost uvedlo 38 % respondentů. Je to zřejmě z toho důvodu, že mají splněné všechny povinnosti a jiné volnočasové aktivity, a tak jim zbývá čas na sociální sítě. Nemile překvapující zjištěním pro nás byla odpověď, kterou respondenti uváděli pod „*Jiné*“, že nejvíce času tráví na sociálních sítích ve škole nebo v práci. Takto strávený čas může narušovat pracovní morálku a snižovat úspěšnost při studiu. Další absolutní hodnoty odpovědí najdete seřazené postupně v následující tabulce. Data jsme uvedli u do výšečový grafu.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Večer	110
Odpoledne	69
Ihned po škole/ po práci	40
Těsně před spaním	35
Před školou/prací	12
Ihned po probuzení	8
V průběhu celého dne/ kdykoliv	7
Ve škole/v práci	5
Ve volných chvílích	1
Když se nudím	1
Celkem	N=288

Tabulka 33 - Čas, kdy tráví adolescenti nejvíce času na sociálních sítích

Čas, kdy tráví adolescenti nejvíce času na sociálních sítích, N=288

Graf 32 - Čas, kdy tráví adolescenti nejvíce času na sociálních sítích

20. Položka

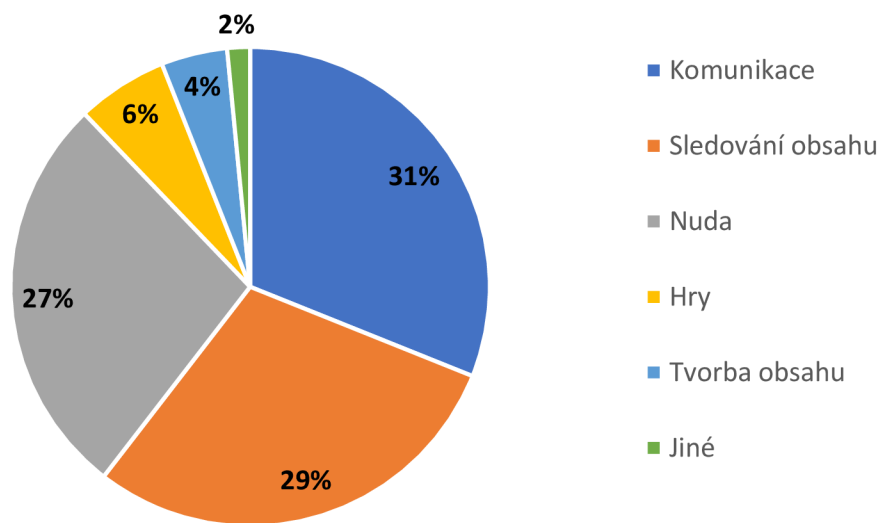
Znění položky: *Jaký je Váš důvod trávení volného času na sociálních sítích?*

Další položka zjišťovala důvody, proč adolescenti tráví volný čas na sociálních sítích. Nejčastějším důvodem je komunikace (31 %). Je to pochopitelné z pohledu vývojové psychologie, jelikož jedinci v tomto vývojovém období navazují nové vztahy a hledají své místo ve společnosti. Je to možné i z důvodů komunikace s kamarády, spolužáky a popřípadě i spolupracovníky (pokud již pracují). Druhým nejčastějším důvodem je sledování obsahu, tedy pasivní užívání sociálních sítí. Tuto možnost odpovědi uvedlo 191 z 291 respondentů (29 %). Každý respondent si mohl vybrat více možných odpovědí. Poslední odpovědi s větším počtem respondentů byla odpověď „Nuda“. Tato možnost získala 178 respondentů (27 %). Další nabízenou odpovědí bylo hraní her (6 %) a tvorba obsahu (4 %). V jiných odpovědích se dvakrát objevil důvod odpočinku. Poté se další odpovědi objevily pouze jednou. Byly zde zmiňované důvody jako relaxace, sebevzdělávání, rozptýlení od stresu/školy, útek před povinnostmi, odkládání důležitějších věcí, únava a nechut' dělat něco náročnějšího. Jeden z respondentů, který uvedl důvod útek před povinnostmi, poznamenal, že tento útek dělá již zcela automaticky. Byla by zajímavá otázka, kolik respondentů automaticky kontroluje/aktualizuje nový obsah nebo zprávy. Touto otázkou by se mohl zabývat další výzkum na obdobné téma.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Komunikace	202
Sledování obsahu	191
Nuda	178
Hry	40
Tvorba obsahu	29
Jiné	10

Tabulka 34 - Důvody trávení času na sociálních sítích

Důvody trávení času na sociálních sítích, N=650

Graf 33 - Důvody trávení času na sociálních sítích

21. Položka

Znění položky: *Jak ovlivnila pandemická situace čas strávený na sociálních sítích?*

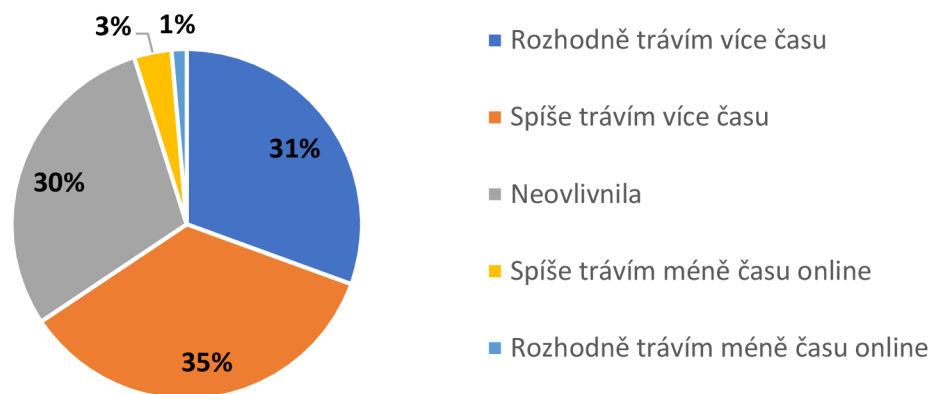
Pandemická situace spojená s onemocněním koronaviru (COVID-19) započala v roce 2020. Tato nemoc je tu stále s námi, i přes většinu zrušených preventivních opatření. Během období, většina jedinců trávila většinu volného času doma a s co nejmenšími fyzickými kontakty s druhými osobami. Lidé tudíž měli možnost komunikovat telefonicky/přes „esemesky“, nebo mohli využít právě sociální sítě. Jelikož se naše práce zabývá sociálními sítěmi, tak nás zajímalo, jestli tato situace ovlivnila čas, který adolescenti tráví na sociálních sítích.

Výsledky ukázaly, nárůst tráveného času na sociálních sítích. Když sečteme kladné odpovědi, „*Rozhodně trávím více času*“ a „*Spíše trávím více času*“, dostaneme 66 % ze všech odpovědí. Odpovědi s obráceným tvrzením, činí dohromady pouhých 4 % respondentů. Neutrálně odpovědělo 30 %. Můžeme tedy tvrdit, že situace spojená s pandemií ovlivnila nárůst tráveného času na sociálních sítích.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Rozhodně trávím více času	88
Spíše trávím více času	101
Neovlivnila	85
Spíše trávím méně času online	10
Rozhodně trávím méně času online	4
Celkový součet	N=288

Tabulka 35 - Pandemická situace a její vliv na trávení času na sociálních sítích

Pandemická situace a její vliv na trávení času na sociálních sítích, N=288

Graf 34 - Pandemická situace a její vliv na trávení času na sociálních sítích

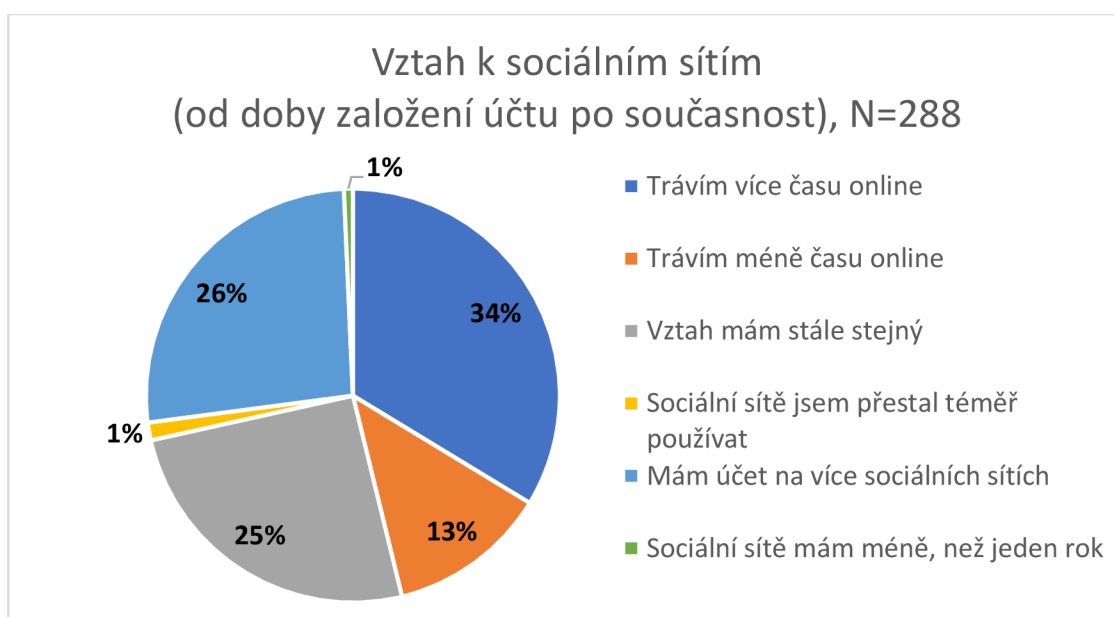
22. Položka

Znění položky: *Od založení prvního účtu na některé z vašich sociálních sítí uplynul již nějaký čas. Změnil se za tu dobu Váš vztah k nim?*

Vzhledem k našemu mínění, že současní adolescenti již vyrůstají se sociálními sítěmi, jsme zařadili tuto otázku. Toto tvrzení vychází ze zkušenosti autorky. Zajímalo nás, zda se proměnil vztah k sociálním sítím a jak. Největší počet respondentů si získala odpověď s tvrzením, že respondenti (34 %) tráví více času online než v minulosti. Více založených účtů uvedlo 26 % respondentů. Vztah se nezměnil u jedné čtvrtiny respondentů. Pouze 13 % dotazovaných začalo trávit méně času na sociálních sítích. Zbylé dvě odpovědi získali po 1 %, což pro nás není překvapující.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Trávím více času online	97
Trávím méně času online	36
Vztah mám stále stejný	73
Sociální sítě jsem přestal téměř používat	4
Mám účet na více sociálních sítích	76
Sociální sítě mám méně, než jeden rok	2
Celkový součet	N=288

Tabulka 36 - Vztah k sociálním sítím

Graf 35 - Vztah k sociálním sítím

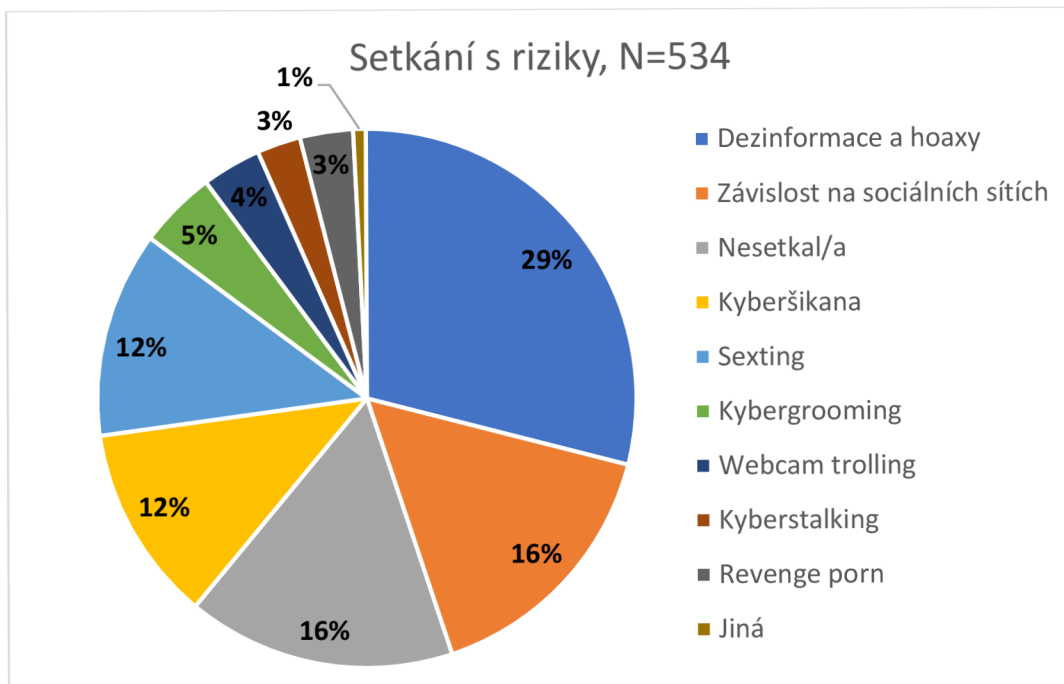
23. Položka

Znění položky: *Setkal/a jste se s některým rizikem sociální sítě?*

Užívání sociálních s sebou nese i svá rizika. V teoretické části jsme se na tuto problematiku také zaměřili, jelikož nás zajímalo, kolik respondentů se s některým z rizik setkalo, popřípadě mohli doplnit vlastní odpověď. Nemile překvapujícím bylo zjištění, že pouze 16 % respondentů se nesetkalo s žádným rizikem. S dezinformacemi a hoaxy se setkalo nejvíce dotazovaných. V současné době jsme se mohli setkat s dezinformacemi týkajícími se již zmíněné pandemie, ale i s aktuální válečnou událostí na Ukrajině. Přibližně stejné zastoupení 12 % získala kyberšikana a sexting. Zbylé odpovědi najdete znázorněné v grafu s menším procentuálním zastoupením. Vlastní odpovědi doplnili 4 respondenti. Ti uvedli dvakrát spam, pokus o hackerský útok a krádež účtu.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Závislost na sociálních sítích	85
Kyberšikana	63
Sexting	66
Revenge porn	17
Dezinformace a hoaxy	155
Kybergrooming	25
Kyberstalking	14
Webcam trolling	19
Nesetkal/a	86
Jiné	4

Tabulka 37 - Setkání s riziky

Graf 36 - Setkání s riziky

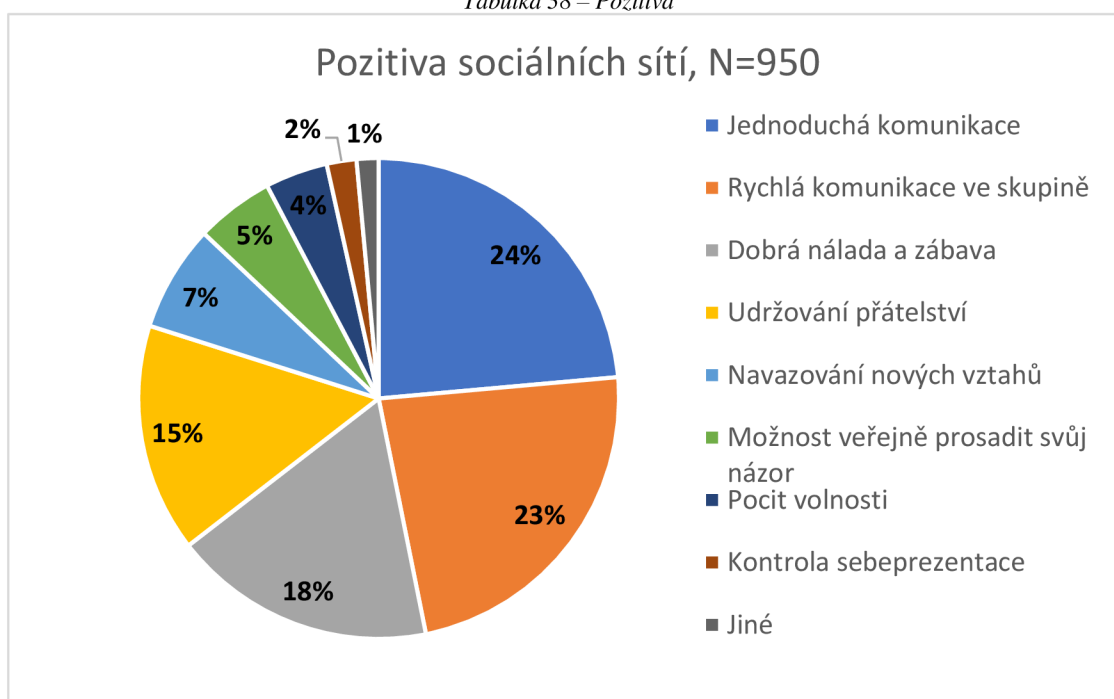
24. Položka

Znění položky: *Přináší Vám sociální sítě některá pozitiva? Pokud ano, označte je.*

V rámci dotazníkového šetření jsme nebrali v úvahu pouze negativa (rizika), ale i pozitiva, která sociální sítě přináší. Na sociální sítě pohlížíme z obou stran. Největší pozitivem dle respondentů je jednoduchá komunikace, kterou uvedlo 224 z 291 respondentů, což je 77 % všech odpovídajících respondentů. V poměru ke všem pozitivům jednoduchá komunikace tvoří 24 %. O pouhé 3 respondenty méně získala rychlá komunikace ve skupině, tudíž téměř 76 % všech respondentů uvedlo tuto odpověď.

Odpovědi	Absolutní hodnota
Jednoduchá komunikace	224
Rychlá komunikace ve skupině	221
Dobrá nálada a zábava	168
Udržování přátelství	146
Navazování nových vztahů	68
Možnost veřejně prosadit svůj názor	50
Pocit volnosti	40
Kontrola sebe prezentace	19
Jiné	14

Tabulka 38 – Pozitiva

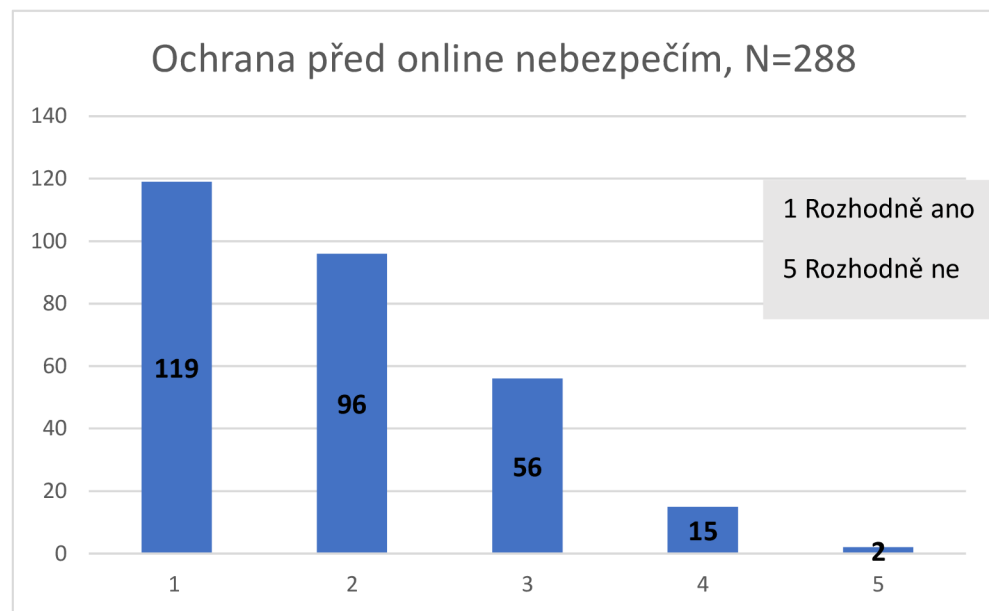

Graf 37 - Pozitiva

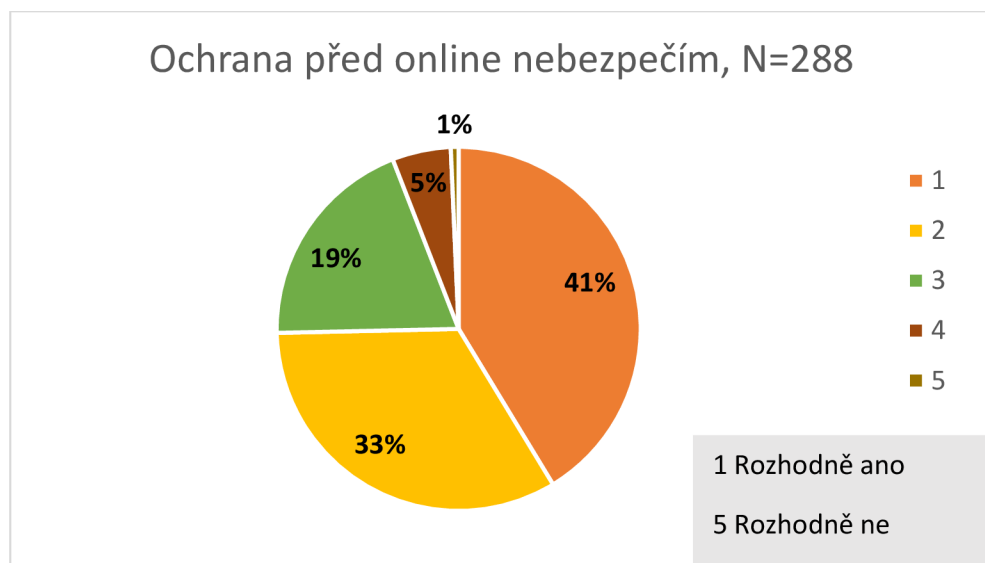
25. Položka

Znění položky: *Myslíte si, že se umíte chránit před online nebezpečím?*

Předposlední položka měla cíl zjistit, jak respondenti ohodnotili své schopnosti se ochránit před online nebezpečím. Na otázku respondenti odpovídali na Likertově stupnici. Za pozitivní zjištění považujeme, že pouhých 17 respondentů (6 %) si nemyslí, že se dokáže chránit. Téměř tři čtvrtiny odpovídajících považuje svoji ochranu za účinnou.

Graf 38 - Ochrana před online nebezpečím 1

Graf 39 - Ochrana před online nebezpečím

25. Položka

Poslední otázka cílila na zpětnou vazbu směrem k realizovanému sběru dat v dotazníkovém šetření. Ve zpětné vazbě se nejčastěji objevovaly pochvaly dotazníku a přání směřované k dokončení výzkumného šetření a studia na vysoké škole. Několikrát se objevily odpovědi, které byly nekorektní.

8 Vyhodnocení a diskuse výsledků výzkumného šetření

Poslední kapitola se bude věnovat zhodnocení a diskusi výsledků, které jsme získali během sběru dat. Výsledky šetření jsme v předešlé kapitole zaznamenali do tabulek a grafů. V této kapitole budeme zhodnocovat zjištěné výsledky a porovnávat je s již provedenými výzkumy na podobné téma, které jsme představili v 5. kapitole s názvem *Aktuální stav zkoumané problematiky*. Před vytvořením dotazníku jsme si definovali dílčí cíle a na ně odpovídající výzkumné otázky. Také v této kapitole shrneme odpovědi na tyto otázky.

První položky dotazníku se zabývaly demografickými údaji. V těchto položkách jsme se ptali na věk, pohlaví a socioekonomický status. Povedlo se nám získat téměř rovnoměrné množství respondentů ve všech věkových kategoriích, což je pro náš výzkum jediné dobře, a tak můžeme hovořit ve výsledcích o celé skupině adolescentů.

Náš výzkum přináší řadu nových informací. V porovnání s ostatními výzkumy je náš výzkum jedinečný. A to z důvodu, že se zaměřil na celou skupinu adolescentů (ve věku 15 až 22 let), zatímco jiné výzkumy se soustředily jen na středoškolské nebo vysokoškolské studenty nebo na mladší věkovou kategorii.

V rámci dotazníkového šetření jsme zjistili, že všichni respondenti mají alespoň jeden účet na některé ze sociálních sítí. Toto zjištění pro nás nebylo nijak překvapující. Pro srovnání si uvedeme bakalářský výzkum Šenkýřové (2020), kdy také zjistila, že **100 % respondentů má účet aspoň na jedné sociální síti**. Šenkýřová se ve výzkumu soustředila na žáky 2. stupně základní školy, zatímco my na adolescenty ve věku od 15 do 22 let. Data Českého statistického úřadu z roku 2020 uvádějí 95 % uživatelů sociálních sítí v podobném věkovém rozložení, a to ve věku od 16 do 24 let.

Zelinková (2021) ve svém výzkumu zjistila, že existuje souvislost mezi zanedbáváním školních a domácích povinností a trávením času na sociálních sítích. V rámci našeho šetření jsme zjistili, že **pouze 5 respondentů (2 %) uvedlo v jiných odpovědích, že nejvíce času na sítích tráví ve škole nebo v práci**. To by v těchto případech mohlo mít souvislost se zanedbáváním školních nebo pracovních povinností.

Autorka Vaněčková (2020) dle výsledků výzkumu označila kladný vztah sociálních sítí a respondentů (žáci 5. a 9. tříd základní školy) za mírně patologický, a to na základě součásti sociálních sítí v běžném životě mládeže. My bychom v našem případě, rozhodně po vyhodnocení dat neoznačili vztah za nikterak patologický, a to z důvodů nevhodné

generalizace všech adolescentů užívajících sociální sítě, ba naopak. Usuzujeme tak proto, že **sociální sítě používají každý den, a ty se tak staly součástí běžného života dnešních adolescentů**. Určitě se může objevit patologický vztah u některých jedinců, ale jistě ne u většiny. Sociální sítě s sebou nesou svá rizika, ale i pozitiva. My zastáváme názor, že při bezpečném používání převažují pozitiva.

Zjištěná data od Kopečné (2019) dokazují, že mezi nejoblíbenější sociální sítě patří Facebook, Instagram, Twitter a YouTube u studentů středních škol. Náš výzkum se zajímal o celou skupinu adolescentů a ti mezi **nejoblíbenější sítě** označili na prvním místě **Instagram (43 %)**, poté **Facebook/Messenger (17 %)**, **YouTube (13 %)** a na čtvrtém místě **TikTok (10 %)**. Mezi výzkumy je rozdíl tři let. Data se mírně změnila, jelikož se Instagram dostal před Facebook. Jako další rozdíl můžeme poznamenat, že se Twitter již neřadí mezi nejoblíbenější sociální sítě, dle odpovědí našich respondentů. A na čtvrté místo se během tří let vyšplhal TikTok, který je v současné době velmi oblíbeným v této věkové kategorii. Ještě můžeme srovnat naše data s daty Šenkýřové (2020), která uvádí jako nejoblíbenější sociální sítě respondentů Instagram a YouTube.

Srovnat můžeme také data, týkající se doby, kdy respondenti tráví nejvíce času online na sociálních sítích. Naše výzkumné šetření zjistilo, že **nejčastější dobou je večer (38 %)**. Podobné výsledky přináší Osadníková (2018), která uvádí dobu mezi 17 a 20 hodinou. Je to zřejmě z toho důvodu, že většina adolescentů (kteří se účastnili výzkumného šetření) navštěvuje ještě některý ze stupňů vzdělávání, tudíž mají nejvíce času ve večerních hodinách. Na rozdíl od našich dat a dat Osadníkové se liší výsledky od Říkovského (2021). Ten uvádí, že nejčastěji tráví čas na sociálních sítích během výuky nebo doma. V našem výzkumu odpověď „*Ve škole, v práci*“ uvedlo pouze 5 respondentů čili jen 2 % účastníků šetření.

Nyní se zaměříme na výzkumné otázky a jejich naplnění. První výzkumná otázka měla za cíl zjistit, kolik volného času tráví adolescenti na sociálních sítích. Zjišťovali jsme, kolik času respondenti tráví na konkrétních sociálních sítích. **Nejvíce času tráví na Facebooku/Messengeru, YouTube a Instagramu, a to v průměru přibližně do 2 hodin. V průměru je volný čas strávený na sociálních sítích u respondentů přibližně okolo 1 hodiny na jedné sociální síti.**

Další výzkumná otázka zjišťovala, které sociální sítě jsou nejčastěji používány. Mezi **nejpoužívanější sociální sítě patří Facebook (17 %)**, **YouTube (16 %)** a **Instagram (16 %)**. Na čtvrté příčce se umístil Spotify. Spotify sice není sociální sítí, ale je to služba se

sociálními rysy, a z tohoto důvodu jsme ji zařadili do našeho výzkumného šetření. Je zřejmé, že respondenti si tohoto faktu (až na jednoho respondenta) nevšimli. Pátou nejpoužívanější sociální sítí se stal WhatsApp. Dvě zmíněné sociální sítě se zároveň řadí k nejoblíbenějším, a to Facebook a Instagram. Třetí nejoblíbenější sociální sítí se stal TikTok, který je 6. nejpoužívanější sociální sítí.

Třetí výzkumná otázka, měla za cíl zjistit nejčastější aktivity prováděné na sociálních sítích ve volném čase. **Bylo zjištěno, že mezi nejčastěji činnostmi patří chatování s kamarády nebo spolužáky (18 %), následuje získávání nových informací (14 %) a sledování obsahu (14 %).**

Výsledky výzkumného šetření ukazují, že 166 z 291 (57 %) respondentů tráví volný čas na sociálních sítích. Ale téměř úplná většina respondentů uvedla, že na sociálních sítích tráví každý den. Na tato zjištění navazuje poslední výzkumná otázka, která zjišťovala počet kontrol (sledování, aktualizování nového obsahu/zpráv) sociálních sítích. K této výzkumné otázce jsme využili dvě položky dotazníku. Jedna položka se zabývala sledováním obsahu a druhá sledováním zpráv (chatu).

Z výsledků vyplývá, že **kontrolování obsahu provádějí respondenti nejčastěji neustále (24 %), nebo pokaždé, když přijde notifikace (19 %).** Jako třetí nejčastější uváděná odpověď se řadí **kontrolování obsahu dvakrát až třikrát denně (13 %).** Oproti tomu kontrolování zpráv probíhá nejčastěji po příchozí **notifikaci (50 %), další větší část respondentů kontroluj zprávy neustále (18 %).** **Kontrolování zpráv probíhá u 9 % respondentů dvakrát až třikrát denně.** Je možné z tohoto vyvodit domněnku, že kontroly probíhají ráno (před školou/odchodem do zaměstnání), odpoledne (po škole/práci) a následně večer po splnění všech povinností a jiných aktivit. Povedlo se nám najít odpovědi na všechny stanovené výzkumné otázky.

ZÁVĚR

Bakalářská práce s názvem *Sociální sítě a jejich role v trávení volného času u adolescentů* se zabývá dnešními adolescenty a rolemi sociálních sítí v jejich volném čase. Hlavním cílem práce byla deskriptivní analýza vlivu sociálních sítí na volný čas adolescentů. Terminologické ukotvení bylo východiskem pro stanovení empirických cílů práce a jejich dalšího dílčího rozpracování. Lze konstatovat, že po provedené analýze výstupních dat byly tyto cíle naplněny a jejich detailnější výstup byl diskutován v kapitole 8.

Úvodní terminologická část se skládá ze 4 kapitol. Jelikož naše práce byla zaměřena na adolescenty, tak první kapitola charakterizovala období adolescence. Druhá kapitola se věnovala problematice sociálních sítí. Třetí kapitola popisovala negativa a pozitiva, která s sebou užívání sociálních sítí přináší. Poslední kapitola teoretické části se věnovala volnému času.

Empirická část se zaměřila na představení kvantitativního výzkumu práce. V první řadě bylo třeba shrnout aktuální dostupné zdroje, výzkumy a odborné publikace zaměřené na stejné nebo podobné téma. Následující kapitola vymezila metodologii výzkumného šetření. Sběr potřebných dat probíhal pomocí dotazníkového šetření určeného pro osoby ve věku od 15 do 22 let. Celkem se zúčastnila **291 respondentů** z toho 3 byli vyřazeni z důvodu neudělení souhlasu s GDPR. Sedmá kapitola práce interpretuje získané výsledky z dotazníkového šetření. Výsledky jsou zobrazeny pomocí tabulek a grafů. Vyhodnocením a diskusí výsledků se věnuje osmá kapitola. Diskuse sloužila k porovnání zjištěných výsledků s jinými výzkumnými šetřeními.

Výzkumné šetření přineslo řadu nových informací. Na závěr práce bych chtěla uvést souhrn zjištěných výsledků dílčích cílů. Mezi nejpoužívanější sociální sítě patří **Facebook/Messenger (17 %), YouTube (16 %) a Instagram (16 %)**. Obsah na sociálních sítích kontroluje největší část respondentů neustále (24 %) a zprávy pokaždé, když jim přijde notifikace (50 %). Respondenti tráví nejvíce času na Facebooku/Messengeru, YouTube a Instagramu, a to v průměru přibližně do 2 hodin. Dotazovaní v průměru tráví okolo 1 hodiny na jedné sociální síti. Instagram (43 %), Facebook/Messenger (17 %), YouTube (13 %) jsou nejoblíbenějšími sociálními sítěmi. Mezi nejčastější aktivity na sociálních sítích patří chatování s kamarády nebo spolužáky (18 %), získávání nových informací (14 %) a sledování obsahu (14 %). **Bylo zjištěno, že sociální sítě využívají všichni respondenti, z toho 98 % je využívá každý den.** Tudíž sociální sítě tvoří součást každodenního života dnešních

adolescentů. Hlavní roli ve volném čase hrají sociální sítě u 51 % dotazovaných. Sociální sítě nemusí hrát pouze hlavní roli, ale mohou být jednou z aktivit volného času. Vliv na volný čas je tedy zřejmý.

Přínos bakalářské práce může posloužit jako zdroj informací pro studenty a pedagogy. Z analytické části práce vychází, že sociální sítě jsou každodenní záležitostí dnešních adolescentů. Pedagogičtí pracovníci by tak mohli využít sociálních sítích např. ke sdílení učiva, úkolů, šíření důležitých informací k výuce, tvoření účtů s vzdělávacím obsahem, propagaci volnočasových aktivit a k podpoře tvorby zdravého životního stylu svých žáků, studentů či jinou cílovou skupinou, se kterou pracují. Zjištěné výsledky mohou posloužit jako podklad pro srovnání s dalším navazujícím výzkumem, který bych chtěla provést v rámci navazujícího magisterského studia. Budoucího výzkumu by se mohlo zúčastnilo více respondentů, a to z důvodů, abychom mohli zachytit větší část populace v této věkové kategorii. Téma sociálních sítí a volného času by si zasloužilo větší pozornost i u jiných věkových kategorií např. seniorů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

ALI, Aran. *Infographic: Visualizing the Social Media Universe in 2020* [online]. 28.8.2020 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.visualcapitalist.com/visualizing-the-social-media-universe-in-2020/>

BLINKA, Lukáš, 2015. *Online závislosti: jednání jako droga: online hry, sex a sociální sítě: diagnostika závislosti na internetu: prevence a léčba*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-210-7975-5.

BOYD, Danah a Nicole B. ELLISON. *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*, *Journal of Computer-Mediated Communication* [online]. 1. 10. 2007, s. 210-230 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://academic.oup.com/jcmc/article/13/1/210/45830621>

BOYD, Danah, 2017. *Je to složitější: sociální život teenagerů na sociálních sítích*. Přeložil Lukáš NOVÁK. Praha: Akropolis. ISBN 978-80-7470-165-8.

ČERNÁ, Monika. *Úvod do problematiky sociálních sítí* [online]. 29.2.2012 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/g/15075/UVOD-DO-PROBLEMATIKY-SOCIALNICH-SITI.html>

Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-11-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362692/0620042051.pdf/a1a8dd54-2158-45bb-81ab-4953e1b2dd1e?version=1.1>

Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-11-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/122362692/0620042052.pdf/76f76896-4758-480a-8856-9d6658534cba?version=1.1>

DOČEKAL, Daniel, Jan MÜLLER, Anastázie HARRIS a Luboš HEGER, 2019. *Dítě v síti: manuál pro rodiče a učitele, kteří chtějí rozumět digitálnímu světu mladé generace*. Praha: Mladá fronta. Flowee. ISBN 978-80-204-5145-3.

GAVORA, Peter, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ, 2011. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Vyd. 2., aktualiz. [i.e. 3. vyd.]. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0030-7.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3

Instagram. [online]. [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://about.instagram.com/features>

KNOTOVÁ, Dana, 2011. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-223-9.

KOHOUT, Roman a Radek KARCHŇÁK, 2016. *Bezpečnost v online prostředí*. Karlovy Vary: Biblio Karlovy Vary. ISBN 978-80-260-9543-9.

KOPECKÝ, Kamil, 2015. *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4861-9.

KOPECKÝ, Kamil, René SZOTKOWSKI, Martin KOŽÍŠEK a Jana KASÁČKOVÁ. *Starci na netu* [online]. Výzkumná zpráva. Seznam.cz & Univerzita Palackého v Olomouci Centrum prevence rizikové virtuální komunikace © 2018 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/102-starci-na-netu-2017-2018/file>

KOPECKÝ, Kamil. Martin Kožíšek, 2020. *Základem účinné prevence je vybudování důvěrného vztahu s dítětem. Restrikce jsou málo efektivní*. E-Bezpečí, roč. 5, č. 1, s. 68-73. Olomouc: Univerzita Palackého. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1839>

KOPEČNÁ, Nikola, 2019. Sociální sítě a jejich vliv na volný čas žáků středních škol [online]. Olomouc [cit. 2021-11-10]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/9v4ppd/>. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PhDr. René Szotkowski, Ph.D.

KOŽÍŠEK, Martin a Václav PÍSECKÝ, 2016. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5595-3.

KROPÁČ, Jiří, 2020. *Právní výzvy informačních technologií pro učitele 21. století*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5860-1.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 2006. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

LinkedIn Help: Co je LinkedIn a jak ho mohu používat?, LinkedIn, [online]. 2021 [cit. 6.12.2021]. Dostupné z: <https://www.linkedin.com/help/linkedin/answer/111664/co-je-linkedin-a-jak-ho-mohu-pouzivat-?lang=cs>

MACEK, Petr, 2003. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál. ISBN 80-7178-747-7.

MATTERN, Joanne, 2017. *Instagram* [online]. Minneapolis: Abdo Publishing [cit. 2021-03-08]. ISBN 9781680775754. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=0BvPDAAAQBAJ&pg=PA2&dq=ISBN+9781680775754.&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwjQ2rXy3bT2AhXS1qQKHQXsBIMQ6wF6BAgFEAE#v=onepage&q=ISBN%209781680775754.&f=false>

MIKULCOVÁ, Klára a Kamil KOPECKÝ, 2020. *Aktuální problémy mediální výchovy a mediální gramotnost žáků 2. stupně ZŠ*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5900-4.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). [online]. [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.privacy-regulation.eu/cs/8.htm>

Statista Research Department. *Number of monthly active Facebook users worldwide as of 2nd quarter* [online]. 2021 [cit. 2021-09-27]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide/>

OSADNÍKOVÁ, Vladimíra, 2018. *Sociální sítě v životech studentů Filozofické fakulty MU* [online]. Brno [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/mgyaj/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Lenka Hloušková.

PÁVKOVÁ, Jiřina, 2014. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-666-6.

POLÁŠKOVÁ, Eliška. 2014. *Děti a internet*. [online]. Olomouc [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://library.upol.cz/arl-upol/cs/csg/?repo=upolrepo&key=65555455090>. Univerzita Palackého, Katedra společenských věd. Vedoucí práce Josef Oborný.

POSPÍŠILOVÁ, Marie, 2016. *Facebooková (ne)závislost: identita, interakce a uživatelská kariéra na Facebooku*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3306-0.

REIFOVÁ, Irena a kol., 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-926-7.

ŘÍKOVSKÝ, Michal, 2021. Sociální sítě v kontextu volnočasových aktivit u studentů sociální pedagogiky [online]. Zlín [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/j4fb0k/>. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce Mgr. Eva Šalenová.

SLOBODA, Zdeněk, 2020. Mediální výchova v rodině. [online]. Univerzita Palackého v Olomouci [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://eds.s.ebscohost.com/eds/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzI1MDM4NjNfX0FO0?sid=d6498a03-002d-4493-a920-8dfd99958347@redis&vid=0&format=EB&rid=1>

Sociální sítě [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.internetembezpecne.cz/internetem-bezpecne/socialni-media/socialni-site/>

ŠENKÝŘOVÁ, Tamara, 2020. Sociální sítě a volný čas žáků 2. stupně základních škol [online]. Olomouc [cit. 2021-11-02]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/vuyh3z/>. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PhDr. René Szotkowski, Ph.D.

ŠEVČÍKOVÁ, Anna, 2014. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5010-1.

ŠTIKOVÁ, Blanka., 2020. *Sociální síť TikTok je na vzestupu. Vaše děti jej jistě znají, otázka je, zda je pro ně bezpečný* [online]. [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://tech.instory.cz/945-socialni-sit-tiktok-je-na-vzestupu-vase-deti-jej-jiste-znaji-otazka-je-zda-je-pro-ne-bezpecny.html>

TWITTER [online]. [cit. 2021-12-06]. Dostupné z: <https://sitevhrsti.cz/socialni-site/twitter/>

VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vydání druhé, doplněné a přepracované. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.

VANĚČKOVÁ, Petra, 2020. Sociální sítě jako součást životního stylu dětí a mládeže [online]. Ústí nad Labem [cit. 2021-11-02]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/vrhhdc/>. Diplomová práce.

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce
Mgr. Bc. Lukáš Círús, Ph.D.

ZELINKOVÁ, Barbora, 2021. Sociální sítě v životě dospívajících [online]. Brno [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/df2qu/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Miroslav BIELIK

ZDROJE OBRÁZKŮ

Obrázek 1

Český statistický úřad, 2020. Dostupné:

<https://www.czso.cz/documents/10180/122362692/0620042051.pdf/a1a8dd54-2158-45bb-81ab-4953e1b2dd1e?version=1.1>

Obrázek 2

Český statistický úřad, 2020:

<https://www.czso.cz/documents/10180/122362692/0620042052.pdf/76f76896-4758-480a-8856-9d6658534cba?version=1.1>

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

ČSU – Český statistický úřad

GDPR – Obecné nařízení o ochraně osobních údajů

MKN-10 – 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí

SNS – Social network sites

VOŠ – Vyšší odborná škola

ZŠ – Základní škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Graf osob používající sociální sítě podle způsobu zveřejňování informací 2020 (Český statistický úřad, 2020)	35
Obrázek 2 - Graf osob používající sociální sítě v ČR (Český statistický úřad, 2020)	36

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Položka 1 – distribuce věkového složení respondentů.....	44
Graf 2 - Souhlas s GDPR	44
Graf 3 - Pohlaví.....	45
Graf 4 - Socioekonomický status	48
Graf 5 - Nejčastěji používané sociální sítě.....	50
Graf 6 - Využívání sociálních sítí každý den	51
Graf 7 - Kontrola nového obsahu.....	54
Graf 8 - Kontrola nových zpráv	55
Graf 9 - Srovnání užívání sociálních sítí (denně).....	56
Graf 10 - Facebook.....	57
Graf 11 - TikTok	58
Graf 12 - Instagram	59
Graf 13 - Twitter	60
Graf 14- YouTube	61
Graf 15 - Spotify	62
Graf 16 - Tinder	63
Graf 17 - Pinterest	64
Graf 18 - Viber.....	65
Graf 19 -Snapchat	66
Graf 20 - Tumblr	67
Graf 21 - LinkedIn	68
Graf 22 - Ask.fm	69
Graf 23 - WhatsApp.....	70
Graf 24 - Nejoblíbenější sociální sítě.....	72
Graf 25- Snaha trávit méně času na sociálních sítích.....	73
Graf 26 - Aktivity na sociálních sítích	75
Graf 27 - Trávení volného času.....	77
Graf 28 - Nejčastěji sledované účty	78
Graf 29 - Nadměrný čas na sociálních sítích.....	79
Graf 30 - Hlavní role sociálních sítích ve volném čase.....	80
Graf 31 - Preference komunikace s kamarády	81
Graf 32 - Čas, kdy tráví adolescenti nejvíce času na sociálních sítích.....	83
Graf 33 - Důvody trávení času na sociálních sítích.....	85
Graf 34 - Pandemická situace a její vliv na trávení času na sociálních sítích	87
Graf 35 - Vztah k sociálním sítím	88
Graf 36 - Setkání s riziky	90
Graf 37 - Pozitiva.....	91
Graf 38 - Ochrana před online nebezpečím I.....	92
Graf 39 - Ochrana před online nebezpečím.....	92

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Kategorizace sociálních sítí (Internetem bezpečně, 2018).....	15
Tabulka 2- Nejčastější volnočasové aktivity (Ševčíková, 2014, s.32-33).....	33
Tabulka 3 - Pohlaví.....	45
Tabulka 4 - Věk a pohlaví.....	46
Tabulka 5 – Socioekonomický status.....	47
Tabulka 6 – Nejčastěji používané sociální sítě.....	49
Tabulka 7 - Využívání sociálních sítí každý den.....	51
Tabulka 8 - Aktivity.....	52
Tabulka 9 - Kontrola nového obsahu.....	53
Tabulka 10 - Kontrola nových zpráv.....	55
Tabulka 11 - Facebook.....	57
Tabulka 12 - TikTok.....	58
Tabulka 13 - Instagram.....	59
Tabulka 14 - Twitter.....	60
Tabulka 15 - YouTube.....	61
Tabulka 16 - Spotify.....	62
Tabulka 17 - Tinder.....	63
Tabulka 18 - Pinterest.....	64
Tabulka 19 - Viber.....	65
Tabulka 20 - Snapchat.....	66
Tabulka 21 - Tumblr.....	67
Tabulka 22 - LinkedIn.....	68
Tabulka 23 - Ask.fm.....	69
Tabulka 24 - WhatsApp.....	70
Tabulka 25 - Nejoblíbenější sociální sítě.....	71
Tabulka 26 - Snaha trávit méně času na sociálních sítích.....	73
Tabulka 27 - Aktivity na sociálních sítích.....	74
Tabulka 28 - Trávení volného času.....	76
Tabulka 29 - Nejčastěji sledované účty.....	78
Tabulka 30 - Nadměrný čas na sociálních sítích.....	79
Tabulka 31 - Hlavní role sociálních sítích ve volném čase.....	80
Tabulka 32 - Preference komunikace s kamarády.....	81
Tabulka 33 - Čas, kdy tráví adolescenti nejvíce času na sociálních sítích.....	82
Tabulka 34 - Důvody trávení času na sociálních sítích.....	84
Tabulka 35 - Pandemická situace a její vliv na trávení času na sociálních sítích.....	86
Tabulka 36 - Vztah k sociálním sítím.....	88
Tabulka 37 - Setkání s riziky.....	89
Tabulka 38 - Pozitiva.....	91

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Dotazník

Příloha č. 1 - Dotazník

Sociální sítě a jejich role v trávení volného času u adolescentů

Přeji krásný den a vítám Vás u tohoto dotazníku zaměřeného na sociální sítě a volný čas u adolescentů. Jmenuji se Veronika Janková a jsem studentkou 3.ročníku oboru Sociální pedagogika se specializací Prevence sociálně patologických jevů na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Dotazník je určen pro osoby ve věku od 15 do 22 let.

Ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku. Zjištěné výsledky poslouží k výzkumnému šetření mé bakalářské práce.

Vyplnění dotazníku je dobrovolné a zcela anonymní. Respondent bere na vědomí, že získané odpovědi budou dále zpracovávány pro bakalářskou práci a bude zaručena anonymita odpovědí a další legislativní ustanovení ukotvených dle zákona č.110/2019 Sb. a Nařízení GDPR. Svůj souhlas můžete kdykoliv odvolat. Moc děkuji, že pomáháte zlepšovat pedagogickou praxi. Výstupy bakalářské práce budou veřejně dohledatelné na thesis.cz pod Sociální sítě a jejich role v trávení volného času u adolescentů.

Dotazník zabere přibližně 10 minut.

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

1. Kolik je Vám let?

- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22

2. Uděluje nám tvůj zákonný zástupce povolení se zpracováním tvých osobních údajů?

- Ano
- Ne

3. Jste:

- Žena
- Muž

4. Jaký je Váš status?

- Žák základní školy
- Student střední školy
- Student vyšší odborné školy
- Student vysoké školy
- Zaměstnanec/OSVČ
- Nezaměstnaný

5. Které sociální sítě používáte?

- Facebook/Messenger
- TikTok
- Instagram
- Twitter
- YouTube
- Spotify
- Ask.fm
- LinkedIn
- Viber
- Snapchat
- WhatsApp
- Tumblr
- Tinder
- Pinterest

6. Využíváte sociální sítě každý den?

- Ano
- Ne

7. Jak trávíte volný čas, když nejste na sociálních sítích?

.....

8. Kolikrát denně kontrolujete nový obsah sociální sítě?

- 1x
- 2x – 3x
- 4x – 5x
- 6x
- Neustále
- Nekontroluji
- Nedokážu posoudit
- Pokaždé, když mi přijde notifikace (upozornění)
- Jiné:

9. Kolikrát denně kontrolujete nové zprávy?

- 1x
- 2x – 3x
- 4x – 5x
- 6x
- Neustále
- Nekontroluji
- Nedokážu posoudit
- Pokaždé, když mi přijde notifikace (upozornění)

10. Jak často využíváte sociální sítě v průběhu dne? Ke zjištění odpovědi můžete využít např. aplikace Digitální rovnováha nebo v jiné aplikaci sledující Váš strávený čas v aplikacích. (Máme zde 7 možností, jde se na ně posunout pomocí dolní lišty)

	Do 30 minut	Do 1 hodiny	Do 2 hodiny	Do 3 hodiny	Více jak 3 hodiny	Nepoužívám/ Nemám účet	Nedokážu posoudit
Facebook/Messenger							
TikTok							
Instagram							
Twitter							
YouTube							
Spotify							
Tinder							
Pinterest							
Viber							
Snapchat							
Tumblr							
LinkedIn							
Ask.fm							
WhatsApp							

11. Vyberte vaši nejoblíbenější sociální síť:

- Facebook/Messenger
- Instagram
- TikTok
- WhatsApp
- Snapchat
- Tinder
- Pinterest
- Twitter
- Viber
- YouTube
- Spotify
- Jiné:

12. Snažíte se trávit méně času na sociálních sítích?

- Ano
- Ne

13. K jakým aktivitám využíváte sociální sítě?

- Chatování s kamarády/spolužáky
- Komunikace s rodinnými příslušníky
- Získávání nových informací
- Sdílení osobního života
- Sdílení obsahu (jiného než osobního)
- Sledování obsahu
- Hledání nových přátel (seznamování)
- Hraní her
- Hledání inspirace
- Sebevzdělávání
- Komunikace s lidmi se stejným zájmem
- Jiné:

14. Jak trávíte svůj volný čas?

- S přáteli
- Online, sociální sítě
- Zájmový kroužek
- Sport
- Čtení knih/časopisů
- Sleduji filmy, seriály, TV
- Odpočinek
- Navštěvuji kulturní akce (kino, divadlo, ...)
- Jiné:

15. Které účty nejčastěji sledujete?

- Přátel
- Rodinných příslušníků
- Influencerů
- Známých osobností
- Účty (osoby), které jsou zaměřené na můj koníček (např. čtení, hry, cestování atd.)
- Účty, které sdílí nejnovější zprávy
- Jiné:

16. Myslíte si, že trávíte až moc voľného času na sociálnych sítich?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Ani ano, ani ne
- Spíše ne
- Rozhodně ne

17. Myslíte si, že sociální sítě hrají hlavní roli ve Vašem volném čase?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nedokážu posoudit
- Spíše ne
- Rozhodně ne

18. S kamarády komunikujete raději:

- Osobně
- Online pomocí aplikací

19. Kdy trávíte nejvíce času na sociálních sítích?

- Ihned po probuzení
- Před školou/práci
- Ihned po škole/práci
- Odpoledne
- Večer
- Těsně před spaním
- Jiné:

20. Jaký je Váš důvod trávení volného času na sociální síti?

- Nuda
- Komunikace
- Hry
- Tvorba obsahu
- Sledování obsahu
- Jiné:

21. Jak ovlivnila pandemická situace čas strávený na sociálních sítích?

- Rozhodně trávím více času
- Spíše trávím více času
- Neovlivnila
- Spíše trávím méně času online
- Rozhodně trávím méně času online

22. Od založení prvního účtu na některé z vašich sociálních sítí uplynul již nějaký čas.

Změnil se za tu dobu Váš vztah k nim?

- Trávím více času online
- Trávím méně času online
- Vztah mám stále stejný
- Sociální sítě jsem přestal téměř používat
- Mám účet na více sociálních sítích
- Sociální sítě mám méně, než jeden rok

23. Setkal/a jste se s některým rizikem sociální sítě?

- Závislost na sociální síti
- Kyberšikana
- Sexting
- Revenge porn
- Dezinformace a hoaxy
- Kybergrooming (zneužití důvěry, vylákání na schůzku)
- Kyberstalking
- Webcam trolling
- Nečetkal/a
- Jiné:

24. Přináší Vám sociální sítě některá pozitiva? Pokud ano, označte je.

- Dobrá nálada a zábava
- Jednoduchá komunikace
- Rychlá komunikace ve skupině
- Kontrola sebe prezentace
- Navazování nových vztahů
- Udržování přátelství
- Možnost vyjádřit veřejně svůj názor
- Pocit volnosti
- Jiné:

25. Myslíte si, že se umíte chránit před online nebezpečím? (1 = rozhodně ano, 5 = rozhodně ne)

<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>
○	○	○	○	○

26. Toto je konec dotazníku, máte nějaké připomínky? Děkuji za Vás čas.

.....

ANOTACE

Jméno, příjmení	Veronika Janková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Jiří Kropáč Ph.D., LL.M.
Rok obhajoby:	2022
Název práce:	Sociální sítě a jejich role v trávení volného času u adolescentů
Název v anglickém jazyce:	Social networks and their role in leisure time in adolescents
Anotace:	Bakalářská práce je zaměřena na roli sociálních sítí ve volném čase adolescentů. Práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. Teoretická část obsahuje čtyři kapitoly, které se věnují období adolescence, sociálním sítím, jejich negativům i pozitivům a volnému času. V empirické části práce se věnuje zhodnocení aktuálního stavu problematiky, metodologii výzkumu, zjištěným výsledkům, zhodnocení výsledků s diskusí. Hlavním cíle práce byla deskriptivní analýza vlivu sociálních sítí ve vztahu k volnému času adolescentů. Průzkum byl zaměřen na jedince ve věku 15 až 22 let.
Anotace v anglickém jazyce:	The bachelor thesis focuses on the role of social networks in the leisure time of adolescents. The thesis is divided into theoretical and empirical parts. The theoretical part contains four chapters that deal with the period of adolescence, social networks, their negatives and positives and leisure. The empirical part of the thesis deals with the assessment of the current state of the issue, research methodology, findings and evaluation of the results with discussion. The main objective of the thesis was a descriptive analysis of the influence of social networks in relation to adolescents' leisure. The survey was focused on individuals aged 15 to 22 years.
Klíčová slova:	Sociální sítě, adolescenti, volný čas, negativa a pozitiva sociálních sítí
Klíčová slova v anglickém jazyce:	Social networks, adolescents, leisure time, negatives and positives of social networks
Přílohy:	Příloha č.1 - Dotazník
Rozsah práce:	109
Jazyk práce:	Čeština